

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«СОЛЬФЕДЖІО»
ДЛЯ 1–4 КЛАСІВ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

Укладачі модельної навчальної програми «СОЛЬФЕДЖІО»:

БІЛАС Олеся Іванівна	викладачка відділу теорії музики Львівського державного музичного ліцею ім. С. Крушельницької, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка, кандидатка мистецтвознавства (PhD)
ДЯБЛОВА Крістіна Олегівна	викладачка відділу теорії музики Одеського державного музичного ліцею імені професора П. С. Столярського, спеціалістка вищої категорії, кандидатка мистецтвознавства (Ph.D)
КОБРИН Наталія Володимирівна	викладачка відділу теорії музики Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка, кандидатка історичних наук
КУЧМА Олена Петрівна	викладачка відділу теорії музики, заступниця директора з навчальної роботи спеціального циклу Одеського державного музичного ліцею імені професора П. С. Столярського, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка, кандидатка мистецтвознавства
МЩЕНКО Тетяна Анатоліївна	викладачка відділу теорії музики Одеського державного музичного ліцею імені професора П. С. Столярського, спеціалістка вищої категорії, старша викладачка
ПЯСКОВСЬКА Людмила Володимирівна	завідувачка відділу теорії музики Київського державного музичного ліцею імені М. В. Лисенка, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка
СЕНЧЕНКОВА Тамара Юріївна	викладачка відділу теорії музики, заступниця директора з навчальної роботи (спеціалізований мистецький компонент) Харківського державного музичного ліцею, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка
СИДОРЕНКО Габрієлла Федорівна	викладачка відділу теорії музики Київського державного музичного ліцею імені М. В. Лисенка, спеціалістка вищої категорії, старша викладачка
ЧМІЛЬ Галина Оскарівна	завідувачка відділу теорії музики Одеського державного музичного ліцею імені професора П. С. Столярського, спеціалістка вищої категорії
ШЕВЧУК Соломія Йосипівна	викладачка відділу теорії музики Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької, спеціалістка вищої категорії, лауреатка першої премії конкурсу «Мистецтво молодих – 2001» (музикознавство) Академії мистецтв України

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «СОЛЬФЕДЖІО» для здобувачів освіти 1–4 класів державних музичних ліцеїв (далі – *модельна навчальна програма*) розроблена з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 №524), Державним стандартом початкової освіти (постанова Кабінету міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616).

Модельна навчальна програма визначає мету та завдання дисципліни, перелік основних компетентностей, пропонує рекомендовані форми організації навчального процесу і види занять, встановлює форми та засоби для поточного і підсумкового контролю, надає рекомендації щодо його проведення, а також окреслює критерії оцінювання рівня досягнення навчальних результатів. У модельній навчальній програмі витримано рівновагу інформаційної й розвивальної функцій, яка є важливою для процесу організації й структурування навчального матеріалу.

Відповідно до Стандарту початкової музичної освіти, **мета навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО»** є формування в учнів початкових творчих музичних теоретико-практичних, загальномузичних та виконавських фахових компетентностей, достатніх для продовження навчання на рівні базової музичної освіти:

Музична теоретико-практична компетентність:

Знати: основи музичної грамоти та музично-теоретичну термінологію в межах модельної навчальної програми; правила запису вивчених знаків нотного письма (музична графіка); правила, принципи та можливості простих побудов (музичний синтаксис); елементи музичної фонетики та морфології в межах модельної навчальної програми.

Уміти: сольфеджувати одноголосні та нескладні двоголосні вправи у вивчених тональностях; визначати на слух лади, інтервали, акорди, невеликі акордові послідовності, прості ритмічні малюнки, темпи, відповідно до вимог модельної навчальної програми; відтворювати вивчені ритмічні малюнки у відповідних темпах; створювати усно та письмово невеликі музичні побудови, музичний супровід (акомпанемент), мелодію на заданий ритм, текст; записувати нотними знаками музичний текст (ритмічні малюнки, інтервальні послідовності, мелодичні диктанти у формі періоду), транспонувати на заданий інтервал чи за допомогою ключа; володіти диханням, діапазоном власного голосу, точно інтонувати; відтворювати голосом і на фортепіано попередньо вивчені одноголосні українські народнопісенні, національні та світові композиторські музичні зразки.

Мати навички: розпізнавання у музичному тексті вивчених елементів музичної фонетики, морфології та синтаксису; запису запропонованих інтервалів, акордів, ладів, одноголосних музичних побудов на слух; відтворення голосом та на музичному інструменті мелодій, нескладних ритмічних малюнків, гам, інтервалів, акордів, акордових послідовностей; виконання та усної передачі автентичних народнопісенних зразків; сольфеджування з аркуша нескладних одноголосних музичних побудов.

Розуміти: важливість музично-теоретичних знань для формування майбутнього музиканта; значення засобів та елементів музичної мови для відтворення художніх образів у музичних творах, зв'язок між змістом та музично-виразовими засобами у творенні відповідної образності; власні можливості у створенні простих музичних побудов.

Ставлення: демонструє відповідальність та сумлінність у виконанні завдань, виявляє власну творчу ініціативу; виказує зацікавлення до вивчення музично-теоретичних дисциплін; виявляє готовність до публічного демонстрування своїх музично-теоретичних знань.

Загальномузична компетентність:

Знати: базові поняття музики; зразки української народної музики.

Уміти: впізнавати раніше вивчені музичні зразки; групувати їх за спільними ознаками; орієнтуватися в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрої, темп,

виконавський склад); правильно тлумачити, вимовляти і писати вивчені музичні терміни в межах модельної навчальної програми.

Мати навички: розпізнавання характерних елементів музичної мови (мелодія, ритм, метр тощо); стеження за звучанням нескладних музичних творів за нотами.

Розуміти: специфіку побудови (функційної, на рівні синтаксису тощо) музичних зразків.

Ставлення: виявляє зацікавлення до пошуку та слухання музики загалом та української музики зокрема.

Виконавська компетентність:

Знати: музичні тексти в межах модельної навчальної програми.

Уміти: демонструвати точність інтонування, виконання штрихів, інших засобів музичної виразності (динаміка, темп, характер тощо); застосовувати слуховий контроль як метод роботи над інтонуванням під час вивчення та виконання музичного твору чи його фрагменту; читати з аркуша прості музичні тексти; виконувати голосом, на фортепіано, одночасно голосом і на фортепіано елементарні музичні тексти, музичні елементи (гами, інтервали, акорди тощо); самостійно опрацьовувати розібрані під наставництвом викладача музичні зразки; грати/співати сольо, в ансамблі з іншими учнями, викладачем.

Мати навички: чистоти інтонування при виконанні вивчених музичних текстів; емоційного виконання музичних творів відповідно до їх характеру та образності; самостійного корегування власних простих виконавських труднощів.

Розуміти: власні виконавські можливості (діапазон та динамічні межі власного голосу); музичні терміни; важливість самоорганізації та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів у навчанні; необхідність подальшого навчання на другому етапі початкової мистецької освіти.

Ставлення: поважає думку викладача, дослухається до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, прагне їх врахувати; виявляє цікавість до навчання відповідно до вимог модельної навчальної програми; поводить відповідально під час навчання та самостійної підготовки.

Модельна навчальна програма передбачає формування визначених у **Державному стандарті початкової освіти** умінь з **мистецької освітньої галузі**:

I. Художньо-образне, асоціативне мислення в процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва:

- імпровізує, експериментує звуками, ритмами, поєднує елементи музичної мови для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2].

II. Пізнання мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва:

- сприймає музичні твори і зосереджує увагу на деталях; визначає відомі засоби музичної виразності [4 МІО 2.1];
- вирізняє елементи музичної мови [4 МІО 2.2].

III. Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво:

- оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на самовираження [4 МІО 3.1];
- презентує створені музичні зразки, пояснює свій задум, відстоює думку [4 МІО 3.2];
- бере участь у колективних творчих проектах, виконує різні дії/ролі у творчому процесі; обговорює з іншими особами враження від творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб [4 МІО 3.3].

Мета навчання сольфеджіо – формування та розвиток в особистості здобувача освіти **сприйняття, розуміння, уміння відтворювати і створювати музику на основі отриманих теоретичних знань, розвиток музичного слуху, музичної пам'яті та музичного мислення в їхньому практичному вимірі.**

Напрями роботи викладача зі здобувачем освіти співвідносяться з видами навчальної діяльності на навчальному предметі «СОЛЬФЕДЖІО»:

- 1) оволодіння навичками чистоти **інтонування**;
- 2) вироблення навичок **сольфеджування** під час співу з нот, напам'ять, читання з аркуша;
- 3) опанування комплексу початкових **музично-теоретичних знань** із музичної грамоти та їх практичного застосування;
- 4) розвиток **метроритмічної** точності;
- 5) **визначення на слух** елементів музичної мови та окремих музичних явищ;
- 6) робота над відтворенням та записуванням музичного тексту, зокрема, різних форм **музичного диктанту**;
- 7) заохочення до **творчої діяльності**;
- 8) формування **самостійності** в навчальному процесі.

Завдання модельної навчальної програми:

Для досягнення мети навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» передбачається виконання **завдань**, які співвідносяться з видами навчальної діяльності і є напрямками роботи викладача:

- 1) формувати музичну грамотність, базові навички нотного письма та музичної орфографії;
- 2) засвоювати елементарні теоретичні знання та втілювати їх у власній практичній діяльності;
- 3) виховувати інтонаційну та метроритмічну точність;
- 4) розвивати музичний слух, слухову увагу, навички свідомого слухання, швидкість слухової (слухово-аналітичної) реакції,
- 5) тренувати здатність запам'ятовувати і втримувати в пам'яті музичний текст;
- 6) компонувати й імпровізувати, застосовуючи здобуті знання та практичні навички у власній музичній діяльності.

Завдання навчального предмета співвідносяться з визначеними групами видів діяльності та циклами навчання початкової школи (з поділом на 1–2 та 3–4 класи), зберігають відповідність до обов'язкових результатів **навчання здобувачів освіти з мистецької освітньої галузі** і є наскрізними у вивченні навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО»:

1. Художньо-образне, асоціативне мислення в процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва

Інтонування: чистота інтонування за контролем викладача, точне передавання висоти музичних звуків, елементів музичної мови (лади, гами, інтервали, акорди), звуковисотної лінії музичних зразків.

Сольфеджування: читання та спів по нотах поспівок, елементів музичної мови (гами, лади, інтервали, акорди), конструктивних і художніх зразків, спів напам'ять, з аркуша, спів одноголосся та елементарних видів двоголосся (3–4 класи), спів із транспозицією простих одноголосних зразків.

Робота над ритмом: читання тривалостей і ритмічних малюнків, спів із тактуванням, з ритмічним супроводом, відтворення проплескуванням, письмово, голосом ритмічного малюнку; виконання ритмічного двоголосся, визначення розмірів, ритмічних фігур.

2. Пізнання музичного мистецтва, інтерпретація художніх образів, досвід емоційних переживань, ціннісне ставлення до мистецтва.

Теоретичне осмислення, нотна грамота та орфографія: музично-теоретичні поняття (називати елемент, коротке елементарне пояснення, де вживається, визначення в музичному тексті конструктивного і художнього типу), побудова письмово музично-теоретичних елементів (гами, лади, інтервали, акорди), переписування нотного тексту оригінального і в транспозиції, аналіз зразка за вивченими елементами.

Гра на фортепіано: відтворення елементів музичної мови (лади, гами, інтервали, акорди), простих одноголосних зразків, іншого голосу в простому двоголоссі, акомпанементу (3–4 клас), виконання одноголосних зразків із транспозицією.

3. Пізнання себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво.

Слухове визначення: розрізнення на слух регістрів, ладів (мажор, види мінору), простих інтервалів, тризвуків та їхніх обернень, основного виду D₇, дводольності і тридольності, сильної і слабкої долі, різних видів затакту, різних ритмічних малюнків, повторності як елементу форми, секвенцій, репріз, вольт.

Диктант: різні види одноголосного та двоголосного диктанту – ритмічний, мелодичний, усний, письмовий, пазловий, зоровий, тембровий; одноголосний мелодичний диктант як підсумкова письмова форма роботи.

4. Творча діяльність: у циклі 1–2 класів: доповнення відсутнього елементу, ритму чи тактів у музичній побудові, складання ритмічних малюнків, одноголосних зразків за заданими елементами; у циклі 3–4 класів: імпровізація голосом і на фортепіано на основі тексту, докомпоновування елементарного іншого голосу у двоголоссі, добирання супроводу на основі головних тризвуків ладу.

Загальна характеристика модельної навчальної програми

Модельна навчальна програма враховує сучасні потреби особистості у творчому самовираженні, розвитку музично-теоретичного мислення, музично-практичного досвіду, мистецького сприйняття дійсності, а також спонукає до самостійної музично-творчої діяльності. Нормативний зміст навчання спирається на засади українських, західноєвропейських та інших світових методик викладання музично-теоретичних дисциплін.

Традиції та досвід української музично-теоретичної науки представлені чотирма провідними методичними школами, центрами яких є Київ, Львів, Одеса, Харків. Кожна з них має велику історичну тяглість та є невід’ємною актуальною складовою музичної педагогіки України. Її розвиток зосереджено в педагогічних принципах та методиці викладання сольфеджіо в державних музичних ліцеях, у кожному з яких відбувається втілення ідей та набуття практичного виміру відповідної методичної школи. Водночас, модельна навчальна програма розрахована на можливість використання та втілення авторських методик навчання, сучасних освітніх технологій та принципів навчання.

Модельна навчальна програма включає орієнтовну послідовність досягнення навчальних цілей, вимоги до обов’язкових очікуваних результатів навчання, пропонує зміст навчального предмета, види навчальної діяльності для учнів 1–4 класів з навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО». Модельна навчальна програма побудована за модульною системою (18 модулів), базується на наскрізному та концентричному принципах поступового розширення та ускладнення навчального матеріалу.

Вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» у початковій школі передбачає поділ на два цикли: перший – 1–2 класи, другий – 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях. Тому в першому циклі креативність присутня у всіх видах навчальної діяльності, у другому циклі «творча діяльність» виділена в окрему групу учнівської активності.

Основною формою організації освітнього процесу з навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» є груповий урок, який, зазвичай, поєднує інформаційно-пізнавальні, розвивальні, аксіологічні, виховні дидактичні завдання та різні види учнівської активності – інтелектуальної, комунікативної та виконавської. «СОЛЬФЕДЖІО» створює широкі можливості для використання елементів внутрішньопредметної та міжпредметної інтеграції зв’язків з іншими видами мистецтв. Додатковими формами є різні види проєктно-креативної діяльності.

Пріоритетним для навчальної діяльності учнів на навчальному предметі «СОЛЬФЕДЖІО» є використання ігрових та евристичних технологій з опорою на національні та світові педагогічні та музично-освітні традиції.

Музичний матеріал для сольфеджування, диктанту та інших видів діяльності повинен враховувати:

- зразки народної творчості українців та інших народів світу (пісенний та пісенно-танцювальний фольклор), фрагменти композиторських творів з чітко вираженими явищами музичної мови відповідно до навчального змісту;
- конструктивні вправи як обов’язкові для формування музичних теоретично-практичних знань, вмінь та навичок.

Викладач, орієнтуючись на вимоги щодо очікуваних результатів, самостійно визначає кількість навчальних годин на модуль, формулювання тем і перелік питань в окремих уроках, зберігаючи при цьому визначений зміст і результати навчання.

1 – 2 класи: АДАПТАЦІЙНО-ІГРОВИЙ ЦИКЛ

Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
1 КЛАС / 1 РІК НАВЧАННЯ		
МОДУЛЬ 1. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МУЗИЧНИМ ЗВУКОМ ТА НОТНИМ ПИСЬМОМ: МУЗИЧНИЙ ЗВУК. БАЗОВІ ЕЛЕМЕНТИ НОТНОГО ПИСЬМА		
<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p> <p><i>Розуміє</i> поставлене завдання.</p> <p><i>Має</i> уявлення про авторство прослуханих/вивчених музичних творів.</p> <p><i>Розуміє</i> значення музично-теоретичних понять та музично-виконавських термінів, правильно їх <i>застосовує</i> у власній діяльності.</p> <p><i>Знає</i> що таке музичний звук та його властивості, засоби музичної</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Звук.</p> <p>Шумовий і музичний звук.</p> <p>Висота та назви звуків.</p> <p>Клавіатура.</p> <p>Діапазон.</p> <p>Регістри.</p> <p>Октави.</p> <p>Гама.</p> <p>Тривалості звуків та пауз.</p> <p>Темп.</p> <p>Динаміка (<i>f</i>, <i>p</i>).</p> <p>Тембр.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Передписьмовий етап (нотне лото, прописи, леґо-конструювання, пазли тощо).</p> <p>Нотний скрайбінг.</p> <p>Формування і розвиток навички нотного письма.</p> <p>Запис і прописування нот на лінійках, між ними, під нотним станом, на додаткових лінійках, скрипкового ключа, звуків першої октави вгору і вниз різними тривалостями, половинної, чвертної та восьмої тривалостей та їхніх елементів, розміру 2/4, тактових рисок, подвійної тактової риски, ритмічного малюнку в розмірі 2/4, пауз.</p> <p>Пазли з тривалостей звуків та пауз (леґо-такти).</p> <p>Поділ на такти на письмі запропонованих мелодій у розмірі 2/4.</p> <p>Конструювання мелодії за допомогою настільних ігор.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ:</p> <p>Оволодіння навичками дихання для співу та робота над співочою поставою; робота над передвідчуттям звучання власного голосу та контролем слухом власного співу; виховання уваги до звучання власного голосу та його корекція в спільному інтонуванні (спів в унісон); опанування власного голосу (інтонаційна чистота висоти звуків та сила</p>

<p>виразності (темп, регістр, співвідношення тривалостей, гучність, тембр), долі, сильну і слабку долі; правила нотної орфографії (правопис нот та їхніх елементів на нотному стані і додаткових лініях, тривалостей, пауз, скрипкового ключа, розміру, такту).</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (розташування нот та тривалостей, скрипкового ключа, розміру 2/4).</p> <p><i>Співає</i> для власного задоволення [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки відповідно до їхнього характеру та образності.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективній творчій</p>	<p>Тема 2.</p> <p>Нотне письмо: нотний стан, ключ – скрипковий, нота – розміщення на лінійках, між, під, над, на додатковій; запис тривалостей – половинна, чвертна, восьма.</p> <p>Знаки альтерації.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Ритм. Доля. Сильна і слабка доля. Такт. Тактова риска. Розмір 2/4.</p>	<p>звучання) у співі окремих звуків та у поєднанні звуків малої та першої октави в гамоподібному русі, зворотах з допоміжним звуком в обох напрямках.</p> <p>Звуки першої та малої октав, поспівки, мотиви з назвами звуків – самотійно та в унісон з викладачем, іншими учнями, в інструментальному супроводі викладача; вивчена пісня (зразок) вголос та про себе.</p> <p>Народні ігрові пісні з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводи з руховим компонентом.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень у розмірі 2/4.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ: звуків з голосу викладача та за звучанням фортепіано; звуків першої октави в унісон з фортепіано.</p> <p>Асоціативна гра: «Драбинка та гама».</p> <p>Добирання слів та фраз, які починаються зі складових назв звуків (з ілюстративним матеріалом та без).</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої октави голосом без назв звуків і з ними.</p> <p>Конструювання поспівки з наданих звуків за заданою інструкцією викладача.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Асоціативна гра: «Яблуко та поділ тривалостей».</p> <p>Контроль та корекція тривалості звуків у власному співі.</p> <p>Наслідкування простих ритмічних малюнків проплескуванням, голосом з довгих та коротких звуків, вивчених пісень під час співу та зі співом про себе, спів ритмічного малюнку на висоті певного звуку (повторення), гамоподібного руху у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмічним малюнком, темпом, динамікою, поспівок з неакцентною метрикою.</p>
--	--	--

<p>діяльності на уроках</p> <p><i>Співає</i> в унісон з викладачем та іншими учнями а <i>carrella</i> або у супроводі фортепіано.</p> <p><i>Виявляє здатність</i> до точного інтонування під час вивчення та виконання музичного твору, пісень дитячого репертуару</p> <p><i>Тактує</i> в розмірі 2/4, визначає сильні і слабкі долі в розмірі 2/4.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (ф-но) звуки, поспівки.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів ті, що подобаються [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб [2 МИО 2.1].</p>	<p>Тактування (диригування).</p> <p>Кількість тактів.</p> <p>Спів складовими назвами звуків.</p> <p>Сольфеджування.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Ознайомлення з клавіатурою, регістрами, октавами.</p> <p>Визначення понять: «звук», «шумовий звук», «музичний звук», назви звуків, «клавіатура», «висота звуків», «діапазон», «регістр», «октава», назви октав, «гама», «тривалість звука», «пауза», «ціла», «половинна», «чвертна», «восьма», «шістнадцята», «темп», «динаміка»,</p>	<p>Виконання ритмічного супроводу (повторення ритмічного малюнку пісні) вивченої пісні учнями, іншим учнем / ученицею, викладачем.</p> <p>Запис ритмічного малюнку.</p> <p>Усвідомлення, відчуття, виявлення та виділення (ударами долоні) довгих і коротких звуків, долі, сильної долі, метричної пульсації у вивчених піснях, музичних зразках.</p> <p>Тактування у розмірі 2/4 – засвоєння та відтворення схеми рухів (жестів): співвідношення рухів руки і різних тривалостей звуків у власному виконанні у темпах <i>andante</i>, <i>allegro</i> та <i>adagio</i>.</p> <p>Тактування як метрична координація власного співу та в часі звучання дводольних музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем/ученицею. Спів улюблених та вивчених пісень, поспівок у межах мотиву, фрази у розмірі 2/4 з тактуванням, у відповідному темпі та динаміці – усно та з нот.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутній такт на основі вивчених мелодичних рухів). Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків, власних ритмів у розмірі 2/4.</p> <p>ВІДТВОРЕННЯ НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>звуків, висхідної та низхідної гами у різних регістрах, октавах, різними тривалостями;</p> <p>вивчених пісень;</p> <p>Створення власних музичних загадок про регістр, тривалість, напрямок руху гами.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої октави на фортепіано</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>Розпізнавання звуків:</p>
--	---	---

<p><i>Розпізнає</i> на слух вивчені пісні.</p> <p><i>Визначає</i> на слух регістри, висоту звуку (високо-низько), тривалість (довгий-короткий звук), динаміку (голосно-тихо), темп (швидко-повільно), кількість звуків у поспівці, напрямок руху поспівки.</p> <p><i>Ділиться</i> емоціями від сприйняття мистецьких творів [2 МИО 3.4] та творчої діяльності [2 МИО 3.3].</p>	<p>«форте», «піано», «тембр», «нотний стан», «нотноносець», «нота», «голівка», «штиль», «хвостик», «додаткова лінійка», «ключ», «скрипковий ключ», «дієз», «бемоль», «ритм», «метр», «доля», «сильна доля», «слабка доля», «такт», «тактова риска», «подвійна тактова риска», «розмір», «тактування», «сольфеджування».</p> <p>Правопис нот на, між, під і над нотним станом, над, під та на додаткових лінійках нотного стану, тривалостей, скрипкового ключа, розміру, тактової rischi, подвійної тактової rischi.</p> <p>Схема тактування на 2/4, жестова схема.</p>	<p>шумового та музичного, довгого та короткого, високого та низького, гучного та тихого, вокального та інструментального.</p> <p>Підвищення та пониження звуків за звучанням.</p> <p>Акценти у віршованому тексті та в музичному фрагменті.</p> <p>Рухливі ігри «В якому регістрі звірятко живе?», «Звірята та швидкість музики».</p> <p>Постановка рольової гри-казки для засвоєння теоретичного матеріалу: «Колобок-темпи», «Рукавичка-октави».</p> <p>Вікторина: «Впізнай мене за голосом».</p> <p>Музичні загадки як пропедевтика до слухового аналізу.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, кількості долей у такті, кількості тактів у розмірі 2/4, тривалостей, якими рухається мелодія в обсязі не більше двох тактів.</p> <p>Усний: повторення голосом вивченої мелодії назвами звуків, невідомої мелодії з 2 тактів з поступеним рухом.</p> <p>Пазловий: складання поспівки з «перемішаних» 2 тактів правильної послідовності звуків відомої мелодії, що звучить. Ритмічний: проспівати мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку.</p>
<p>МОДУЛЬ 2. ЛАД ТА МЕЛОДІЯ</p>		
<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p>	<p>Тема 1.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p>

<p><i>Розуміє</i> поставлене завдання.</p> <p><i>Має</i> уявлення про звуковисотність в музиці та її співвідношення: тони, півтони, ступені, лади: мажор та мінор, їхню будову, стійкість-нестійкість, тональність та гаму, мелодичний рух, вокальний та інструментальний тип мелодії; <i>поняття</i> про ступені у гамі та їхнє ладове значення.</p> <p><i>Розуміє</i> значення музично-теоретичних понять та термінів («лад», «тон», «півтон», «мажор», «тональність», «ступінь», «стійкий», «нестійкий», «розв'язання», «тоніка», «T(t)⁵₃», «ввідний ступінь», «мелодія», «мелодичний рух», «повторення», «гамоподібний», «допоміжний», «оспівування», «рух по звуках тризвуку», «вокальний тип</p>	<p>Лад. Мажор. Тон. Півтон. Будова по тонах. Тональність. C-dur. Ступені. Позначення римськими цифрами. Сходинки («Столбиця» за Б. Тричковим / «Драбинка» за К. Стеценком). Стіїкі та нестіїкі ступені. Розв'язання нестіїких у стіїкі ступені. Тоніка. Тонічний тризвук, його літерне та цифрове позначення – T⁵₃. Ввідні ступені.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Мелодія. Мелодичний рух: повторення; гамоподібний; допоміжний; оспівування; рух по тризвуку. Вокальний та інструментальний тип</p>	<p>C-dur. a-moll. Побудова гами на письмі.</p> <p>Формування і розвиток навички запису ступенів римськими цифрами. Правопис римських цифр. Позначення та запис стіїких і нестіїких звуків у ладу. Гра «Драбинка».</p> <p>Правопис та прописування басового ключа. Запис нот малої октави у басовому та скрипковому ключах.</p> <p>Запис мелодичних рухів тривалостями. Розташування і напрямок ребра у групах восьмих тривалостей.</p> <p>Визначення видів мелодичного руху у пропонованих мелодіях.</p> <p>Конструювання мелодії за допомогою настільних ігор – передписьмовий етап (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо); фрази з наданих мелодичних рухів за заданою ритмічною чи мелодичною інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутній такт на основі вивчених мелодичних рухів).</p> <p>Запис мелодії вивчених пісень.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ:</p> <p>вивчених українських народних пісень (музичного зразка) почергово вголос та про себе або <i>motmotando</i> (не більше мотиву); народних ігрових пісень з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом.</p> <p>Робота над відчуттям та опануванням власного голосу, контроль слухом та</p>
--	---	---

<p>мелодії», «інструментальний тип мелодії», «басовий ключ», «мінор», правильно їх <i>застосовує</i> у власній діяльності.</p> <p><i>Знає</i> що таке тоніка, T(t)⁵₃, ввідні звуки, правила нотної орфографії (правопис басового ключа, нот на нотному стані і додаткових лініях у басовому ключі, звуків малої октави, гам C-dur і a-moll та їхніх назв, T(t)⁵₃, його позначення, стійких, нестійких та ввідних ступенів, позначення ступенів римськими цифрами; будову мажору та мінору по тонах.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (розташування нот малої октави у скрипковому та басовому ключах, тоніки як останнього звуку музичного зразка).</p> <p><i>Вміє</i> позначати тони, півтони,</p>	<p>мелодії.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Звуки малої октави. Мінор. Будова по тонах. a-moll. Ступені. Стійкі та нестійкі ступені. Ввідні ступені. Тоніка. t⁵₃. Басовий ключ. Робота з нотним текстом. Читання з аркуша. Вивчення напам'ять музичного зразка.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Рухливі та мімічно-жестові ігри для досягнення теоретичних понять «мажор», «мінор», «ступені», «стійко-нестійко».</p> <p>Рольова гра-казка з використанням анімації «Ходить гарбуз по городу» для засвоєння поступеневого ходу в мажорі.</p> <p>Асоціативні ігри: «Два</p>	<p>корекція звучання власного голосу при самостійному співі та в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, в інструментальному супроводі звуків першої та малої октав, тонів, півтонів, мажору та мінору, стійких і нестійких ступенів, розв'язання нестійких у стійкі, T(t)⁵₃, мелодичних рухів, мажорної та мінорної гами, поспівок, мотивів з назвами звуків, за сходинками.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>гам C-dur та a-moll (натуральний вид) вгору та вниз;</p> <p>розв'язання нестійких ступенів у стійкі, T(t)⁵₃, ввідних ступенів та оспівування ними тоніки (з використанням сходинок);</p> <p>поспівок у межах мотиву, фрази;</p> <p>видів мелодичного руху;</p> <p>улюблених та вивчених пісень зі словесним текстом та сольфеджуванням у розмірі 2/4 з тактуванням;</p> <p>знайомих мелодій з нотного тексту та напам'ять;</p> <p>вивчених музичних зразків з аркуша та напам'ять у розмірі 2/4 з тактуванням.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень з різними завданнями (розуміння власного діапазону, чистоти інтонації, співу різними тривалостями, визначення ритмічного малюнку тощо).</p> <p>Створення музичних загадок.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої та малої октав.</p>
--	---	--

<p>ступені – римськими цифрами, T(t)⁵₃ на письмі та співати в інтонаційних вправах, класифікувати стійкі та нестійкі ступені в аналізі мелодій.</p> <p><i>Аналізує</i> форми мелодичного руху, <i>розпізнає</i> у нотному тексті повторення, гамоподібний рух, з верхнім або нижнім допоміжним звуком, рухи по тризвуку, оспівування.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки відповідно до їх характеру та образності, ладового нахилу.</p> <p><i>Співає</i> для власного задоволення [2 МИО 3.4] в унісон з викладачем та іншими учнями а cappella або в супроводі фортепіано.</p> <p><i>Має навички</i> інтонування пісень дитячого репертуару.</p>	<p>півники», «Дибидиби», «Квочка», «Не тепер»; «П'ять пальців» (за М. Дилецьким).</p> <p>Настільні ігри: «Веселка» (за М. Леонтовичем), «Мобільна клавіатура».</p> <p>Визначення понять «лад», «тон», «півтон», «мажор», будова мажору, «тональність», «ступінь», назва ступеню, позначення ступенів римськими цифрами, «стійкий», «нестійкий», «розв'язання», «тоніка», позначення тоніки мажорної тональності на письмі, «тонічний тризвук», літерне та цифрове позначення тонічного тризвуку мажорної тональності на письмі, «ввідний ступінь», «мелодія», «мелодичний рух», «повторення», «гамоподібний», «допоміжний»,</p>	<p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Контроль та корекція тривалості звуків та пауз у власному співі; відчуття, виявлення та виділення певних тривалостей звуків у вивчених піснях, почутих музичних зразках, нотному тексті, (ударами долоні) долі, сильної долі, метричної пульсації у вивчених піснях, музичних зразках; розпізнавання ритмічних моделей вивчених пісень.</p> <p>Тактування в розмірі 2/4 – відтворення та співвідношення схеми рухів руки і різних тривалостей під час сольфеджування та прослуховування музики.</p> <p>Наслідкування простих ритмічних малюнків (проплескуванням, голосом) з різних за тривалістю звуків та пауз, вивчених пісень під час співу та зі співом про себе у відповідному темпі та динаміці.</p> <p>Співвідношення складів у простих словесних текстах і музичного ритму (один голосний звук у мові – одна нота).</p> <p>Спів вивчених мелодичних рухів у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмічним малюнком, поспівок з неакцентною ритмікою з тривалостей звуків та пауз.</p> <p>Ритмічний супровід з тактуванням (повторення ритмічного малюнку пісні) вивченої пісні учнями, іншим учнем/ученицею, викладачем; складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків, власних ритмів у розмірі 2/4, ритмічних загадок.</p> <p>ВІДТВОРЕННЯ НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>гам C-dur і a-moll;</p> <p>заданих ступенів як стійких та нестійких в C-dur і a-moll;</p>
--	---	---

<p><i>Прагне</i> точно інтонувати під час вивчення та виконання музичного твору.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) звуки першої та малої октав, тони, півтони, мелодичні рухи, поспівки, гами До мажор, ля мінор, стійкі, нестійкі, ввідні ступені та їхні розв'язання, тоніку, T(t)⁵₃ як налаштування.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори [2 МИО 2.1], проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів ті, що подобаються за ладом, нахилом [2 МИО 3.4], інструментальний та вокальний тип мелодії.</p> <p><i>Відчуває</i> тяжіння нестійких</p>	<p>«оспівування», «рух по звуках тризвуку», вокальний тип мелодії, інструментальний тип мелодії, правопис звуків малої октави в скрипковому ключі, басовий ключ, правопис звуків малої октави у басовому ключі, «мінор», будова мінору, позначення тоніки мінорної тональності на письмі, літерне та цифрове позначення тонічного тризвуку мінорної тональності на письмі.</p> <p>Пісні-загадки.</p> <p>Визначення окремих звуків у ладу, у послідовностях, за римськими цифрами, як стійких та нестійких.</p> <p>Розташування басового ключа на нотному стані та звуків малої октави.</p> <p>Будова мажору. C-dur. Побудова гами.</p> <p>Будова мінору. a-moll.</p>	<p>закінчень запропонованих музичних побудов на тоніці; видів мелодичного руху; мелодій з нот у скрипковому та басовому ключах.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої та малої октав.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>мажорної та мінорної гам; мажорного та мінорного тризвуку; оспівування тоніки; різниці між звуками малої та першої октави; видів мелодичного руху у пропонованих мелодіях.</p> <p>Вікторина на зразках з циклу Л. Ревуцького «Сонечко»: «впізнай мене за настроєм (мажор – мінор)».</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодичного руху (мотив), мелодії з 2 тактів з поступеним рухом у мажорі чи мінорі.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів відповідної звучанню послідовності розташування мелодичних рухів (обсяг 2 такти).</p>
---	--	--

<p>ступенів у стійкі, ввідних у тоніку.</p> <p><i>Розпізнає</i> на слух та <i>визначає</i> тон, півтон, мажор, мінор, вивчені пісні, звуки першої та малої октав, мажорну та мінорну гами, мелодичні рухи, T^5_3 та t^5_3.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективній творчій діяльності на уроках.</p>	<p>Побудова гами.</p> <p>Ступені ладу та їх взаємовідношення (стійкі – нестійкі, ввідні, тоніка).</p> <p>$T(t)^5_3$, ввідні ступені у вивчених тональностях.</p> <p>Види мелодичного руху, визначення, напрямки, побудова.</p>	<p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом визначених тривалостей.</p> <p>Ступеневий: запис відсутніх ступенів мелодії в обсязі 4 тактів.</p>
--	---	--

МОДУЛЬ 3. ТОНАЛЬНОСТІ З ОДНИМ КЛЮЧОВИМ ЗНАКОМ

<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p> <p><i>Розуміє</i> поставлене завдання.</p> <p><i>Має</i> уявлення про ритм і метр в музиці: дводольність, тридольність, розмір 2/4, 3/4, рівномірний та нерівномірний ритм, крапку біля ноти, а також про знаки альтерації, порядок розташування знаків при ключі, <i>поняття</i> про транспозицію.</p>	<p>Тема 1.</p> <p>G-dur: будова, знак.</p> <p>Ключові знаки: дієз.</p> <p>Поділ на тетра хорди.</p> <p>Ключові знаки в скрипковому та басовому ключах.</p> <p>Ступені: стійкі, нестійкі, ввідні. Тоніка. T^5_3.</p> <p>Запис у скрипковому ключі</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Правопис та прописи нотами звуків другої октави, ключових знаків, знаку альтерації «бемоль», крапки біля ноти.</p> <p>Запис:</p> <ul style="list-style-type: none"> гам G-dur та F-dur, з поділом на тетра хорди, стійких та нестійких ступенів, ввідних ступенів, T^5_3 кожної тональності у скрипковому та басовому ключах; мелодії у розмірі 3/4; мелодії, що починається із затакту; ритмічного малюнку. <p>Конструювання мелодії:</p> <p>за допомогою настільних ігор – передписьмовий етап (нотне лото,</p>
--	--	--

<p><i>Розуміє</i> значення музично-теоретичних понять та термінів («тональність», «ключовий знак», «порядок дізів при ключі», «бемоль», «порядок бемолів при ключі», розташування дізів та бемолів при ключі, розташування випадкових знаків альтерації на письмі та при співі альтерованого звуку, «гама», «тетраорд», «верхній тетраорд», «нижній тетраорд», поділ гами на тетраорди, «рівномірний ритм», «нерівномірний ритм», «розмір», «дводольність», «тридольність», «крапка біля ноти», «затакт», «неповний такт», «диктант», «тональність Соль мажор», «тональність Фа мажор», ступенева величина звуків у різних тональностях, «транспозиція», правопис звуків другої октави,</p>	<p>звуків другої октави.</p> <p>Тема 2. Рівномірний і нерівномірний ритм. Затакт у розмірі 2/4.</p> <p>Тема 3. Розмір 3/4. Крапка біля ноти. Половинна тривалість з крапкою. Чвертна тривалість у затакті у розмірі 3/4.</p> <p>Тема 4. Різні форми відтворення музичних фрагментів. Музичний диктант.</p> <p>Тема 5. F-dur: будова, знак. Знаки альтерації: бемоль. Ключові знаки у басовому ключі.</p>	<p>прописи, леґо-конструювання тощо) – усвідомлення закінчення на тоніці, половинній у розмірі 2/4, половинній тривалості з крапкою у розмірі 3/4, початок з затакту або повного такту;</p> <p>фрази, речення з наданих мелодичних рухів за заданою ритмічною, метричною чи мелодичною інструкцією викладача.</p> <p>Транспонування: з C-dur у G-dur і F-dur; з G-dur у C-dur і F-dur; з F-dur у C-dur і G-dur.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутні такти – не більше двох – на основі вивчених мелодичних рухів).</p> <p>Складання власних музичних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ:</p> <p>вивчених українських народних пісень (музичного зразка) почергово вголос та про себе або <i>motmotando</i> (не більше мотиву, фрази);</p> <p>народних ігрових пісень з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом.</p> <p>Робота над відчуттям та опануванням звучання власного голосу, контроль слухом та корекція при сольному співі та в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, двома групами, в інструментальному супроводі викладача:</p> <p>звуків першої, другої та малої октав; тонів, півтонів; гам G-dur і F-dur, їхніх тетраордів, стійких і нестійких, ввідних ступенів, розв’язання нестійких у стійкі, T⁵₃;</p>
---	--	---

малої октави у басовому ключі, правильно їх застосовує у власній діяльності.

Знає що таке тональність, тоніка, T^5_3 , ключовий знак, дієз, бемоль, 2/4, 3/4, крапка біля ноти, правила нотної орфографії (правопис розміру, дієзу, бемолю, ключових знаків при скрипковому та басовому ключі, крапки біля ноти, гам G-dur та F-dur та їхніх назв, затакту).

Орієнтується в елементах нотного тексту (розташування ключових знаків, розміру, затакт, крапка біля ноти, тоніки як останнього звуку музичного зразка).

Вміє позначати ключовий знак, розмір, T^5_3 на письмі, класифікувати рівномірний та нерівномірний ритм, дводольність

Ступені: стійкі, нестійкі, ввідні. Тоніка. T^5_3 .

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:

Рухливі та мімічно-жестові ігри для досягнення понять дводольності, тридольності, пісенності, танцювальності, початку мелодії з сильною або слабкої долі.

Рольова гра-казка для засвоєння вивчених метрів, ритмів, затакту.

Асоціативні ігри «знаки альтерації», «ключові знаки».

Визначення понять: «тональність», «ключовий знак», «порядок дієзів при ключі», «бемоль», «порядок бемолів при ключі», розташування дієзів та бемолів при ключі, розташування випадкових знаків альтерації на письмі та при співі альтерованого

мелодичних рухів, поспівок, мотивів і фраз з назвами звуків, за сходинками.

СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:

гам G-dur і F-dur з поділом на тетра хорди, розв'язання стійких звуків у нестійкі, тонічного тризвуку, ввідних ступенів та оспівування ними тоніки (з використанням «драбинки»);

мелодій у розмірі 2/4 та 3/4 з рівномірним та нерівномірним ритмом;

мелодій у розмірі 2/4 та 3/4 із затактом.

улюблених та вивчених пісень зі словесним текстом та сольфеджуванням у розмірі 3/4 з тактуванням;

знайомих/вивчених мелодій з нотного тексту та напам'ять у розмірі 3/4 з тактуванням;

музичних зразків з аркуша у розмірі 3/4 з тактуванням.

Народні ігрові пісні з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом у вивчених тональностях.

Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (розуміння власного діапазону, чистоти інтонації, співу різними тривалостями, визначення ритму, метру, початку із сильною долі або затакту тощо).

Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої та малої октав голосом без назв звуків і з ними.

РОБОТА НАД РИТМОМ:

Усвідомлення, відчуття, виявлення та виділення (ударами долоні) долі, сильною долі, дводольної та тридольної метричної пульсації у вивчених піснях, музичних зразках; контроль та корекція пульсації дводольного та тридольного метру.

<p>та тридольність в аналізі мелодій.</p> <p><i>Аналізує і розпізнає</i> в нотному тексті розмір, тональність, затакт і повний такт, тоніку.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки відповідно до їх характеру та образності, ладового нахилу, метру.</p> <p><i>Співає</i> для власного задоволення [2 МИО 3.4] в унісон з викладачем та іншими учнями а cappella або в супроводі фортепіано.</p> <p><i>Прагне</i> точно інтонувати під час вивчення та виконання музичного твору, має навички інтонування пісень дитячого репертуару.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) гами G-dur та F-dur, мелодичні рухи, поспівки в розмірах 2/4 та 3/4, у рівномірному та нерівномірному ритмі, із</p>	<p>звуку, «гама», «тетрахорд», «верхній тетрахорд», «нижній тетрахорд», поділ гами на тетрахорди, «рівномірний ритм», «нерівномірний ритм», «розмір», «дводольність», «тридольність», «крапка біля ноти», «затакт», «неповний такт», «диктант», «тональність Соль мажор», «тональність Фа мажор», ступенева величина звуків у різних тональностях, «транспозиція», правопис звуків другої октави, малої октави у басовому ключі.</p> <p>Ігри-загадки «сильна і слабка долі початку», «дво- та тридольність».</p> <p>Пісні-загадки, віршовані форми: «Порядок знаків при ключі», «Крапка біля ноти».</p> <p>Визначення ступенів у C-dur, G-dur та F-dur як стійких, нестійких, ввідних, T⁵₃; розміру, повного, неповного такту та затакту, кількості</p>	<p>Тактування в розмірі 3/4, із затактом: засвоєння та відтворення схеми рухів, співвідношення рухів руки і різних тривалостей звуків, початку із сильної або слабкої долі у виконанні музичних зразків як метрична координація власного співу.</p> <p>Визначення: нерівномірного та рівномірного ритму у вивчених піснях, музичних зразках; початку із сильної або слабкої долі; виділення половинної тривалості з крапкою у заключних побудовах, затакту на початку вивчених пісень, почутих музичних зразків, нотному тексті.</p> <p>Наслідкування ритмічних малюнків (проплескуванням, голосом) під час співу та зі співом про себе, що починаються із сильної або слабкої долі; спів мелодичного руху в поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом, поспівок з неакцентною ритмікою з використанням половинної тривалості з крапкою; виконання ритмічного супроводу на основі рівномірного ритму або повторення ритмічного малюнку вивченої пісні.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків та пауз у розмірі 3/4.</p> <p>ВІДТВОРЕННЯ НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>гам G-dur і F-dur у прямому та ломаному русі (тетрахордами); верхнього та нижнього тетрахордів вивчених тональностей, стійких та нестійких, ввідних ступенів, T⁵₃;</p> <p>прикладів у рівномірному та нерівномірному ритмі, із затактом, у розмірі 3/4 з репертуару власної програми, інших музичних предметів («слухання музики», «хор»).</p> <p>Настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура».</p> <p>Ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Транспонування з C-dur у G-dur і F-dur та навпаки.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої</p>
---	---	--

<p>затактом; стійкі, нестійкі, ввідні ступені та їхні розв'язання, тоніку, T^5_3 як налаштування.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори [2 МИО 2.1], проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів ті, що подобаються за рівномірним/нерівномірним ритмом, дводольністю, тридольністю, початком з повного такту або затакту [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Відчуває</i> метр, затакт, тяжіння нестійких ступенів у стійкі, ввідних у тоніку.</p> <p><i>Розпізнає</i> на слух та визначає дводольність, тридольність, повний такт і затакт, рівномірний та нерівномірний ритм, T^5_3.</p>	<p>тактів, верхнього та нижнього тетраходу.</p> <p>Розташування ключових знаків у скрипковому та басовому ключах, послідовність розташування на нотному стані ключа, ключового знаку, тактової риски, подвійної тактової риски, крапки біля ноти.</p> <p>Будова G-dur, поділ гами на тетраходи, стійкі та нестійкі, ввідні ступені, T^5_3.</p> <p>Запис гами у скрипковому та басовому ключах.</p> <p>Будова F-dur, поділ гами на тетраходи, стійкі та нестійкі, ввідні ступені, T^5_3.</p> <p>Запис гами у скрипковому та басовому ключах.</p> <p>Розмір 2/4: схема тактування, ритмічні групи.</p> <p>Розмір 3/4: схема тактування, ритмічні групи.</p> <p>Крапка біля ноти. Половинна з крапкою.</p> <p>Затакт. Чвертна у затакті</p>	<p>та малої октав.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <ul style="list-style-type: none"> мажорного та мінорного тризвуків та окремих його звуків; мажорних та мінорних гам; тетраходів нижнього та верхнього в поданій тональності у двох напрямках; вороту з оспівуванням тоніки; музичних фрагментів у розмірах 2/4 та 3/4. <p>Вікторина на основі танцювальних та пісенних зразків з циклів українських композиторів (Я. Степовий, В. Барвінський, Л. Ревуцький, В. Косенко, А.Кос-Анатольський, М. Кравців-Барабаш).</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, початку із сильної або слабкої долі.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 2–4 тактів з вивченим мелодичним рухом у вивчених тональностях.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів відповідної звучанню ритмічної чи мелодичної послідовності (обсяг 2–4 такти).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом.</p> <p>Ступеневий: запис ступенями мелодії (2 такти) після її програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: з вивчених поступених рухів вгору та вниз (обсяг 4 такти).</p>
---	--	--

<p><i>Бере участь у колективній творчій діяльності.</i></p>	<p>в розмірах 2/4 та 3/4. Транспозиція: ознайомлення.</p>	
<p>МОДУЛЬ 4. ТРАНСПОЗИЦІЯ ТА ІНТЕРВАЛИ</p>		
<p><i>Виявляє цікавість до навчання. Розуміє поставлене завдання. Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про «інтервал», «стрибок», ступеневу величину інтервалу, інтервал у межах октави, приму, секунду, терцію, кварту, квінту, сексту, септиму, октаву, цифрові позначення інтервалів, консонанс, дисонанс, гармонічний інтервал, мелодичний інтервал, транспозицію зі скрипкового в басовий ключ і навпаки, транспозицію в іншу тональність. Знає що таке інтервал, його ступенева величина, транспозиція, консонанс, дисонанс, правила нотної орфографії (правопис звуків малої октави нотами у басовому ключі, гармонічного інтервалу, стрибка в мелодії, мелодичного</i></p>	<p>Тема 1. Транспозиція зі скрипкового ключа у басовий і навпаки. Транспозиція в іншу тональність. Тема 2. Ступенева величина стрибка. Загальне поняття інтервалу. Назви простих інтервалів, позначення цифрами. Поняття консонансу та дисонансу. ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА: Настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура», «нотне лото» – замінити тривалість звуку паузою, перемістити звук у малу октаву з першої або другої за допомогою заміни ключа. Правопис та прописи нот у басовому ключі (мала октава), гармонічного інтервалу, знаків альтерації у басовому ключі. Транспозиція прикладів з скрипкового ключа у басовий. Запис: гармонічного інтервалу та його позначення цифрами; ритмічного малюнку. Поділ ритмічного малюнку, послівки у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі. Конструювання мелодії: за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо): закінчення на тоніці, половинній тривалості в розмірі 2/4, половинній з крапкою у розмірі 3/4; початок із затакту або повного такту; використання стрибків на зазначений інтервал, пауз; фрази, речення з наданих мелодичних рухів за заданою ритмічною, метричною, мелодичною чи інтервальною інструкцією викладача. Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента (до</p>

<p>інтервалу, цифрового позначення інтервалу).</p> <p><i>Може назвати</i> інтервали, що відносяться до консонансу або дисонансу.</p> <p><i>Вміє записувати</i> знаки альтерації, ноти в басовому ключі, гармонічні інтервали, <i>позначати</i> ступеневу величину інтервалу цифровим позначенням.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (тональність без та з одним знаком при ключі, ноти скрипкового та басового ключа, ступенева величина стрибка, гармонічного інтервалу, тональності музичного зразка).</p> <p><i>Співає</i> для власного задоволення [2 МИО 3.4] в унісон з викладачем та іншими учнями а <i>caprella</i> або в супроводі фортепіано.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки зі стрибками в тональностях без та з одним ключовим знаком, транспонує їх у тональність відповідно до їхнього характеру та образності.</p>	<p>Рухливі та мімічно-жестові для осягнення:</p> <p>ступеневої величини інтервалів;</p> <p>теоретичних понять дводольності, тридольності із затактом і без;</p> <p>пісенності, танцювальності.</p> <p>Асоціативні ігри для опанування поняттям «інтервали».</p> <p>Рольова гра-казка для засвоєння вивчених інтервалів «Коза та семеро козенят».</p> <p>Ігри-загадки:</p> <p>«Сильна і слабка долі початку»;</p> <p>«Дво- та тридольність»;</p> <p>«Вгадай ключ».</p>	<p>мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутні такти – не більше двох – на основі вивчених мелодичних рухів).</p> <p>Складання власних музичних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ:</p> <p>народних ігрових пісень з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом.</p> <p>Робота над відчуттям та опануванням звучання власного голосу, контроль слухом та корекція інтонації в стрибках при самостійному співі та в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, двома групами в інструментальному супроводі викладача (власному), з утриманим викладачем басом або при поділі мікрогрупи, почергово вголос та про себе або <i>mormorando</i> (не більше фрази, речення) з назвами звуків, за «сходінками», з голосу викладача, нотного тексту, звучання фортепіано:</p> <p>звуків першої, другої та малої октав;</p> <p>тонів, півтонів;</p> <p>інтервалів;</p> <p>транспозиції з басового ключа в скрипковий;</p> <p>вивчених тональностей, тетраходів, стійких і нестійких ступенів, розв'язання нестійких у стійкі, тонічного тризвуку;</p> <p>мелодичних рухів, поспівок, мотивів, фраз, речень і періодів;</p> <p>«Дударик», «Щедрик», «Стефанія».</p> <p>Транспонування пісень зі словесним текстом у зручний для власного діапазону регістр.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>мелодії з транспозицією на велику секунду з F-dur у G-dur та навпаки; вузьких інтервалів за ступеневою величиною від звуків основного звукоряду в унісон з фортепіано.</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навпаки для</p>
--	---	--

<p><i>Сприймає</i> T^5_3 як налаштування відчуття звуковисотного розташування тональності.</p> <p><i>Виявляє</i> здатність до точного інтонування стрибків під час вивчення та виконання музичного твору, <i>стежить</i> за інтонацією при розучуванні вправи.</p> <p><i>Має навички</i> інтонування стрибків у ступеневих послідовностях, музичних зразках.</p> <p><i>Може транспонувати</i> мелодію зі скрипкового ключа в басовий на письмі та із басового в скрипковий голосом з точним інтонуванням.</p> <p><i>Вміє транспонувати</i> мелодії з вивченої одної тональності в іншу усно, письмово та на фортепіано.</p> <p><i>Тактує</i> у вивчених розмірах.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (ф-но) гами вивчених тональностей, зі стрибками – ступеневі послідовності, музичні фрази.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори зі стрибками в мелодії, двоголосні зразки і <i>проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб</p>	<p>Пісні-загадки.</p> <p>Віршовані форми: «Порядок знаків при ключі», «Крапка біля ноти».</p> <p>Визначення понять: «інтервал», «гармонічний інтервал», «мелодичний інтервал», «стрибок», «ступенева величина». «прима». «секунда», «терція», «кварта». «квінта». «секста», «септима», «октава», «консонанс», «дисонанс», «транспозиція зі скрипкового ключа у басовий», «транспозиція з басового ключа в скрипковий», «транспозиція в іншу тональність».</p> <p>Пісні про інтервали.</p>	<p>створення відповідного музичного образу.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (розуміння власного діапазону, чистоти інтонації, інтонування вивчених інтервалів, співу різними тривалостями, з паузами, затакту, вокального чи інструментального типів мелодії тощо).</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої, другої та малої октав на фортепіано, голосом без назв звуків і з ними.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Усвідомлення, відчуття, виявлення та виділення (ударами долоні) долі, сильної долі, дводольної та тридольної метричної пульсації у вивчених піснях, музичних зразках. Контроль та корекція пульсації дводольного та тридольного метру.</p> <p>Визначення: нерівномірного та рівномірного ритму у вивчених піснях, музичних зразках; початку із сильної або слабкої долі, розміру; виділення половинної тривалості з крапкою у заключних побудовах, затакту на початку та неповного такту наприкінці вивчених пісень, почутих музичних зразків, нотному тексті.</p> <p>Наслідування ритмічних малюнків (проплескуванням, голосом) вивчених пісень та музичних зразків під час співу та зі співом про себе; простукування ритмічного двоголосся; виконання ритмічного супроводу на основі рівномірного ритму, простої ритмічної групи з використанням пауз, мелодичного руху у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом; поспівок з неакцентною ритмікою з використанням вивчених тривалостей звуків і пауз.</p> <p>Тактування в розмірі 2/4 та 3/4 із затактом – відтворення схеми рухів; співвідношення рухів руки і різних тривалостей звуків, початку із сильної або слабкої долі у виконанні музичних зразків як метрична координація власного співу та в часі звучання музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем / ученицею.</p>
---	---	--

<p>[2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів ті, у яких є стрибки на інтервали, що подобаються [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Аналізує</i> ступеневу величину стрибків у мелодії.</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> присутність стрибків у мелодії, їх ступеневу величину, консонантне / дисонантне звучання гармонічних інтервалів, відчуває різницю між ними, гама мажору та мінору вивчених тональностей, їхній поділ на тетракорди, мажорний та мінорний тетракорди.</p> <p><i>Відчуває</i> різницю між консонансом і дисонансом</p> <p><i>Записує</i> знайому мелодію в іншій тональності як музичний диктант з обмеженою кількістю програвань.</p> <p><i>Виконує</i> творчі вправи з інтервалами, що слугують акомпанементом до мелодії.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних рухливих та мімічно-жестових іграх, колективній творчій діяльності [2 МИО 3.4], <i>ділиться</i></p>	<p>Визначення:</p> <p>кількості ступенів у стрибку в мелодії;</p> <p>консонантного та дисонантного звучання гармонічного інтервалу.</p> <p>Позначення цифрами на письмі, запис та прочитання позначення ступеневої величини інтервалу.</p> <p>Інтервали, що відносяться до консонансів та дисонансів.</p> <p>Будова інтервалу, запис гармонічного та мелодичного викладу інтервалу, його цифрового позначення.</p> <p>Транспозиція музичного</p>	<p>Складання власних ритмів у вивчених розмірах, з використанням затакту і без; власних ритмічних загадок.</p> <p>ВІДТВОРЕННЯ НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>мелодії у скрипковому та басовому ключі; заданого інтервалу в гармонічному виді, консонансів та дисонансів.</p> <p>Ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навпаки для створення відповідного музичного образу.</p> <p>Імпровізація мелодії зі стрибками на основі вивчених мелодичних рухів звуками першої, другої та малої октав.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>ступенева величина стрибка; інтервали за звучанням консонансу та дисонансу, широкого та вузького проміжку.</p> <p>Вікторина на основі танцювальних та пісенних зразків з циклів українських композиторів (Я. Степовий, В. Барвінський, Л. Ревуцький, В. Косенко, А. Кос-Анатольський, М. Кравців-Барабаш), творів власного репертуару по спеціальності та загальному фортепіано.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з кількох вивчених мелодичних рухів (обсягом 2–4 такти).</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів відповідної звучанню</p>
--	---	---

<p>з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МІО 3.3].</p>	<p>зразка:</p> <p>із скрипкового ключа у басовий та навпаки (на октаву вгору / вниз);</p> <p>у межах вивчених тональностей (на квінту, кварту, секунду).</p>	<p>ритмічної або мелодичної послідовності (обсягом 2–4 такти).</p> <p>Ритмічний: проспівати мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом (обсягом 4 такти).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 4 такти) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості обсягом 2–4 такти, з поступеними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, терціям.</p>
--	---	---

2 КЛАС / 2 РІК НАВЧАННЯ

МОДУЛЬ 5. МАЖОР ТА МІНОР

<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p> <p><i>Розуміє</i> поставлене завдання.</p> <p><i>Виявляє</i> сумлінність у виконанні завдань.</p> <p><i>Має</i> уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття «мажор», «мінор» та його види, ступені, що змінюються в гармонічному та мелодичному видах мінору, будову мажору та мінору, стійкі, нестійкі та ввідні ступені, тональність, тонічний тризвук, ключові знаки, бекар, тридольність, крапку біля ноти, затакт.</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Мажорні тональності без знаків та з одним знаком при ключі.</p> <p>Будова.</p> <p>Ступені: стійкі, нестійкі.</p> <p>Ввідні ступені.</p> <p>T^5_3.</p> <p>Тема 2.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Настільні ігри: «веселка», «мобільна клавіатура», «нотне лото» – заміна тривалості звуку паузою.</p> <p>Правопис та прописування бекару.</p> <p>Будова мажорних та мінорних тональностей без знаків та з одним знаком, видів мінору, $T(t)^5_3$.</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навпаки; у межах одного ключа на тон вгору чи вниз у вивчених тональностях для створення відповідного музичного образу.</p> <p>Запис ритмічного малюнку з правильним групуванням та правописом тривалостей звуків та пауз.</p> <p>Поділ ритмічного малюнку, поспівки у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі.</p>
---	---	--

<p><i>Знає</i> що таке мажор, мінор, види мінору, бекар, паралельна тональність, правила нотної орфографії (правопис бекару, ключових та випадкових знаків альтерації).</p> <p><i>Вміє записувати</i> бекар.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (ключові знаки альтерації як ознака тональності, випадкові знаки в скрипковому та басовому ключі як ознака виду мінору, бекар, крапка біля ноти, мелодія із затактом).</p> <p><i>Сприймає</i> тонічний тривук як налаштування відчуття звуковисотного розташування тональності.</p> <p><i>Має навички</i> інтонування гам мажору, видів мінору, ступеневих послідовностей, музичних зразків.</p> <p><i>Виявляє здатність</i> до точного інтонування змінених ступенів у гармонічному та мелодичному мінорі під час вивчення та виконання музичного твору, <i>стежить</i> за інтонацією під час розучування та виконання вправи.</p>	<p>Паралельні тональності.</p> <p>a-moll.</p> <p>Види мінору:</p> <p>натуральний;</p> <p>гармонічний;</p> <p>мелодичний.</p> <p>Знаки альтерації: бекар.</p> <p>Правопис бекару.</p> <p>Тема 3.</p> <p>e-moll і d-moll:</p> <p>будова;</p> <p>види;</p> <p>ступені: стійкі, нестійкі, ввідні;</p> <p>t⁵₃.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p>	<p>Конструювання:</p> <p>мелодії в мажорі та різних видах мінору за допомогою настільних ігор, усвідомлення початку, середини з поняттям цезури та закінчення мелодії;</p> <p>фрази, речення з наданих мелодичних рухів за заданою ладовою, тональною, ритмічною, метричною, мелодично-інтервальною інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого або докомпоновування відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки; відсутні такти (не більше двох) на основі вивчених мелодичних рухів, початку, середини або кінця мелодії, знаків залежно від виду мінору).</p> <p>Створення власних музичних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (робота над відчуттям та опануванням власного голосу, контроль слухом та корекція інтонації):</p> <p>гам, тетраордів, ступеневих послідовностей (ланцюжком) з назвою знаків альтерації вгору та вниз, звуків з різними назвами на одній висоті, поспівок з використанням альтерованих звуків (при дотриманні правил альтерації вгору та вниз) поза тональністю;</p> <p>в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, двома групами, на фоні бурдону у виконанні викладача, в інструментальному супроводі викладача (власному) та самотійно: вивчених гам, тетраордів, тонів, півтонів, ступеневих послідовностей, стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, тонічного тривуку, мелодичних рухів, поспівок, мотивів, фраз, речень і періодів з назвами звуків (за сходинками, з голосу викладача, нотного тексту, звучання фортепіано);</p> <p>вивчених українських народних пісень, музичних зразків почергово вголос та про себе або <i>mormorando</i> (не більше фрази, речення);</p> <p>М. Леонтович «Пісня про півтон», А. Писаревський Прикарпатська народна пісня «Коломийка» з підручника «Сольфеджіо», щедрівка «Ой сивая зозуленька».</p>
--	---	--

<p><i>Проспіває</i> мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки в тональностях без та з одним ключовим знаком, видах мінору відповідно до їх характеру та образності для власного задоволення, <i>співає</i> в унісон з викладачем та іншими учнями а саррелла або в супроводі фортепіано, <i>бере участь</i> у колективній творчій діяльності [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Тактує</i> у розмірах 2/4 та 3/4, визначає сильні і слабкі доли, із затактом і без нього.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) гами вивчених ладів, видів мінору, тональностей, ступеневі послідовності, музичні фрази, речення; ритмічно: половинну тривалість з крапкою у розмірі 3/4, ритмічний малюнок у розмірах 2/4 та 3/4 із затактом та без нього; усно, письмово, на інструменті невеликі музичні побудови в розмірах 2/4 та 3/4, тональностях без та з одним знаком при ключі, видах мінору, рухом по ступенях тонічного тризвуку.</p>	<p>Рухливі та мімічно-жестові ігри для осягнення:</p> <p>видів мінору;</p> <p>ступеневої величини інтервалів;</p> <p>дводольності, тридольності із затактом і без;</p> <p>пісенності, танцювальності;</p> <p>визначення стійкості ступенів початку та закінчення музичного зразка;</p> <p>темпу;</p> <p>характеру;</p> <p>динаміки;</p> <p>штрихів.</p> <p>Асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом:</p> <p>види мінору;</p>	<p>Імпровізація голосом мелодії на основі вивчених тональностей і ладів, видів мінору, звуків зі знаками альтерації, із затактом чи без, у певному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>народних ігрових пісень з дитячого фольклору та веснянкових ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом;</p> <p>пісень з інтонуванням різних інтервалів, у різних видах мінору;</p> <p>мажорних та мінорних гам тональностей без знаків та з одним знаком при ключі вгору та вниз, тетракордів у розмірах 2/4 та 3/4 з різними ритмічними малюнками;</p> <p>стійких ступенів у різному розташуванні, нестійких з розв'язанням у стійкі;</p> <p>музичних зразків з нот, читання з аркуша та напам'ять у вивчених розмірах з тактуванням, у відповідному темпі та з відповідною динамікою та штрихами.</p> <p>Транспонування пісень зі словесним текстом у зручній для власного діапазону регістр.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (чистота інтонування мажору і видів мінору, стрибків; спів різними тривалостями, з паузами, затакту, вокального чи інструментального типів мелодії у відповідних музичному образу темпі, динаміці, характері та обраними штрихами тощо).</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Робота над контролем та корекцією пульсації дводольного та тридольного метру.</p> <p>Визначення нерівномірного та рівномірного ритму, розміру, затакту,</p>
--	--	--

<p><i>Відчуває</i> різницю між видами мінору.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори у видах мінору і <i>проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різних спосіб [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів у видах мінору ті, що подобаються [2 МИО 3.4], їхню тональність, вид мінору тощо, <i>називає</i> їх.</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> дводольність та тридольність, розмір 2/4 та 3/4 із затактом і без нього, гама мажору та видів мінору, верхній і нижній тетраорди, рух стійкими ступенями, тонічний тризвук.</p> <p><i>Визначає</i> регістр, октаву, лад та його вид, тональність, ступінь початкового і кінцевого звуку, розмір, кількість тактів, мелодичні рухи, особливості ритмічного та мелодичного малюнку, наявність повторів, секвенцій у диктанті.</p> <p><i>Повторює</i> назвами звуків мелодії з 2–4 тактів, кількох вивчених мелодичних рухів (усний диктант).</p> <p><i>Складає</i> з «перемішаних» тактів</p>	<p>інтервали.</p> <p>Постановка рольової гри-казки на вибір викладача.</p> <p>Ігри-загадки:</p> <p>«сильна і слабка долі початку»;</p> <p>«дво- та тридольність».</p> <p>Пісні-загадки.</p> <p>Віршовані форми: «порядок знаків при ключах», «крапка біля ноти».</p> <p>Визначення понять: «мажор», «мінор», «тонова будова мажору», «тонова будова мінору», «ввідні ступені», «тональність», «паралельна тональність», «єдиний звукоряд», «відстань між тоніками паралельних тональностей», «ключовий знак», «види мінору», «натуральний мінор», «гармонічний мінор», «бекар»,</p>	<p>тривалостей звуків та пауз у серединних та заключних побудовах, затактів різної величини на початку та неповного такту наприкінці вивчених пісень, почутих музичних зразків, нотному тексті.</p> <p>Наслідування ритмічних малюнків (проплескуванням, голосом), під час співу та зі співом про себе; проспівування мелодичного руху в поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом, поспівок з неакцентною ритмікою з використанням вивчених тривалостей звуків і пауз; виконання ритмічного супроводу на основі ритмічної групи з використанням пауз, повторення ритмічного малюнку вивченої пісні. Простукування вивчених ритмічних груп у ритмічному двоголоссі.</p> <p>Тактування як метрична координація власного співу та в часі звучання музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем/ученицею:</p> <p>у розмірі 2/4 та 3/4 – відтворення схеми рухів; співвідношення рухів руки і різних тривалостей звуків, початку із сильної або слабкої долі.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків та пауз власних ритмів у вивчених розмірах, з використанням затакту і без.</p> <p>Ритмічні загадки: тривалості звуків та пауз, у розмірах 2/4, 3/4.</p> <p>ВІДТВОРЕННЯ НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>мажору, трьох видів мінору вивчених тональностей у прямому русі та з поділом на тетраорди;</p> <p>музичних зразків у видах мінору на фортепіано з власного репертуару;</p> <p>невеликих побудов у заданих видах мінору.</p> <p>Ігри на клавіатурі фортепіано («різні за назвою – однакові за звучанням», «двійнята та близькі сусіди»).</p> <p>Імпровізація на основі лише білих або чорних клавіш, мелодії на основі вивчених тональностей і ладів, видів мінору, звуків зі знаками альтерації,</p>
---	---	---

<p>різних розмірів відповідну до звучання ритмічну послідовність (обсягом 2–4 такти), мелодичну послідовність у вивчених тональностях (пазл обсягом 2 такти, загальна кількість тактів: 4).</p> <p><i>Записує</i> ритм (ритмічний диктант), частину ступенів у пропущених тактах мелодії обсягом 4 такти після програвання викладачем (ступеневий диктант), прості мелодії обсягом 2–4 такти, з поступневими вивченими мелодичними рухами вгору, ускладненні рухом по тонічному тризвуку, стрибками на терції, секвентним рухом (мелодичний диктант).</p> <p><i>Виконує</i> творчі вправи з видами мінору, <i>створює</i> мелодію за ритмом (обсягом 2–4 такти).</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних рухливих та мімічно-жестових іграх, колективній творчій діяльності [2 МІО 3.4].</p> <p><i>Ділиться</i> з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МІО 3.3].</p>	<p>«мелодичний мінор», змінені ступені у верхньому тетраході у гармонічному та мелодичному видах мінору.</p> <p>Визначення:</p> <p>ладу;</p> <p>виду мінору.</p> <p>Будова мажорних тональностей без знаків та з одним знаком.</p> <p>Назва стійких, нестійких, ввідних ступенів.</p> <p>Будова T⁵₃.</p> <p>Паралельні тональності.</p> <p>Єдиний звукоряд.</p> <p>Відстань між тоніками паралельних тональностей.</p> <p>Види мінору.</p> <p>Будова видів мінору.</p> <p>Ступені, які змінюються у</p>	<p>із затактом чи без, у певному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>гам мажору та трьох видів мінору; мажорного та мінорного тризвуків; заключних мелодичних зворотів з веденням ввідних тонів в тоніку, оспівуванням тоніки.</p> <p>Вікторина на танцювальних та пісенних зразках з циклів українських композиторів (Я. Степовий, В. Барвінський, Л. Ревуцький, В. Косенко, А. Кос-Анатольський, М. Кравців-Барабаш), творів власного репертуару з фаху та загального фортепіано.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 2–4 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів (у вивчених розмірах) відповідної за звучанням ритмічної послідовності (обсягом 4 такти), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 4 такти).</p> <p>Зоровий: записування поспівки обсягом 2–4 такти після короткого ознайомлення з невідомим музичним текстом.</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом (обсягом 2–4 такти).</p> <p>Ступеневий: записування частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 4 такти) після їх програвання викладачем.</p>
---	--	---

	видах мінору.	Мелодичний: прості обсягом 4 такти, з поступеними мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, стрибками на терцію, секвентним рухом, оспівуванням стійких ступенів.
МОДУЛЬ 6. РОЗМІР 4/4		
<p><i>Виявляє цікавість до навчання.</i></p> <p><i>Розуміє поставлене завдання.</i></p> <p><i>Виявляє сумлінність у виконанні завдань.</i></p> <p><i>Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про пісенність, танцювальність, маршовість, чотиридольність, затакт, сильну та відносно сильну долі, крапку біля ноти і на скільки вона продовжує тривалість, лігу та її відмінність як засобу подовження тривалості в нотах від виконавського штриха, довгі тривалості звуків і пауз, розмір 4/4, рівномірний ритм.</i></p>	<p>Тема 1.</p> <p>Ціла тривалість.</p> <p>Розмір 4/4. Тактування.</p> <p>Пауза ціла.</p> <p>Ритмічна група «половинна з крапкою – чвертна».</p> <p>Затакт у 4/4.</p> <p>Ліга (загальне поняття).</p> <p>Тема 2.</p> <p>Мала октава: нотний</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Настільні ігри: «нотне лото», «тривалості – леґо», замінити тривалість звуку паузою.</p> <p>Запис ритмічного малюнку з правильним групуванням та правописом тривалостей звуків та пауз у розмірі 4/4.</p> <p>Поділ ритмічного малюнку, поспівки у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі.</p> <p>Транспонування мелодії для створення відповідного музичного образу:</p> <p>із скрипкового у басовий ключ та навпаки;</p> <p>у межах одного ключа на тон вгору чи вниз у вивчених тональностях.</p> <p>Конструювання мелодії:</p> <p>у мажорі та різних видах мінору за допомогою настільних ігор з усвідомленням сильної та відносно сильної долі такту в розмірі 4/4, затакту як початку кожного з речень квадратної побудови, початку, середини з поняттям цезури та закінчення мелодії;</p> <p>фрази, речення з наданих мелодичних рухів із затактом та без нього за заданою ритмічною, метричною, мелодично-інтервальною інструкцією викладача.</p> <p>Докомпоновування:</p>

<p><i>Знає</i> що таке чотиридольність, ціла тривалість, ціла пауза, розмір 4/4, відносно сильна доля, ліга.</p> <p><i>Вміє</i> писати крапку біля ноти, цілу тривалість, цілу паузу, лігу.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (розмір, ціла нота, ціла пауза, крапка біля ноти, ліга як штрих та ліга як знак продовження тривалості).</p> <p><i>Має навички</i> інтонування довгих та залігованих тривалостей, тривалостей з крапкою, гам мажору, видів мінору, ступеневих послідовностей, музичних зразків з паузами.</p> <p><i>Виявляє здатність</i> до точного інтонування змінених ступенів у гармонічному та мелодичному мінорі під час вивчення та</p>	<p>правопис звуків малої октави та знаків альтерації в скрипковому та басовому ключах.</p> <p>Велика октава: правопис нот.</p> <p>Запис у басовому ключі.</p> <p>Сольфеджування зразків, записаних у великій та малій октаві басового ключа.</p> <p>Усна транспозиція.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Ритмічна група «чвертна з крапкою – восьма» у вивчених розмірах.</p> <p>Затакт: пів долі в затакті</p>	<p>початку, середини або кінця мелодії;</p> <p>початку з сильної долі або із затактом.</p> <p>Реконструкція цілого або докомпонування відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки; відсутні такти – не більше двох – на основі вивчених мелодичних рухів).</p> <p>Створення власних музичних та ритмічних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (робота над розвитком дихання при співі довгих тривалостей, над відчуттям та опануванням власного голосу, контроль слухом та координація рухів руки при співі, корекція інтонації):</p> <p>сильних та відносно сильних долей у розмірі 4/4, їх виділення різними способами (динамікою, акцентом);</p> <p>самостійно (а cappella) та в інструментальному супроводі викладача вивчених гам, тетраходів, ступеневих послідовностей (ланцюжком, вужиком), стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, тонічного тризвуку, мелодичних рухів, поспівок, мотивів, фраз, речень і періодів з назвами звуків у розмірі 4/4, за сходинками, з голосу викладача, нотного тексту, звучання фортепіано;</p> <p>звуків з різними назвами на одній висоті, поспівок з використанням альтерованих звуків (при дотриманні правил альтерації вгору та вниз) поза тональністью;</p> <p>вивчених українських народних пісень, музичних зразків почергово вголос та про себе або <i>motmotando</i> (не більше фрази, речення);</p> <p>в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, двома групами, на фоні бурдону, з тимчасовою гетерофонією, терцевої втори та імітації у виконанні викладача (корекція звучання власного голосу в спільному</p>
---	--	---

<p>виконання музичного твору, <i>стежить</i> за інтонацією під час розучування та виконання вправи.</p> <p><i>Сприймає</i> розмір 4/4 як налаштування відчуття чотиридольного метру.</p> <p><i>Тактує</i> в розмірі 4/4, визначає сильні, відносно сильні і слабкі долі, із затактом і без нього.</p> <p><i>Проспіває</i> мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки в розмірі 4/4 відповідно до їх характеру та образності для власного задоволення, <i>співає</i> у унісон з викладачем та іншими учнями а саррелла або в супроводі фортепіано, <i>бере участь</i> у колективній творчій діяльності [2 МИО 3.4].</p>	<p>в сольфеджуванні.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Виконання рухливих та мімічно-жестових ігор, маршів для досягнення:</p> <p>чотиридольності (зокрема із затактом);</p> <p>пісенності;</p> <p>танцювальності;</p> <p>маршовості;</p> <p>визначення сильної та відносно сильної долі;</p> <p>ритмічних фігур з крапкою, лігою;</p> <p>довгих тривалостей звуків та пауз;</p> <p>початку та закінчення</p>	<p>інтонуванні при поділі на мікрогрупи (українська народна пісня «Безкінечник (Був собі журавель)»), коляда «Небо і земля», Й. Курочка «Вийшли з дому ми не разом»);</p> <p>транспозиції з басового ключа в скрипковий та навпаки, на тон вгору або вниз у межах вивчених тональностей та одного ключа («Гей там на горі Січ іде», «Ой у лузі червона калина», «Зродились ми великої години»);</p> <p>транспонованих пісень зі словесним текстом у зручний для власного діапазону регістр.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених тональностей і ладів, видів мінору, у вивчених розмірах із затактом чи без, у відповідному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>народних та авторських дитячих ігрових, маршових пісень та пісень у чотиридольному метрі з руховим компонентом;</p> <p>мелодій в розмірі 4/4, з тактуванням;</p> <p>мелодій з можливим включенням ритмічної групи «половинна з крапкою-чвертна»;</p> <p>з ритмічною фігурою «чвертна з крапкою – восьма»;</p> <p>з півдолею в затакті у вивчених розмірах;</p> <p>музичних зразків, записаних у малій та великій октавах з нот, напам'ять та читання з аркуша у вивчених розмірах з тактуванням, у характерних для маршу темпі, з відповідною динамікою та штрихами.</p> <p>Транспонування мелодій з басового ключа в скрипковий.</p>
--	---	---

<p><i>Відтворює</i> ритмічно: тривалість з крапкою, ритмічний малюнок з цілими тривалостями та паузами, залігованими нотами та тривалістю з крапкою у розмірі 4/4 із затактом та без нього; усно, письмово, на інструменті невеликі музичні побудови у розмірі 4/4.</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> дводольність, тридольність та чотиридольність, розмір 2/4, 3/4 та 3/4 із затактом і без нього, ритмічні фігури «половинна з крапкою – чвертна», «чвертна з крапкою – восьма», гами мажору та видів мінору, верхній і нижній тетраорди, рух стійкими ступенями, тонічний тризвук.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори в розмірах 2/4, 3/4 та 4/4 і <i>проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різних</p>	<p>музичного зразка;</p> <p>темпу;</p> <p>характеру;</p> <p>динаміки;</p> <p>штрихів з поділом на мікрогрупи, що виконують різні рівномірні ритми в розмірі 4/4.</p> <p>Асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом:</p> <p>довгі тривалості звуків та пауз;</p> <p>ритмічні групи з крапкою біля ноти;</p> <p>розміру 4/4;</p>	<p>Тематичний концерт з вивчених маршових пісень та музичних творів маршового типу з різними завданнями (чистота інтонації, спів різними тривалостями, з паузами, затактом, вокального чи інструментального типів мелодії у відповідних для музичного образу темпі, динаміці, характері та обраними штрихами тощо).</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Робота над контролем та корекцією пульсації чотиридольного метру (усвідомлення, відчуття, виявлення та виділення (ударами долоні) долі, сильної та відносно сильної долей, чотиридольної метричної пульсації).</p> <p>Маршування зі співом у розмірі 4/4.</p> <p>Визначення сильної та відносно сильної долей, рівномірного та нерівномірного ритму, розміру, затакту з цілої долі чи її половини у вивчених піснях, музичних зразках.</p> <p>Виділення сильної та відносно сильної долей, тривалостей та пауз у серединних та заключних побудовах, затактів з половини долі або цілої долі на початку та неповного такту наприкінці вивчених пісень, почутих музичних зразків, нотному тексті, поділу на дві групи такту, різного групування тривалостей у такті з розміром 4/4.</p> <p>Проплескування ритмічних малюнків з довгими тривалостями звуків і пауз у розмірі 4/4, ритмів «половинна з крапкою – чвертна» (та навпаки), «чвертна з крапкою – восьма» під час співу та зі співом про себе, ритмічного супроводу на основі ритмічної групи з використанням пауз, повторення ритмічного малюнку вивчених маршових пісень. Простукування ритмічного двоголосся у розмірі 4/4, з ритмічною фігурою «половинна з крапкою – чвертна» та навпаки, «чвертна з крапкою – восьма».</p> <p>Тактування в розмірі 4/4:</p>
--	--	--

<p>спосіб [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів у чотиридольному розмірі ті, що подобаються [2 МИО 3.4], їхню жанрову характеристику тощо, <i>називає</i> їх.</p> <p><i>Визначає</i> регістр, октаву, лад та його вид, тональність, ступінь початкового і кінцевого звуку, розмір, кількість тактів, мелодичні рухи, особливості ритмічного та мелодичного малюнку, наявність повторів, секвенцій у диктанті.</p> <p><i>Відчуває</i> різницю між 2/4, 3/4 та 4/4.</p> <p><i>Складає</i> з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідну звучанню ритмічну послідовність (обсягом 2–4 такти), мелодичну послідовність у вивчених тональностях (обсяг пазла 2 такти,</p>	<p>рівномірного ритму з різних тривалостей;</p> <p>сильної і відносно сильної долей;</p> <p>видів затакту в різних розмірах;</p> <p>ліги як штриха;</p> <p>ліги як продовження тривалості.</p> <p>Постановка рольової гри-казки, гри за сюжетами вивчених маршів (на вибір викладача).</p> <p>Ігри-загадки:</p> <p>рівномірний та крапкований ритм;</p> <p>«дво- та чотиридольність».</p>	<p>відтворення схеми рухів – співвідношення рухів руки і різних тривалостей звуків, початку із сильної або відносно сильної чи слабкої долі (затакт) у виконанні музичних зразків;</p> <p>у часі звучання музичних зразків у вивчених розмірах, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем/ученицею.</p> <p>Проспівування мелодичного руху у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом; поспівок з неакцентною ритмікою з використанням цілих тривалостей звуків і пауз.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з вивчених тривалостей звуків та пауз, ритмічних груп з крапкою у розмірі 4/4, з використанням затакту і без нього.</p> <p>Ритмічні загадки: тривалості звуків та пауз, ритмічні групи у розмірі 4/4.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>прикладів з ритмом «половинна з крапкою та чвертна»;</p> <p>творів у розмірі 4/4 з особистого репертуару і вивчених творів на «СОЛЬФЕДЖІО» та суміжних навчальних предметах.</p> <p>Ігри на клавіатурі фортепіано (транспозиція).</p> <p>Імпровізування за клавіатурою на основі лише білих або лише чорних клавіш, мелодії на основі вивчених тональностей і ладів, видів мінору, у вивчених розмірах (зокрема із затактом), у відповідному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p>
--	---	--

<p>загальна кількість тактів: 4).</p> <p><i>Записує</i> ритм (ритмічний диктант), частину ступенів у пропущених тактах мелодії обсягом 4 такти після програвання викладачем (ступеневий диктант), прості мелодії обсягом 2–4 такти, з поступневими вивченими мелодичними рухами вгору, ускладненні рухом по тонічному тризвуку, терціям, секвентним рухом (мелодичний диктант).</p> <p><i>Повторює</i> назвами звуків мелодії з 2–4 тактів у розмірі 4/4, кількох вивчених мелодичних рухів (усний диктант).</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних рухливих та мімічно-жестових іграх, колективній творчій діяльності [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Ділиться</i> з іншими особами</p>	<p>Пісні-загадки.</p> <p>Віршовані форми: «схема тактування в чотиридольному розмірі», «крапка біля ноти», види ліги.</p> <p>Визначення понять: «чотиридольність», «ціла тривалість», «ціла пауза», «розмір 4/4», «відносно сильна доля», «ліга».</p> <p>Будова ритмічних малюнків:</p> <p>у розмірі 2/4 та 4/4;</p> <p>з використанням крапки біля ноти;</p> <p>з використанням ліги.</p> <p>Музичні зразки в розмірі 4/4.</p> <p>Жанрові ознаки розміру 4/4.</p>	<p>розмірів мелодії (2/4, 3/4, 4/4);</p> <p>кількості тактів в мелодії;</p> <p>ритмічних особливостей мелодії;</p> <p>присутності затакту, кількості тривалостей і долей у ньому;</p> <p>розташування ритмічної групи «чвертна з крапкою – восьма» у мелодіях та ритмічних малюнках з вивченими розмірами, ритмічної групи «половинна з крапкою – чвертна» у розмірі 4/4.</p> <p>Вікторина на матеріалі маршових зразків з творчості композиторів (українських та зарубіжних), творів власного репертуару зі спеціальності та із загального фортепіано.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, руху по тризвуках, оспівування стійких ступенів тощо.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в іншій тональності.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів (у вивчених розмірах) відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності в різних вивчених тональностях (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Зоровий: записування поспівки, ритмічного малюнку обсягом 4 такти після короткого ознайомлення з невідомим музичним текстом.</p>
--	--	--

<p>враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МИО 3.3].</p> <p><i>Виконує</i> творчі вправи з вивченими розмірами,</p> <p><i>Створює</i> мелодію із затактом за ритмом (обсяг 2–4 такти).</p>	<p>Маршовість.</p> <p>Схема тактування на 4/4.</p> <p>Відмінності між лігою як штрихом та лігою як знаком подовження тривалості в ритмі.</p>	<p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом ритму та створенням мелодії за цим ритмом (обсягом 4 такти).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 4–8 тактів) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості, обсягом 4 такти, з поступеним вивченим мелодичним рухом вгору та вниз, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, стрибками на терції, секвентним рухом.</p>
---	---	---

МОДУЛЬ 7. ІНТЕРВАЛИ. ВУЗЬКІ ІНТЕРВАЛИ

<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p> <p><i>Розуміє</i> поставлене завдання.</p> <p><i>Виявляє</i> сумлінність у виконанні завдань.</p> <p><i>Має</i> уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про інтервал, його виклад, ступеневу і тонову величину, фонічну характеристику, літерне і цифрове позначення,</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Прості інтервали.</p> <p>Гармонічний та мелодичний інтервал.</p> <p>Якісна та ступенева величина вузьких інтервалів та октави.</p> <p>Літерне та цифрове позначення.</p> <p>Побудова від звука вгору та вниз.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Настільні ігри: «нотне лото», «тривалості – леґо», замінити тривалість звуку паузою, «вольта».</p> <p>Правопис знаку вольти. Вольта у періодах повторної структури.</p> <p>Запис гармонічних та мелодичних інтервалів, ритмічного малюнку з правильним групуванням та правописом групи «чотири шістнадцятих», пауз у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт, скорочення ритмічного малюнку за допомогою репризи, вольт на письмі.</p> <p>Побудова гам з двома діезами, використання їх у практичних завданнях.</p> <p>Поділ ритмічного малюнку, поспівки у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі.</p> <p>Транспонування мелодії з скрипкового у басовий ключ та навпаки; у межах одного ключа на тон вгору чи вниз у вивчених тональностях для створення відповідного музичного образу.</p>
---	--	--

<p>тональності з двома дієзами при ключі, ритмічну групу чотири шістнадцяті, елементи музичної будови: мотив, фразу, речення, період; репризу, вольту, секвенцію.</p> <p><i>Знає</i> що таке «інтервал», «простий інтервал», «гармонічний інтервал», «мелодичний інтервал», «якісна/тонова величина інтервалу», «ступенева величина інтервалу», «Ре мажор», «сі мінор», «ритмічна група», «шістнадцята тривалість», «шістнадцята пауза», «мотив», «фраза», «речення», «період», «мелодичний розвиток», «точне повторення», «змінене повторення», «реприза», «вольта», «секвенція», «ланка секвенції», «крок секвенції», висхідний та низхідний мелодичний інтервал,</p>	<p>Тема 2.</p> <p>Тональності з двома дієзами при ключі: D-dur та h-moll (види).</p> <p>Ступенева та тонова будова.</p> <p>Ступені: стійкі, нестійкі, ввідні.</p> <p>$T(t)^5_3$.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Ритмічна група «чотири шістнадцяті» у вивчених розмірах.</p> <p>Шістнадцята пауза.</p> <p>Тема 4.</p> <p>Елементи музичного синтаксису.</p> <p>Мотив.</p>	<p>Конструювання мелодії повторної будови у формі періоду в D-dur та видах h-moll, розташування групи «чотири шістнадцяті» на різних долях вивчених розмірів, затакту як початку кожного з речень квадратної побудови, початку, середини з поняттям цезури та закінчення мелодії, з використанням секвенції, репризи, вольт.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента:</p> <p>до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки;</p> <p>відсутні такти – не більше двох – на основі вивчених мелодичних рухів, за допомогою секвенції, стрибків на вивчені інтервали тощо);</p> <p>початку, середини або кінця мелодії, із сильної долі або із затактом;</p> <p>розташування наданих мелодичних рухів, ступеневих послідовностей, вивчених інтервалів у відповідних розділах форми квадратного періоду повторної будови;</p> <p>визначення і вірне розташування кульмінації, із затактом та без нього за заданою ритмічною, метричною, мелодично-інтервальною, синтаксичною інструкцією викладача в обраному самостійно темпі, динаміці та зі штрихами.</p> <p>Будова секвенції на заданий мотив.</p> <p>Складання мелодій з ритмом «чотири шістнадцяті».</p> <p>Створення учнями власних музичних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (робота над опануванням звучання власного голосу та контроль слухом, корекція власного звучання в спільному інтонуванні):</p> <p>тонів, півтонів, інтервалів, гам, тетраходів, ступеневих послідовностей</p>
---	--	--

<p>літерне та цифрове позначення інтервалів, розташування ритмічної групи «чотири шістнадцяті» на різних долях у вивчених розмірах, шістнадцята пауза, елементи музичного синтаксису: складові періоду від мотиву до речень, прийоми мелодичного розвитку: точне (реприза) і змінене (вольти) повторення, секвенція та напрямок побудови ланок, крок секвенції; правила нотної орфографії, орієнтується в елементах нотного тексту (правопис групи «чотири шістнадцяті»), двох ключових знаків у скрипковому та басовому ключі, знаків репризи, вольти, інтервалу в гармонічному та мелодичному (вгору та вниз) викладі, його літерного та</p>	<p>Фраза.</p> <p>Речення.</p> <p>Період.</p> <p>Тема 5.</p> <p>Прийоми мелодичного розвитку: точне і змінене повторення.</p> <p>Знак репризи.</p> <p>Вольта.</p> <p>Секвенція.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Рухливі та мімічно-жестові ігри для досягнення:</p> <p>ритмічної групи «чотири</p>	<p>(ланцюжком) з назвою знаків альтерації вгору та вниз, звуків з різними назвами на одній висоті, поспівок з використанням альтерованих звуків при дотриманні правил альтерації вгору та вниз від звука і в межах вивчених тональностей, у гармонічному і мелодичному мінорі, розв'язання нестійких у стійкі, T(t)⁵₃, мелодичних рухів;</p> <p>вивчених українських народних пісень, музичних зразків почергово вголос та про себе або <i>motomorando</i> (не більше фрази, речення);</p> <p>в унісон, почергово з викладачем, іншими учнями, двома групами / поділі на мікрогрупи, на фоні бурдону у виконанні викладача, тимчасовою гетерофонією, в інструментальному супроводі викладача / власному та самостійно вивчених гам, тетраходів, ступеневих послідовностей, стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, T(t)⁵₃, мелодичних рухів, поспівок, мотивів, фраз, речень і періодів з назвами звуків, за сходинками (з голосу викладача, нотного тексту, звучання фортепіано), М. Леонтович «Пісня про півтон», А. Писаревський Прикарпатська народна пісня «Коломийка», щедрівка «Ой сивая зозуленька»;</p> <p>транспозиції з басового у скрипковий ключ та навпаки, на тон вгору.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі тональностей з двома дієзами при ключі, вивчених ладів, видів мінору, із затактом чи без нього, з використанням групи «чотири шістнадцяті», секвенцій, репризи, вольт у відповідному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>народних та авторських дитячих ігрових пісень з групою «чотири шістнадцяті», зі стрибками на вивчені інтервали, з руховим компонентом;</p> <p>вузьких інтервалів та октав вгору та вниз від звука;</p>
--	---	---

<p>цифрового позначення).</p> <p><i>Має навички</i> інтонування інтервалів вгору та вниз, гам мажору, видів мінору, ступеневих послідовностей, інтервальних послідовностей, секвенцій, музичних зразків.</p> <p><i>Виявляє здатність</i> до точного інтонування під час вивчення та виконання музичного твору.</p> <p><i>Емоційно виконує</i> музичні зразки відповідно до їх характеру та образності для власного задоволення, <i>співає</i> секвенції, мелодію в унісон, у терцію, октаву з викладачем та іншими учнями а capella або в супроводі фортепіано.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективній творчій</p>	<p>шістнадцяті»;</p> <p>стрибків на вивчені інтервали;</p> <p>елементів форми періоду;</p> <p>пісенності, танцювальності, маршовості;</p> <p>визначення розташування групи «чотири шістнадцяті» на різних долях вивчених розмірів, шістнадцятої та інших за тривалістю пауз;</p> <p>початку із сильної долі чи затакту та відповідного закінчення музичного зразка;</p> <p>темпу;</p> <p>характеру;</p> <p>динаміки;</p> <p>штрихів;</p>	<p>гам тональностей з двома діезами при ключі, T(t)⁵₃, окремих та груп ступенів;</p> <p>мелодичного руху в поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом;</p> <p>окремих мотивів, фраз, речень, вилучених з мелодій у формі періоду, секвенцій, мелодій з вольтами та репризами, з використанням групи «чотири шістнадцяті» у вивчених розмірах;</p> <p>музичних зразків повторної побудови з репризою та вольтами з нот, напам'ять та читання з аркуша у вивчених розмірах з тактуванням, у заданому темпі та з відповідною динамікою, штрихами.</p> <p>Транспонування пісень з словесним текстом у зручний для власного діапазону регістр.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (чистота інтонації у стрибку на вивчені інтервали, співу групи «чотири шістнадцяті», з паузами, затакту, вокального чи інструментального типів мелодії у відповідних музичному образу темпі, динаміці, характері та обраними штрихами тощо).</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Робота над відчуттям, виявленням та виділення (ударами долоні) групи «чотири шістнадцяті» на різних долях вивчених розмірів, контроль та корекція виконання (простукування, проплескування) ритмів з групою «чотири шістнадцяті», затактами, паузами у вивчених розмірах, записаних з використанням репризи та вольт:</p> <p>ритмічних малюнків;</p> <p>поспівок з неакцентною ритмікою;</p>
---	--	--

<p>діяльності [2 МИО 3.4].</p> <p><i>Тактує</i> у вивчених розмірах, визначає сильні і слабкі долі, із затактом і без нього</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) гами вивчених мажору та видів мінору в тональностях з двома дієзами при ключі, ступеневі послідовності, інтервали та їхні послідовності вгору та вниз, секвенції; ритмічно: малюнок з групою чотири шістнадцятих у вивчених розмірах із затактом та без нього.</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> інтервали в гармонічному та мелодичному викладі, гами мажору та видів мінору, верхній і нижній тетраорди, ступеневу, інтервальну послідовність,</p>	<p>з поділом на мікрогрупи, що виконують різні ритми у вивчених розмірах.</p> <p>Асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом:</p> <p>фонізм інтервалів;</p> <p>ритмічна група чотири шістнадцяті;</p> <p>секвенція;</p> <p>точне і змінене повторення;</p> <p>види затакту в різних розмірах;</p> <p>елементи періоду.</p> <p>Постановка рольової гри за сюжетами українських танцювальних пісень (козачок, гопак, гречаники, на вибір викладача) для закріплення стрибків на</p>	<p>ритмічного супроводу;</p> <p>ритмічного двоголосся.</p> <p>Визначення розташування у вивчених піснях, музичних зразках:</p> <p>розміру;</p> <p>групи «чотири шістнадцяті» на одній долі такту у вивчених розмірах;</p> <p>сильної та відносно сильної долі;</p> <p>рівномірного та нерівномірного ритму;</p> <p>затакту з цілої долі чи її половини та неповного такту наприкінці.</p> <p>Тактування (відтворення схеми рухів) як метрична координація власного співу та в часі звучання музичних зразків з групою «чотири шістнадцяті» у вивчених розмірах, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем / ученицею:</p> <p>співвідношення рухів руки і групи «чотири шістнадцяті» на різних долях вивчених розмірів;</p> <p>із затактами, паузами;</p> <p>виконання вивчених пісень з тактуванням.</p> <p>Відтворення ритму за улюбленими віршами.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з ритмічною групою «чотири шістнадцяті» у вивчених розмірах, з використанням затакту і без нього.</p> <p>Ритмічні загадки: тривалості звуків та пауз, ритмічна група «чотири шістнадцяті» у вивчених розмірах, кількість звуків та їх тривалостей в затакті.</p>
--	--	--

<p>тонічний тривук, секвенцію, ритмічну групу «чотири шістнадцяті».</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори.</p> <p><i>Проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб [2 МИО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних творів, видів мінору, інтервалів ті, що подобаються.</p> <p><i>Записує</i> цифрове та літерне позначення інтервалів, одноголосну мелодію до восьми тактів у тональностях до двох дієзів при ключі, мажорі та вивчених видах мінору, зі стрибками на вивчені інтервали, точним і зміненим повторенням (реприза і вольта), секвенцією,</p>	<p>вивчені інтервали; точного, зміненого і секвенційного повторення (реприза, вольти), елементів періоду.</p> <p>Ігри-загадки:</p> <p>вивчені тональності, лади, види мінору;</p> <p>різниця між гармонічними та мелодичними інтервалами;</p> <p>ступенева та якісна величина інтервалів прими, секунди, терції, кварта, квінти, октави);</p> <p>різниця між консонансами та дисонансами.</p> <p>Пісенно-віршовані форми про інтервали.</p> <p>Визначення понять: «інтервал», «простий інтервал», «гармонічний інтервал», «мелодичний інтервал», «якісна / тонова величина інтервалу», «ступенева величина</p>	<p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>гам тональностей з двома знаками при ключі, у прямому русі та тетрахордами;</p> <p>видів мінору у прямому та ламаному русі;</p> <p>верхніх тетрахордів видів мінору в порівнянні;</p> <p>музичних зразків з гармонічними та мелодичними інтервалами;</p> <p>групи «чотири шістнадцяті» у музичних зразках;</p> <p>зразків зі знаком репризи, вольти;</p> <p>секвенцій на пропоновані мотиви;</p> <p>періодів із творів власного репертуару з аналізом структури будов: з точним (реприза) та неточним (вольти) повторенням.</p> <p>Імпровізування на основі лише білих або лише чорних клавіш, мотивів для висхідних та низхідних секвенцій; мелодії в тональностях з двома дієзами при ключі, вивчених ладах, видах мінору, розмірах із затактом чи без нього, з використанням групи «чотири шістнадцяті», секвенцій, зразків з репризою, вольтами у відповідному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>вузьких інтервалів від звука в гармонічному викладі;</p> <p>у мелодіях – секвенцій, ритмічних груп «чотири шістнадцяті», структурних елементів мелодії (речень, фраз, мотивів);</p>
---	--	--

<p>ритмічною групою «чотири шістнадцяті».</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних рухливих та мімічно-жестових іграх [2 МИО 3,4]</p> <p><i>Ділиться з іншими особами</i> враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МИО 3.3].</p>	<p>інтервалу», «Ре мажор», «сі мінор», «ритмічна група», «шістнадцята тривалість», «шістнадцята пауза», «мотив», «фраза», «речення», «період», «мелодичний розвиток», «точне повторення», «змінене повторення», «реприза», «вольта», «секвенція», «ланка секвенції», «крок секвенції».</p> <p>Висхідний та низхідний мелодичний інтервал.</p> <p>Літерне та цифрове позначення інтервалів.</p> <p>Розташування ритмічної групи «чотири шістнадцяті» на різних долях у вивчених розмірах.</p> <p>Шістнадцята пауза.</p> <p>Елементи музичного синтаксису: складові періоду від мотиву до речень.</p> <p>Прийоми мелодичного</p>	<p>точних та змінених повторів у будовах.</p> <p>Визначення поділу на речення, фрази у прослуханому музичному зразку у формі періоду.</p> <p>Вікторина на пісенних і танцювальних зразках з творчості композиторів (українських та зарубіжних), творів власного репертуару зі спеціальності та загального фортепіано.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності точних та змінених повторів, секвенцій.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в іншій тональності.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Зоровий: записування поспівки зі стрибками обсягом 4 такти після короткого ознайомлення з невідомим музичним текстом.</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом ритму та створенням мелодії за цим ритмом (обсягом 4 такти).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 4–8 тактів) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості зразки обсягом 4 такти, з поступеними вивченими</p>
---	--	---

	<p>розвитку: точне (реприза) і змінене (вольти) повторення.</p> <p>Секвенція та напрямок побудови ланок. Крок секвенції.</p> <p>Відмінності між точним та неточним повторенням.</p>	<p>мелодичними рухами вгору, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, стрибками на терцію, секвентним рухом.</p>
--	---	---

МОДУЛЬ 8. ПОЧАТКИ ДВОГОЛОССЯ

<p><i>Виявляє цікавість до навчання.</i></p> <p><i>Розуміє поставлене завдання.</i></p> <p><i>Виявляє сумлінність у виконанні завдань.</i></p> <p><i>Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про:</i></p> <p>тональності з двома знаками при ключі,</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Тональності з двома бемолями при ключі:</p> <p>B-dur та g-moll (види).</p> <p>Ступенева та тонова будова.</p> <p>Стійкі, нестійкі, ввідні ступені.</p> <p>Тонічний тризвук.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Двоголосся.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Настільні ігри: «нотне лото» – конструювання мелодії повторної будови у формі періоду в B-dur та видах g-moll, «орнамент з різних мелодій» – поєднання різних мелодій на засадах паралельного двоголосся, бурдону, гетерофонії, канону, з визначенням кульмінації мелодичної лінії.</p> <p>Правопис двоголосся на одному нотному стані; розташування голосів та типів мелодії у двоголоссі, початку, середини з поняттям цезури, кульмінації та закінчення мелодії, з використанням секвенції, репризи, вольт.</p> <p>Запис ритмічного малюнку з правильним групуванням та правописом тривалостей звуків та пауз у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт.</p> <p>Побудова гам тональностей з двома бемолями при ключі.</p> <p>Поділ ритмічного малюнку, поспівки у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі; скорочення ритмічного малюнку за допомогою репризи, вольт на письмі.</p>
--	---	--

<p>двоголосся, інтервал, рух паралельними інтервалами, бурдон, гетерофонія, канон.</p> <p><i>Знає</i> правила нотної орфографії, орієнтується в елементах нотного тексту (правопис групи з двох знаків при ключі, розташування голосів у записі двоголосся).</p> <p><i>Має навички</i> інтонування інтервалів вгору та вниз, гам мажору, видів мінору в тональностях з двома знаками при ключі, ступеневих послідовностей, інтервальних</p>	<p>Види двоголосся. Спів паралельними інтервалами. Бурдон. Гетерофонія. Канон.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Рухливі та мімічно-жестові ігри для досягнення:</p> <p>пісенності, танцювальності, маршовості;</p> <p>визначення видів двоголосся (спів паралельними інтервалами, бурдон, гетерофонія, канон);</p> <p>розташування органного</p>	<p>Транспонування мелодії з скрипкового у басовий ключ та навпаки; в межах одного ключа на тон вгору чи вниз у вивчених тональностях для створення відповідного музичного образу.</p> <p>Розташування наданих мелодичних рухів, ступеневих послідовностей, вивчених інтервалів у відповідних розділах форми квадратного періоду повторної будови, визначення і вірне розташування кульмінації, із затактом та без нього, мелодій як голосів у двоголоссі за заданою ритмічною, метричною, мелодично-інтервальною, синтаксичною інструкцією викладача в обраному самостійно темпі, динаміці та зі штрихами.</p> <p>Докомпоновування початку, середини або кінця мелодії, із сильної долі або із затактом, другого голосу (стрічкове двоголосся, бурдон).</p> <p>Реконструкція цілого або докомпоновування відсутнього елемента до одно- або двоголосся (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; відсутні такти – не більше двох – на основі вивчених мелодичних рухів, за допомогою секвенції, стрибків на вивчені інтервали тощо).</p> <p>Створення власних музичних загадок.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (робота над опануванням звучання власного голосу та контроль слухом, корекція власного звучання в спільному інтонуванні, координація власної інтонації відносно іншого голосу у двоголоссі):</p> <p>гам, тетракордів вгору та вниз, ступеневих та інтервальних послідовностей прямим рухом, ланцюжком, вужиком, з затриманням та секвенційно вгору та вниз з назвою знаків альтерації у тональностях з двома бемолями при ключі, а також стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, тонічного тризвуку, мелодичних рухів, послівок, секвенції, мотивів, фраз, речень і періодів з новими ритмічними групами тривалостей та пауз у вивчених розмірах з голосу викладача, нотного тексту у вивчених ключах, звучання фортепіано з інструментальним супроводом викладача та a cappella;</p>
--	---	---

<p>послідовностей, секвенцій, одного з голосів у двоголоссі, одно- та двоголосних музичних зразків.</p> <p><i>Виявляє здатність до точного інтонування під час вивчення та виконання музичного твору.</i></p> <p><i>Емоційно виконує музичні зразки відповідно до їх характеру та образності для власного задоволення.</i></p> <p><i>Співає секвенції, мелодію в унісон, у терцію, октаву, паралельними інтервалами, тимчасовою гетерофонією, використанням бурдону, каноном з викладачем та іншими учнями а саррелла або в супроводі фортепіано.</i></p> <p><i>Бере участь у колективній творчій діяльності [2 МІО 3.4].</i></p>	<p>пункту у двоголоссі;</p> <p>черговості вступу голосів у каноні;</p> <p>темпу;</p> <p>характеру;</p> <p>динаміки;</p> <p>штрихів.</p> <p>Асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом:</p> <p>фонізм інтервалів;</p> <p>секвенція;</p> <p>точне і змінене повторення;</p> <p>види затакту в різних розмірах;</p> <p>елементи періоду;</p> <p>види двоголосся: спів</p>	<p>вивчених українських народних пісень, музичних зразків почергово вголос та про себе або <i>motmotando</i>, з тонічним органним пунктом на фортепіано у власному виконанні (М. Леонтович «Ой, на горі жито сидить зайчик», веснянка «Вийди, вийди, Іванку», С. Людкевич «Янчику-Подольничу»);</p> <p>спільне інтонування гармонічних інтервалів (з утриманим басом, тимчасовою гетерофонією, другою та каноном при поділі на мікрогрупи у дитячих веснянках;</p> <p>в унісон, почергово, бурдоном, терцевої втори, імітації, канону (гама) з викладачем, іншими учнями, мікрогрупами.</p> <p>Рольові ігри за сюжетами українських веснянок («Подольничка», «Мак», «Соловейко», «Царівна», «Грушечка» тощо).</p> <p>Імпровізація мелодії на основі тональностей з двома бемолями при ключі, вивчених ладів, видів мінору, у вивчених розмірах з затактом чи без, з використанням секвенцій, репризи, вольт у відповідному темпі, динамічній, настроєвій та штриховій палітрах.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>народних та авторських дитячих ігрових пісень у вивчених видах двоголосся з руховим компонентом;</p> <p>гам тональностей з двома бемолями при ключі, їх тонічних тризвуків, окремих ступенів та їхніх груп;</p> <p>поспівок з неакцентною ритмікою;</p> <p>мелодичних рухів у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом і динамікою;</p> <p>двоголосно: окремих мотивів, фраз, речень, вилучених з мелодій у формі періоду, секвенцій, мелодій з вольтами та репризами у вивчених розмірах;</p> <p>музичних зразків з нот, напам'ять та читання з аркуша у вивчених розмірах з тактуванням, у заданому темпі та з відповідною динамікою, штрихами, враховуючи репризу, вольти;</p> <p>двоголосних зразків паралельними інтервалами, каноном, з бурдоном</p>
---	--	--

<p><i>Тактує</i> у вивчених розмірах, <i>визначає</i> сильні, відносно сильні і слабкі долі, із затактом і без нього.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) гама мажору та видів мінору в тональностях з двома бемолями при ключі, ступеневі послідовності, інтервали та їхні послідовності вгору та вниз, секвенції, вивчені види двоголосся у вивчених розмірах із затактом та без нього.</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> вивчені інтервали в гармонічному та мелодичному викладі, гама мажору та видів мінору, верхній і нижній тетраорди, стійкі та нестійкі, ввідні ступені, ступеневу, інтервальну послідовність, тонічний тризвук, секвенцію.</p>	<p>паралельними інтервалами (стрічкове двоголосся), бурдон, гетерофонія, канон.</p> <p>Постановка рольової гри за сюжетами українських народних пісень, танців, маршів, шеренгових гаївок тощо.</p> <p>Ігри-загадки:</p> <p>вивчені тональності, лади, види мінору;</p> <p>різниця між гармонічними та мелодичними інтервалами;</p> <p>ступенева та якісна величина інтервалів (секунди, терції, кварта, квінти, октави);</p> <p>різниця між видами двоголосся (паралельне, гетерофонія, бурдон, канон).</p>	<p>або гетерофонією.</p> <p>Транспонування пісень з словесним текстом у зручний для власного діапазону реєстр.</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (розуміння чистоти інтонації у двоголоссі, співу вокального чи інструментального типів мелодії у відповідних музичному образу темпі, динаміці, характері та обраними штрихами тощо).</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Контроль та корекція виконання (проплескування, простукування, проспівування) з вивченими ритмічними групами, затактами, паузами у вивчених розмірах, записаних з використанням репризи та вольт, динамічних відтінків:</p> <ul style="list-style-type: none"> ритмічних малюнків з акцентною та неакцентною ритмікою; ритмічного супроводу на основі вивчених ритмічних груп; ритмічного двоголосся у вивчених розмірах. <p>Тактування у вивчених розмірах із затактами, паузами:</p> <ul style="list-style-type: none"> відтворення схеми рухів; у часі звучання музичних зразків у вивчених розмірах, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем / ученицею; виконання вивчених пісень з динамічними відтінками та в заданому темпі. <p>Ритмічні загадки: тривалості звуків та пауз, вивчені ритмічні групи, розміри, кількість звуків та їх тривалостей в затакті.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <ul style="list-style-type: none"> гам тональностей з двома бемолями у прямому та ломаному русі; видів мінору;
--	--	---

<p><i>Сприймає</i> музичні твори і <i>проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб [2 МІО 2.1].</p> <p><i>Визначає</i> серед музичних двоголосних творів ті, що подобаються.</p> <p><i>Записує</i> цифрове та літерне позначення інтервалів, одноголосну мелодію до восьми тактів у тональностях до двох знаків при ключі, мажорі та вивчених видах мінору, зі стрибками на вивчені інтервали, точним і зміненим повторенням (реприза і вольта), секвенцією.</p> <p><i>Ділиться з іншими особами</i> враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності [2 МІО 3.3].</p>	<p>Визначення понять: «Сі-бемоль мажор», «соль мінор», «двоголосся».</p> <p>Загальне поняття визначень «паралельні інтервали», «бурдон», «гетерофонія», «канон».</p> <p>Види двоголосся.</p> <p>Музичні двоголосні зразки.</p> <p>Співвідношення голосів.</p> <p>Відмінності між контрастним та імітаційним двоголоссям.</p>	<p>двоголосних зразків зі співом одного з голосів.</p> <p>Ігри на клавіатурі фортепіано (транспозиція, стрибки, секвенції, реприза, вольти, двоголосся, з використанням динаміки та штрихів).</p> <p>Імпровізування за клавіатурою на основі:</p> <ul style="list-style-type: none"> лише білих або лише чорних клавіш; мотивів для висхідних та низхідних секвенцій. <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <ul style="list-style-type: none"> мажорних та мінорних гам; окремих тетраходів у них; оспівування стійких ступенів; мажорних та мінорних тризвуків; видів двоголосся: паралельного, канону, бурдону, гетерофонії. <p>Вікторина на пісенних і танцювальних зразках веснянок і з творчості композиторів (українських та зарубіжних), творів власного репертуару по спеціальності та загальному фортепіано.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію у іншій тональності.</p>
--	--	---

		<p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної звучанню ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Зоровий: записати поспівку зі стрибками обсягом 2 такти, двоголосного зразка в обсязі одного такту після короткого ознайомлення з невідомим музичним текстом.</p> <p>Ритмічний: проспівати мелодію з одночасним плесканням долонями ритмічного малюнку з подальшим записом ритму та створенням мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 4–8 тактів) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості обсягом 4–8 тактів, з поступневими вивченими мелодичними рухами вгору, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, терціям, секвентним рухом.</p>
--	--	--

3-4 класи: ОСНОВНИЙ ЦИКЛ

Очікувані результати	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
3 КЛАС / 3 РІК НАВЧАННЯ		
МОДУЛЬ 9. ТОНАЛЬНОСТІ З ТРЬОМА ЗНАКАМИ.		
<p><i>Виявляє цікавість до навчання та усіх форм музичного виконавства відповідно до вимог навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО».</i></p> <p><i>Поважає думку викладача, дослухається до зроблених ним/нею</i></p>	Тема 1.	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Настільні ігри: «нотне лото» – побудова гам мажору та трьох видів мінору з трьома діезами, мелодичної лінії у вивчених видах періоду, двоголосся.</p>

<p>конструктивних зауважень, прагне їх врахувати.</p> <p><i>Поводиться</i> відповідально під час навчання та самостійної підготовки, виявляє повагу до викладача та інших учнів.</p> <p><i>Розуміє, правильно тлумачить та застосовує</i> у власній діяльності поняття про тональність, тональності з трьома ключовими знаками, ключові знаки та порядок їхнього розташування на письмі у скрипковому і басовому ключах, стійкі, нестійкі, ввідні та головні ступені, мажор, мінор та їхню будову, види мінору та порядок розташування випадкових знаків на письмі і усно.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрій, темп, тональність, вид мінору, трьох ключових та випадкових знаків альтерації у скрипковому та басовому ключах).</p> <p><i>Називає</i> авторів та назви творів у сольфеджованих з нот та напам'ять музичних зразках.</p> <p><i>Розпізнає</i> у музичному тексті ключові та випадкові знаки альтерації як ознаку гармонічного або мелодичного видів мінору, рух по стійких та головних ступенях ладу.</p>	<p>A-dur та fis-moll:</p> <p>будова;</p> <p>види мінору,</p> <p>ступені,</p> <p>тонічний тризвук,</p> <p>стійкі, нестійкі ступені,</p> <p>ввідні,</p> <p>головні ступені.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Es-dur та c-moll:</p>	<p>Порядок запису ключових знаків у скрипковому та басовому ключі.</p> <p>Побудова гам тональностей A-dur, fis-moll, Es-dur, c-moll, видів мінору, T(t)⁵₃.</p> <p>Позначення ступенів римськими цифрами, виділення стійких, нестійких, ввідних та головних ступенів</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навпаки, у межах вивчених тональностей.</p> <p>Докомпоновування початку, середини або кінця мелодії, другого голосу у тональностях з трьома знаками при ключі.</p> <p>Реконструкція цілого через початок і кінець мелодії з наступним визначенням правильної тональності.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (контроль слухом):</p> <p>гам, тетраордів вгору та вниз, ступеневих послідовностей прямим рухом та секвенційно вгору та вниз з назвою знаків альтерації у тональностях з трьома знаками при ключі з інструментальним супроводом викладача та а cappella, а також стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, T(t)⁵₃, мелодичних рухів, поспівок, секвенцій, мотивів, фраз, речень і періодів з голосу викладача, з нотного тексту у вивчених ключах, зі звучання фортепіано;</p> <p>ступеневих та інтервальних послідовностей ланцюжком, вужиком;</p> <p>поспівок з використанням стрибків на вивчені інтервали поза тональністю;</p> <p>одно- та двоголосних музичних зразків почергово вголос та про себе або mormorando.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>гам A-dur, fis-moll, Es-dur, c-moll, видів мінору, їхніх тетраордів з використанням різних ритмів і розмірів; T(t)⁵₃, та стійких звуків в різному розташуванні, окремих ступенів</p>
---	--	--

<p><i>Милується</i> красою музичних творів, написаних у мажорі, одному з трьох видів мінору, <i>має</i> власні музичні уподобання.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні та твори інших видів мистецтва і <i>проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб,</p> <p><i>Пояснює</i>, який лад, вид мінору подобається у творі,</p> <p><i>Визначає</i> лад, вид мінору як засіб художньої виразності [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Демонструє</i> точність інтонування гам тональностей з трьома знаками при ключі, мажору та видів мінору, ступеневих послідовностей, тонічного тризвуку, музичних зразків, <i>застосовує</i> слуховий контроль як метод роботи над інтонуванням.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні та двоголосні вправи у тональностях з трьома знаками при ключі та видах мінору, з аркуша незнайомі одноголосні приклади в тональностях з трьома ключовими знаками.</p> <p><i>Емоційно</i> виконує музичні зразки відповідно до їх характеру та образності.</p> <p><i>Співає та підбирає на інструменті</i> вивчені пісні в тональностях з трьома ключовими знаками та</p>	<p>будова,</p> <p>види мінору,</p> <p>ступені,</p> <p>тонічний тризвук,</p> <p>стійкі та нестійкі ступені,</p> <p>ввідні ступені,</p> <p>головні ступені.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять: «мажор», «мінор», «види мінору», «тональність», «тоніка», «тонічний</p>	<p>гам тональностей з трьома знаками при ключі, розв'язання нестійких ступенів в стійкі, оспівування стійких ступенів; вузьких інтервалів, побудованих на ступенях тональностей з трьома знаками при ключі одно- та двоголосно; одно- та двоголосних музичних зразків з нот, напам'ять, читання з аркуша у вивчених розмірах та тональностях, у заданому темпі та з відповідною динамікою, штрихами, зі знаками скорочення письма.</p> <p>Транспонування вивчених музичних зразків у зручні для діапазону регістр, тональність.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення різних ритмічних малюнків у вивчених розмірах; ритмічного супроводу до мелодії (з поділом на мікрогрупи); ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо.</p> <p>Тактування у вивчених розмірах як метрична координація власного співу та в часі звучання музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем / ученицею.</p> <p>Проспівування гам, тетраходів, ступеневих послідовностей, секвенцій у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом у вивчених розмірах або з використанням неакцентної ритміки.</p> <p>Запис ритмічного малюнку з правильним групуванням у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт; поділ ритмічного малюнку, мелодії у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів).</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>гам тональностей з трьома знаками у прямому та ламаному русі; видів мінору; секвенцій; тонічних тризвуків; ступеневих та інтервальних послідовностей;</p>
--	--	--

<p>видах мінору.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) гами вивчених мажору та видів мінору в тональностях з трьома знаками при ключі, ступеневі послідовності, секвенції.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі та знаходить їх рішення за допомогою викладача, <i>самотійно корегує</i> власні прості виконавські труднощі.</p> <p><i>Уміє</i> слухати музику, проводити нескладний аналіз (визначати лад, вид мінору).</p> <p><i>Зосереджує</i> увагу на ладі, виді мінору [4 МИО 2.1] як на засобі втілення музичного образу; <i>розпізнає</i> власні емоції від сприйняття музичних творів у мажорі, виді мінору [4 МИО 3.4]; <i>обирає</i> твори в мажорі, виді мінору відповідно до свого настрою [4 МИО 3.4].</p> <p><i>Визначає на слух</i> мажор, три види мінору, гами мажору та видів мінору, верхній і нижній тетраорди, ступеневу послідовність, рух по звуках головних ступенів, тонічний тризвук.</p> <p><i>Записує</i> одноголосну мелодію до восьми тактів включно в тональностях з трьома знаками при ключі, мажорі та трьох видах мінору, з рухом по головних</p>	<p>тризвук», «паралельні тональності», «ступінь», «стійкий ступінь», «нестійкий ступінь», «ввідний ступінь», «головний ступінь».</p> <p>Розташування:</p> <p>стійких та нестійких, ввідних та головних ступенів у гамі;</p> <p>головних ступенів у мелодії (першого ступеня на початку та кінці мелодії періоду повторної будови, п'ятого ступеня наприкінці першого речення тощо).</p>	<p>двоголосних прикладів зі співом одного з голосів; транспозиція простої мелодичної лінії зі скрипкового ключа в басовий, у межах вивчених тональностей.</p> <p>Імпровізування за клавіатурою на основі мотивів для висхідних та низхідних секвенцій у тональностях з трьома знаками при ключі.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>мажорних та мінорних гам, тетраордів; типових заключних мелодичних зворотів з рухами вгору або вниз до тоніки, оспівуванням заключної тоніки тощо; вузьких інтервалів; мажорних та мінорних тризвуків; видів двоголосся: паралельного, канону, бурдону, гетерофонії.</p> <p>ДИКТАНТ: Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту, стрибків та поступеневого руху мелодії.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, проспівування мелодії у іншій тональності.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням ритмічного малюнку, запис ритму та створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості зразки обсягом 4–8 тактів, з поступеними</p>
---	--	---

<p>ступенях ладу, звуках тонічного тризвуку, секвенцією.</p> <p><i>Добирає</i> приклади дитячих музичних творів і творів із власного виконавського репертуару для ілюстрації тональностей з трьома знаками при ключі, видів мінору, руху по головних ступенях ладу, тонічному тризвуку; відповідний лад, вид мінору, тональність для творення художнього образу [4 МІО 1.1].</p> <p><i>Експериментує</i>, використовуючи лади, види мінору, тональності до трьох ключових знаків включно для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2]; <i>презентує</i> створені музичні образи, <i>пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> думку [4 МІО 3.2]; <i>оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії; <i>відстоює</i> своє право на самовираження [4 МІО 3.1].</p>	<p>Функційне значення головних ступенів (загальне поняття).</p> <p>Інтервали на ступенях мажору та мінору.</p>	<p>вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, стрибками (V – I і навпаки), на інтервали від кварта до сексти, секвентним рухом, оспівуванням стійких ступенів.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів у тональностях з трьома знаками при ключі з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> народні ігрові пісні та з дитячого репертуару з руховим компонентом; рухливі та мімічно-жестові для засвоєння складніших ступеневих послідовностей; асоціативні ігри, ігри-загадки для повторення теоретичного матеріалу; пісні-загадки; віршовані форми: «порядок знаків при ключі»; настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура», «нотне лото»; ігри на клавіатурі фортепіано. <p>Вікторина з вивчених понять музичної грамоти.</p> <p>Конструювання мелодії за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо) – усвідомлення тональності, закінчення на тоніці у восьмому такті, домінанті – у четвертому, використання різних видів ладів; речення, періоду повторної будови за заданою ладовою, тональною та ритмічною інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента:</p> <ul style="list-style-type: none"> до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутні такти у визначених розділах музичної побудови – на основі заданих ступеневих послідовностей, секвенцій, ритмічних малюнків.
--	--	--

		<p>Імпровізація мелодії на основі секвенцій, ритмічних та ступеневих послідовностей, мажору та видів мінору:</p> <p>на фортепіано;</p> <p>голосом без назв звуків і з ними в межах вивчених тональностей.</p>
<p>МОДУЛЬ 10. ІНТЕРВАЛИ. ОБЕРНЕННЯ ІНТЕРВАЛІВ</p>		
<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання та усіх форм музичного виконавства відповідно до вимог навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО».</p> <p><i>Поводиться</i> відповідально під час навчання та самостійної підготовки, виявляє повагу до викладача та інших учнів, <i>дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень, <i>прагне</i> їх врахувати.</p> <p><i>Розуміє, правильно тлумачить та застосовує</i> у власній діяльності поняття про інтервали, широкі інтервали, обернення інтервалів, їхню ступеневу і тонову величину, фонізм, порядок їх запису на письмі у мелодичному та гармонічному викладі, їхнє літерне та цифрове позначення.</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Широкі інтервали.</p> <p>Ступенева і тонова величина.</p> <p>Позначення на письмі.</p> <p>Будова вгору та вниз від звуку.</p> <p>Тема 2.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Запис широких інтервалів.</p> <p>Позначення ступеневої та тонової величини інтервалів.</p> <p>Побудова широких інтервалів на ступенях вивчених тональностей.</p> <p>Побудова інтервалів вгору та вниз від звуку.</p> <p>Побудова обернень інтервалів.</p> <p>Запис двоголосся на одному нотному стані.</p> <p>Транспонування мелодії у межах вивчених тональностей на заданий інтервал.</p> <p>Докомпоновування:</p> <p>початку, середини або кінця мелодії з використанням стрибків на вивчені інтервали;</p> <p>іншого голосу.</p> <p>Реконструкція цілого через початок і кінець мелодії з використанням стрибків у мелодії на широкі інтервали.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (контроль слухом звучання власного голосу з викладачем, іншими учнями, двома групами, з одночасною грою на фортепіано, в інструментальному супроводі викладача та самостійно в одно- і двоголоссі):</p>

<p><i>Вміє</i> обертати інтервали, <i>усвідомлює</i> математичну закономірність результату обернень.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрої, темп, тональність).</p> <p><i>Називає</i> авторів та назви творів у сольфеджованих з нот та напам'ять музичних зразках.</p> <p><i>Розпізнає</i> в ньому широкі інтервали в мелодичному та гармонічному викладі.</p> <p><i>Милується</i> красою музичних творів, у мелодії яких – стрибки на широкі інтервали, має власні музичні уподобання.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні та твори інших видів мистецтва.</p> <p><i>Проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб.</p> <p><i>Пояснює</i>, звучання яких широких інтервалів подобається у творі.</p> <p><i>Визначає</i> стрибок на широкий</p>	<p>Обернення інтервалів.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Двоголосся.</p> <p>Типи голосоведення.</p> <p>Спів з грою одного з голосів.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ</p> <p>ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«інтервал»,</p> <p>«широкий інтервал»,</p>	<p>гам, тетраходів, ступеневих послідовностей у вивчених тональностях та видах ладу, інтервалів та їхніх обернень, тонічного тризвуку з голосу викладача, нотного тексту, цифрового та літерного запису, звучання фортепіано;</p> <p>стрибків на вивчені інтервали, їхніх обернень (при співі з грою на інструменті одного з голосів, у мікрогрупі, парі тощо), у мелодичному та гармонічному викладі, поза тональністю; ступеневих та інтервальних послідовностей у прямому русі, ланцюжком, вужиком;</p> <p>мелодичних рухів, поспівок, секвенції, мотивів, фраз; музичних зразків почергово вголос, про себе, <i>molto</i> ando.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>широких інтервалів вгору та вниз від звука (з опорою на легкі для інтонування інтервали та без опори); вузьких інтервалів з оберненням в широкі і навпаки; інтервальних ланцюжків в тональності з долученням широких інтервалів;</p> <p>конструктивних вправ зі стрибками на широкі інтервали; зразків двоголосся (парами або з грою іншого голосу на фортепіано) з різними типами голосоведення: прямого, паралельного, непрямого та протилежного.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення різних ритмічних малюнків із затактом, ритмічними групами «чотири шістнадцяті», «чвертка з крапкою – вісімка», паузами у вивчених розмірах; ритмічного остинато до мелодії (з поділом на мікрогрупи, самостійно); ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо.</p> <p>Тактування у вивчених розмірах як метрична координація власного співу; у часі звучання музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем/ученицею.</p> <p>Визначення розміру, розташування групи «чотири шістнадцяті» на одній долі такту, «чвертка з крапкою – восьма» на двох долях у</p>
--	--	---

<p>інтервал у мелодії, інтервальне співвідношення голосів у двоголосних музичних зразках як засіб художньої виразності [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Демонструє</i> точність інтонування інтервалів та їхніх обернень, широких інтервалів, ступеневих та інтервальних послідовностей, тонічного тризвуку, музичних зразків.</p> <p><i>Застосовує</i> слуховий контроль як метод роботи над інтонуванням.</p> <p><i>Емоційно</i> виконує музичні зразки відповідно до їх характеру та образності.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні та двоголосні вправи з нот, напам'ять, з аркуша незнайомі одноголосні приклади зі стрибками на широкі інтервали.</p> <p><i>Співає та підбирає на інструменті</i> вивчені пісні зі стрибками на широкі інтервали; <i>відтворює</i> на інструменті (фортепіано) інтервали, їхні обернення, широкі інтервали вгору</p>	<p>«чиста квінта»,</p> <p>«мала секста»,</p> <p>«велика секста»,</p> <p>«мала септима»,</p> <p>«велика септима»,</p> <p>«чиста октава»,</p> <p>«обернення інтервалу»,</p> <p>«досконалий консонанс»,</p> <p>«недосконалий консонанс»,</p> <p>«дисонанс»,</p> <p>«поступеневий рух»,</p> <p>«стрибок», «унісон»,</p> <p>«двоголосся»,</p> <p>«паралельний рух голосів»,</p>	<p>вивчених розмірах, кількості та величини тривалостей у затакті, пауз, рівномірного та нерівномірного ритму.</p> <p>Проспівування ступеневих та інтервальних послідовностей, секвенцій у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом у вивчених розмірах або з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Запис ритмічного малюнку із затактом у правильному групуванні у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів).</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <ul style="list-style-type: none"> інтервалів, їхніх обернень у мелодичному та гармонічному викладі в тональності, від звука вгору та вниз; ступеневих послідовностей зі стрибками на широкі інтервали; інтервальних послідовностей; секвенцій зі стрибками на вивчені інтервали та їхні обернення; музичних зразків зі стрибками на широкі інтервали; двоголосних прикладів зі співом одного з голосів; прикладів з широкими інтервалами з власного репертуару по фаху (загальному фортепіано); транспозиції поспівки на заданий інтервал у межах вивчених тональностей. <p>Імпровізування за клавіатурою простої мелодії з використанням стрибків на широкі інтервали., мотивів зі стрибком для висхідних та низхідних секвенцій у вивчених інтервалах, іншого голосу до заданої мелодії.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <ul style="list-style-type: none"> простих інтервалів та їхніх обернень; стрибків у мелодіях з різним ритмічним малюнком та повторами окремих стрибків; вивчених видів двоголосся. <p>ДИКТАНТ: Визначення регістру, октави, ладу та його виду,</p>
--	--	---

<p>та вниз, ступеневі та інтервальні послідовності, секвенції зі стрибками на широкі інтервали.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі та знаходить їх рішення за допомогою викладача.</p> <p><i>Самостійно корегує</i> власні прості виконавські труднощі.</p> <p><i>Зосереджує увагу</i> на звучанні широкого інтервалу, стрибку на широкий інтервал у мелодії [4 МИО 2.1] як на засобі втілення музичного образу.</p> <p><i>Уміє</i> слухати музику, проводити нескладний аналіз (визначати стрибки, інтервальне співвідношення голосів).</p> <p><i>Визначає на слух</i> інтервали та їхні обернення, широкі інтервали, інтервальну послідовність, стрибки на широкі інтервали.</p> <p><i>Записує</i> одноголосну мелодію зі стрибками на широкі інтервали до восьми тактів, стрибками</p>	<p>«рух паралельними інтервалами», «протилежний рух голосів».</p> <p>Ступенева величина широких інтервалів.</p> <p>Тонові величини широких інтервалів.</p> <p>Фонізм широких інтервалів.</p> <p>Цифрові позначення ступеневої величини широких інтервалів.</p> <p>Літерні позначення якісної</p>	<p>тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, проспівування мелодії в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: після короткого ознайомлення з нотним текстом записати мелодію зі стрибками з 4 тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної звучанню ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням вивчених ритмічних малюнків, запис ритму та створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів) після їх програвання викладачем.</p> <p>Мелодичний: прості обсягом 4–8 тактів, з поступневими вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по тонічному тризвуку, стійким ступенів, інтервалам від квати до сексти, секвентним рухом, оспівуванням стійких ступенів, стрибком від п'ятого ступеня до першого та навпаки.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень зі стрибками на широкі інтервали, двоголосних пісень та музичних творів у власному виконанні (спів у мікрогрупі, парі та з грою одного з голосів) з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> народні ігрові пісні та з дитячого репертуару з руховим компонентом; рухливі та мімічно-жестові для засвоєння стрибків на широкі інтервали, інтервалу та його обернення, гра «Коза і семеро козенят»; асоціативні ігри: фонізм інтервалів;
--	--	--

<p>в секвенції.</p> <p><i>Добирає</i> приклади дитячих музичних творів і творів із власного виконавського репертуару для ілюстрації широких інтервалів, стрибків у мелодії для творення художнього образу [4 МИО 1.1].</p> <p><i>Експериментує</i>, використовуючи широкі інтервали, їхні обернення для втілення ідеї в художньому образі [4 МИО 1.2]; <i>презентує</i> створені музичні образи, <i>пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> думку [4 МИО 3.2]; <i>оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами; <i>визначає</i> за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії; <i>відстоює</i> своє право на самовираження [4 МИО 3.1].</p>	<p>величини інтервалів.</p> <p>Голосоведення.</p> <p>Унісон.</p> <p>Двоголосся.</p> <p>Паралельне голосоведення.</p> <p>Протилежний рух голосів.</p> <p>Розташування:</p> <p>широких інтервалів на ступенях мажору та мінору;</p>	<p>ігри-загадки: «широкі інтервали», «обернення інтервалів»;</p> <p>пісні-загадки;</p> <p>віршовані форми: «порядок знаків при ключі», пісенька про інтервали;</p> <p>настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура», «нотне лото»;</p> <p>ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії зі стрибками на широкі інтервали, інтервали та їхні обернення за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо) – усвідомлення тональності, використання стрибків на широкі інтервали з наступним заповненням поступеним рухом, стрибками у половинній та заключній каденціях за заданою інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування:</p> <p>початку, середини або кінця мелодії, із сильної долі або із затактом; відсутнього елемента до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки;</p> <p>тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності;</p> <p>відсутні такти у визначених розділах музичної побудови – на основі заданих інтервальних послідовностей, секвенцій зі стрибками на інтервали та їхні обернення, ритмічних малюнків.</p> <p>Складання інтервальних послідовностей як основи двоголосся.</p> <p>Створення музичних загадок.</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навіпаки, на заданий інтервал для перенесення мелодії у зручний для власного голосу діапазон та для створення відповідного музичного образу.</p> <p>Імпровізація мелодії зі стрибками на широкі інтервали у секвенціях, ритмічних та ступеневих послідовностей, мажору та видів мінору:</p> <p>на фортепіано;</p> <p>голосом без назв звуків і з ними у межах вивчених тональностей.</p>
--	---	--

	звуків у основному виді та оберненні інтервалу.	
МОДУЛЬ 11. ТРИЗВУКИ		
<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання.</p> <p><i>Поважає</i> думку викладача; <i>дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми; <i>прагне</i> їх врахувати.</p> <p><i>Знає, розуміє, правильно тлумачить</i> і <i>записує</i> тризвук, його види, літерне і цифрове позначення, будову мажорного та мінорного тризвуків від звука, обернення $T(t)^5_3$, головні ступені та тризвуки ладу в мажорі та гармонічному мінорі.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах графічної</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Тризвук.</p> <p>Види тризвуку (загальне поняття).</p> <p>Будова мажорного та мінорного тризвуку від звука.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Обернення $T(t)^5_3$.</p> <p>Літерне та цифрове позначення обернень тонічного тризвуку.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Запис тризвуку у мелодичному та гармонічному розташуванні.</p> <p>Будова мажорного та мінорного тризвуку від звука.</p> <p>Запис обернень $T(t)^5_3$ у гармонічному та мелодичному викладі. Літерне і цифрове позначення обернень $T(t)^5_3$.</p> <p>Запис головних тризвуків у гармонічному та мелодичному викладі.</p> <p>Запис D^5_3 в гармонічному мінорі.</p> <p>Будова головних тризвуків у вивчених тональностях.</p> <p>Літерне та цифрове позначення головних тризвуків.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ з голосу викладача, нотного тексту, цифрового та літерного позначення, звучання фортепіано (контроль слухом звучання власного голосу з викладачем, іншими учнями, двома групами, з одночасною грою на фортепіано, в інструментальному супроводі викладача та самостійно в одно-, дво- та триголоссі, а <i>capella</i> та в співі з грою на інструменті одного чи двох голосів):</p> <p>гам, тетраходів, руху по головних ступенях ладу та інших ступеневих послідовностей у вивчених тональностях та видах ладу; стрибків на вивчені інтервали та їхні обернення в мелодичному викладі (самостійно), інтервалів з оберненнями, видів тризвуку в гармонічному викладі (з грою на інструменті, у мікрогрупі тощо)</p>

<p>фіксації музичного твору.</p> <p><i>Демонструє</i> чистоту інтонування.</p> <p><i>Відтворює</i> голосом і на фортепіано один зі звуків акорду у спільному виконанні (методом нашарування), мелодичні звороти; <i>розпізнає</i> їх у музичному тексті.</p> <p><i>Співає</i> з аркуша незнайомі приклади з рухом по звуках головних тризвуків, $T(t)^5_3$ та його обернень у запропонованих зразках для запису до восьми тактів.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні та двоголосні вправи у вивчених тональностях з рухом по звуках головних тризвуків, $T(t)^5_3$ та його обернень.</p> <p><i>Виконує напам'ять</i> українські народні та авторські пісні та музичні зразки, <i>сприймає</i> їх як дієвий засіб</p>	<p>Тема 3.</p> <p>Головні ступені ладу.</p> <p>Головні тризвуки.</p> <p>D^5_3 в гармонічному мінорі.</p> <p>Літерне і цифрове позначення головних тризвуків.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять: «акорд», «тризвук», «мажорний тризвук», «мінорний тризвук», «обернення тризвуку», «секстакорд», «квартсекстакорд», «головні ступені», «тоніка»,</p>	<p>поза тональністю; ступеневих та інтервальних послідовностей прямим способом, ланцюжком, вужиком; звуків видів тризвуку поза тональністю; головних тризвуків ладу та обернень $T(t)^5_3$ у вивчених тональностях. секвенцій, мотивів, фраз і речень в одно- і двоголоссі; акордів методом нашарування, одно- та двоголосних музичних зразків почергово вголос, про себе / <i>mormorando</i>.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>мажорного та мінорного тризвуків вгору та вниз від звука;</p> <p>$T(t)^5_3$, $T(t)_6$ та $T(t)^6_4$;</p> <p>$S(s)^5_3$ та D^5_3 (у мінорі – гармонічної) в основному вигляді; акордових послідовностей;</p> <p>конструктивних вправ із рухом по звуках головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$;</p> <p>мелодій з супроводом на фортепіано головними звуками або головними тризвуками ладу;</p> <p>зразків двоголосся (парами або з грою іншого голосу на фортепіано) з різними типами голосоведення.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення різних ритмічних малюнків із затактом, ритмічною групою «чотири шістнадцяті», «чвертна з крапкою – восьма», паузами у вивчених розмірах; супроводу на основі ритмічного остинато, контрастного ритмічного малюнку до мелодії; ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо (з поділом на мікрогрупи, самостійно).</p> <p>Тактування у вивчених розмірах.</p>
--	---	--

<p>вияву національного патріотизму.</p> <p><i>Помічає</i> власні незначні труднощі визначення, побудови та/або співу видів тризвуку, головних тризвуків, обернень $T(t)^5_3$ та <i>знаходить</i> їхні рішення за наставництвом викладача [4 МІО 3.1].</p> <p><i>Уміє</i> слухати музику, проводити нескладний аналіз (визначати тоніку, головні ступені ладу, головні тризвуки, рух по звуках $T(t)^5_3$ та його обернень).</p> <p><i>Розпізнає</i> характерні елементи музичної мови на письмі та на слух (початки функційності);</p> <p><i>Визначає на слух</i> мажорний і мінорний тризвуки, їхні обернення, послідовності з головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$ (до п'яти акордів з обов'язковим початком</p>	<p>«субдомінанта»,</p> <p>«домінанта»,</p> <p>«субдомінантовий тризвук»,</p> <p>«домінантовий тризвук»,</p> <p>«домінантовий тризвук у гармонічному мінорі», «рух по звуках акорду»,</p> <p>«гармонічний виклад акорду», «мелодичний виклад акорду»,</p> <p>«інтервальний склад акорду».</p> <p>Розташування головних ступенів.</p> <p>Будова мажорного та мінорного тризвуків.</p> <p>$T(t)^5_3$: ступеневе розташування.</p>	<p>Визначення розміру, розташування пауз, групи чотири шістнадцяті на одній долі такту, групи «чвертна з крапкою – восьма» у вивчених розмірах, величини тривалості в затакті, пауз, рівномірного та нерівномірного ритму.</p> <p>Проспівування ступеневих, інтервальних та акордових послідовностей, секвенцій в поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом у вивчених розмірах або з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Запис ритмічного малюнку в правильному групуванні із затактом та без нього, у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів, ритмічною групою «чвертна з крапкою – восьма» 4 і 7 тактів).</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>$T(t)^5_3$ вивчених тональностей у гармонічному і мелодичному викладі;</p> <p>обернень $T(t)^5_3$ у вивчених тональностей в гармонічному та мелодичному викладі;</p> <p>мажорного та мінорного тризвуків вгору і вниз від звука;</p> <p>фрагментів творів з програми з фаху / загального фортепіано з головними тризвуками, оберненнями $T(t)^5_3$.</p> <p>Імпровізування за клавіатурою простої мелодії з використанням руху по вивчених акордах, іншого голосу з головних ступенів ладу до заданої мелодії.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>головних ступенів ладу;</p> <p>ступеневих послідовностей із стійких та головних ступенів ладу;</p> <p>мажорних та мінорних тризвуків;</p> <p>$T(t)^5_3$ та його обернень;</p> <p>простих акордових послідовностей;</p>
--	---	---

<p>і закінченням на $T(t)^5_3$).</p> <p><i>Розуміє</i> образний зміст та характер прослуханих та виконаних творів, їхнє значення для набуття власного музичного досвіду.</p> <p><i>Вирізняє</i> головні тризвуки в супроводі як основи гармонічного мислення у музичному мистецтві [4 МІО 2.2].</p> <p><i>Записує</i> одноголосну мелодію до восьми тактів включно з рухом по звуках $T(t)^5_3$ та його обернень, рухом по головних ступенях ладу, звуках головних тризвуків, секвенцією.</p> <p><i>Експериментує, імпровізує</i> з акордами для втілення ідеї в музичному образі [4 МІО 1.2]; <i>використовує</i> їх у творчій діяльності [4 МІО 1.3].</p> <p><i>Добирає</i> головні тризвуки ладів для створення музичного характеру,</p>	<p>Обернення тризвуку.</p> <p>Інтервальна будова обернень T^5_3 та t^5_3.</p> <p>Розташування обернень $T(t)^5_3$ на ступенях ладу.</p> <p>Секстакорд. Ступеневе розташування $T(t)_6$. Будова.</p> <p>Літерне та цифрове позначення в мажорі та мінорі.</p> <p>Квартсекстакорд. Ступеневе розташування $T(t)^6_4$. Будова.</p> <p>Літерне та цифрове позначення в мажорі та мінорі.</p> <p>Головні тризвуки ладу.</p>	<p>руху по звуках головних тризвуків в мелодіях з різним ритмічним малюнком, оберненнях $T(t)^5_3$.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, проспівування мелодії в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мелодії з рухом по звуках вивчених акордів (не більше одного) після короткого ознайомлення з нотним текстом з чотирьох тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів у вивчених розмірах до відповідного звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням вивчених ритмічних малюнків, запис ритму та створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: прості зразки обсягом 4–8 тактів, з вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по головних тризвуках, оберненнях $T(t)^5_3$, стрибками на вивчені інтервали, секвентним рухом, оспівуванням стійких ступенів.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень з рухом по звуках головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$, з власним супроводом з головних тризвуків на фортепіано; двоголосних пісень та музичних творів у власному</p>
---	---	--

<p>образу [4 МИО 1.1].</p> <p><i>Презентує</i> створені музичні приклади за допомогою головних тризвуків для виявлення музичних образів, настроїв чи характерів, пояснює свій задум [4 МИО 3.2].</p> <p><i>Розпізнає</i> власні емоції від вживання головних тризвуків у власній творчій діяльності.</p> <p><i>Обирає</i> твори з яскравим використанням головних тризвуків [4 МИО 3.4].</p> <p><i>Виявляє</i> зацікавлення та любов до музики загалом та української музики зокрема.</p> <p><i>Милується</i> красою музичних творів; має власні музичні уподобання.</p> <p><i>Зосереджує</i> увагу на деталях (рух по звуках головних тризвуків, обернень $T(t)^5_3$ та їхнє застосування в мелодії, супроводі) [4 МИО 2.1].</p>	<p>Фонізм головних тризвуків ладу. Функційна відмінність звучання тоніки від інших головних тризвуків.</p> <p>Субдомінанта. Ступеневе розташування $S(s)^5_3$. Будова.</p> <p>Літерне та цифрове позначення в мажорі та мінорі.</p> <p>Домінанта. Ступеневе розташування D^5_3. Будова.</p> <p>Особливості використання D^5_3 в мінорі. Літерне та цифрове позначення.</p> <p>Фонізм D^5_3 в мінорі.</p> <p>Особливість застосування гармонічного мінору та барви мажорного звучання</p>	<p>виконанні (спів у мікрогрупі, парі та з грою одного з голосів) з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <p>рухливі та мімічно-жестові ігри для засвоєння головних ступенів та тризвуків, обернень головного тризвуку, пісень з мелодичною послідовністю по звуках головних тризвуків, обернень $T(t)^5_3$;</p> <p>асоціативні ігри: фонізм видів тризвуку, функційність головних ступенів, головних тризвуків та їх розміщення у відповідних розділах періоду;</p> <p>ігри-загадки: «види тризвуку», «головні тризвуки», «обернення $T(t)^5_3$»;</p> <p>пісні-загадки;</p> <p>настільні ігри: «веселка», «нотне лото»;</p> <p>ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії:</p> <p>усвідомлення ладової архітектури (будови) через функційне значення головних ступенів, тональності через ладовий нахил головних тризвуків;</p> <p>з рухом по звуках головних тризвуків, обернень $T(t)^5_3$, за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо);</p> <p>із зупинкою на одному зі звуків домінанти у половинній та тонікою у заключній каденціях за заданою інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування:</p> <p>початку, середини або кінця мелодії, із сильної долі або із затактом; відсутнього елемента (до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки;</p> <p>тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності;</p> <p>відсутні такти у визначених розділах музичної побудови – на основі руху по звуках головних тризвуків, обернень $T(t)^5_3$ у секвенціях), ритмічних малюнків.</p> <p>Складання до мелодії іншого голосу з головних та стійких ступенів як основи двоголосся, супроводу з обернень $T(t)^5_3$ та головних ступенів ладу.</p>
--	---	---

<p><i>Спостерігає</i> за навколишнім світом (наводить приклади звучання тризвуку, його обернень у звучаннях довкілля) [4 МИО 1.3].</p>	<p>домінанти.</p> <p>Визначення головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$ в музичних зразках, творах з власного репертуару з фаху/загального фортепіано.</p>	<p>Створення музичних загадок.</p> <p>Транспонування мелодії зі скрипкового у басовий ключ та навпаки для створення відповідного музичного образу, на заданий інтервал для перенесення мелодії у зручний для власного голосу діапазон.</p> <p>Імпровізація мелодії з рухом по звуках головних тризвуків та оберненнях $T(t)^5_3$ у секвенціях, ступеневих послідовностях, мажору та видів мінору:</p> <p>на фортепіано; голосом без назв звуків і з ними в межах вивчених тональностей.</p>
--	---	--

МОДУЛЬ 12. МЕТРОРИТМ

<p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання; <i>поважає</i> думку викладача, <i>дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, <i>прагне</i> їх врахувати.</p> <p><i>Знає, розуміє, правильно тлумачить</i> і <i>записує</i> розмір 3/8, тривалості, типові ритмічні групи у правильному групуванні, затакт</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Розмір 3/8.</p> <p>Особливості групування.</p> <p>Тема 2.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Правопис ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки; групування у розмірі 3/8.</p> <p>Запис ритмічного малюнку в розмірі 3/8; з кількох звуків у затакті, у вивчених розмірах ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті», «дві шістнадцяті – восьма» у правильному групуванні, з використанням репризи, вольт; поділ ритмічного малюнку, мелодії у розмірі 3/8 тактовими рисками на письмі.</p> <p>Запис мелодій у розмірі 3/8; із затактом з кількох тривалостей у вивчених розмірах та з використанням ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті» і навпаки.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків та пауз, власних ритмів у розмірі 3/8.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ: з голосу викладача, нотного тексту, цифрового та</p>
--	---	---

<p>з кількох тривалостей, ритмічну групу «восьма – дві шістнадцятві» та навпаки; <i>орієнтується</i> в елементах нотного тексту (затакт, розмір, групування, ритмічна група «восьма – дві шістнадцятві» та навпаки).</p> <p><i>Демонструє</i> чистоту інтонування та точність метроритму; <i>відтворює</i> голосом і на фортепіано мелодичні зразки в розмірі 3/8, з групою «восьма – дві шістнадцятві», затактом з кількох тривалостей; <i>розпізнає</i> їх у музичному тексті.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні та двоголосні вправи у вивчених розмірах із затактом з кількох тривалостей, групою «восьма – дві шістнадцятві» та навпаки, розмірі 3/8 у вивчених тональностях з аркуша та напам'ять; <i>співає</i> з аркуша незнайомі приклади з використанням зазначених</p>	<p>Затакт з кількох звуків у вивчених розмірах.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Ритмічні фігури:</p> <p>«восьма – дві шістнадцятві», – «дві шістнадцятві – восьма».</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«розмір 3/8», «затакт», «неповний такт», «ритмічна</p>	<p>літерного позначення, звучання фортепіано (контроль слухом звучання власного голосу з викладачем, іншими учнями, у мікрогрупі, з одночасною грою на фортепіано, у власному / викладача інструментальному та ритмічному супроводі та координація рухів руки при співі з тактуванням) з виділенням ритмічних груп з шістнадцятими контрастними динамічними відтінками почергово вголос, про себе, <i>morendo</i>:</p> <p>гам, тетраходів, руху по головних ступенях ладу та інших ступеневих послідовностей у розмірі 3/8, з використанням ритмічних груп «восьма дві шістнадцятві» та навпаки у вивчених розмірах, тональностях та видах ладу; ступеневих послідовностей зі стрибками на вивчені інтервали та їхні обернення, інтервальних послідовностей ланцюжком, вужиком; інтервалів з оберненнями та видів тризвуку, його обернень у гармонічному викладі (з грою на інструменті, у мікрогрупі тощо) поза тональністю; акордів методом нашарування; послідовностей з головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$ у прямому русі, головних тризвуків та обернень $T(t)^5_3$ у мелодичному викладі; зразків у розмірі 3/8, із затактом та без нього, ритмічною фігурою «дві шістнадцятві – восьма» та навпаки у вивчених розмірах; секвенції, мотивів, фраз, речень та періодів (до 16 тактів у розмірі 3/8) в одно- і двоголосі із затактом, ритмічними фігурами «восьма – дві шістнадцятві» та «дві шістнадцятві – восьма».</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>гам та мелодій у розмірі 3/8 з типовими ритмами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - три восьмі в такті; - із заміщенням деяких восьмих двома шістнадцятими; - з чвертною та восьмою в такті; - з чвертною з крапкою на весь такт; <p>гам та мелодій в розмірах 2/4, 3/4, 4/4 із затактом з кількох нот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дві восьмі в затакті; - чотири шістнадцятві; <p>мелодій з використанням ритмічних груп «восьма і дві шістнадцятві» та навпаки;</p>
--	--	---

<p>метроритмічних труднощів у запропонованих зразках для запису до восьми тактів.</p> <p><i>Сприймає</i> розмір 3/8 як налаштування відчуття тридольного метру.</p> <p><i>Тактує</i> у розмірі 3/8, визначає сильні і слабкі долі, із затактом і без нього, з використанням групи «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки.</p> <p><i>Відтворює</i> ритмічно: тривалість з крапкою, ритмічний малюнок з шістнадцятими та паузами у розмірі 3/8, з кількома тривалостями в затакті у вивчених розмірах; усно, письмово, на інструменті невеликі музичні побудови в розмірі 3/8.</p> <p><i>Помічає</i> власні незначні труднощі при визначенні, виконанні та/або співі ритмічних груп «восьма – дві</p>	<p>група восьма – дві шістнадцяті», «ритмічна група дві шістнадцяті – восьма», «ритм польки».</p> <p>Схема тактування у розмірі 3/8.</p> <p>Особливості групування тривалостей у розмірі 3/8.</p> <p>Типові ритмічні малюнки у розмірі 3/8.</p> <p>Затакт з кількох звуків.</p> <p>Особливості запису</p>	<p>зразків у вивчених розмірах, зокрема в розмірі 3/8.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Робота над контролем та корекцією виконання ритмів у розмірі 3/8; з групами «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки у вивчених розмірах, кількох звуків і величини долі в затакті.</p> <p>Відтворення різних ритмічних малюнків:</p> <ul style="list-style-type: none"> у розмірі 3/8; з кількома звуками у затакті, паузами, ритмічними групами «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки у вивчених розмірах; супроводу на основі ритмічного остинато з групи «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки, контрастного ритмічного малюнку до мелодії; ритмічного двоголосся, ритмічного канону тощо (з поділом на мікрогрупи, самостійно). <p>Тактування в розмірі 3/8.</p> <p>Співвідношення рухів руки при виконанні ритмів з груп «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки на різних долях вивчених розмірів.</p> <p>Проспівування гам, тетраходів вивчених тональностей, видів ладу, ступеневих, інтервальних, акордових послідовностей, секвенцій у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом у розмірі 3/8; з ритмічними групами «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки у вивчених розмірах або з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Визначення розміру, тривалості долі в розмірі 3/8; розташування пауз, ритмічних груп «дві шістнадцяті – восьма» та навпаки на одній долі такту, групи «чвертна з крапкою – восьма» на двох долях у вивчених розмірах, величини тривалостей у затакті, пауз, рівномірного та нерівномірного ритму.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів).</p> <p>Ритмічні загадки: вивчені розміри, ритмічні групи з шістнадцятими</p>
--	---	---

<p>шістнадцяті» та навпаки, тривалостей з крапкою, затакту з кількох тривалостей, <i>знаходить</i> їхні рішення за наставництвом викладача [4 МІО 3.1]; <i>розпізнає</i> вивчені ритмічні групи, розміри на письмі та на слух.</p> <p><i>Уміє</i> слухати музику, проводити нескладний аналіз (визначати розмір, затакт та кількість тривалостей у ньому, вивчені ритмічні групи).</p> <p><i>Вирізняє</i> ритмічні групи, метричну пульсацію як основу метроритмічного начала в музичному мистецтві [4 МІО 2.2].</p> <p><i>Визначає на слух</i> дводольність, тридольність та чотиридольність, розмір 3/4 та 3/8 з затактом і без нього, <i>відчуває</i> різницю між ними, ритмічні фігури «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки.</p>	<p>останнього такту ритмів, мелодій із затактом.</p> <p>Поділ мелодії на речення:</p> <p>у розмірі 3/8;</p> <p>із затактом з кількох тривалостей у вивчених розмірах.</p> <p>Особливості групування.</p> <p>Тактування із затактом з кількох тривалостей.</p>	<p>у вивчених розмірах, кількість звуків та їхні тривалості в затакті.</p> <p>Ритмічні лабіринти.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>конструктивних та художніх зразків у розмірі 3/8, з кількома тривалостями в затакті у вивчених розмірах, з використанням вивчених ритмічних груп з шістнадцятими; зразків у ритмі польки; супроводу у заданому ритмічному малюнку (ритмічне остинато на основі вивчених ритмічних груп).</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених розмірів та ритмічних груп.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ в ритмічних послідовностях, музичних зразках:</p> <p>розміру музичної побудови, зокрема розміру 3/8; кількості нот у затакті, ритмічної групи затакту; розташування у побудові ритмічних груп із шістнадцятими.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту – кількості тривалостей і долей в ньому та в останньому такті.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії у розмірі 3/8 з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, на основі ритмічних груп з шістнадцятими, проспівування мелодії в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мелодію у розмірі 3/8, у вивчених розмірах із затактом, вивченими ритмічними групами із шістнадцятими (не більше однієї) після короткого ознайомлення з нотним текстом з 4 тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів у вивчених розмірах</p>
---	---	---

<p><i>Зосереджує</i> увагу на метрі, розмірі, ритмічному малюнку [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Записує</i> одноголосну мелодію, ритмічну послідовність до восьми тактів у вивчених розмірах із затактом з кількох звуків або без нього, ритмічною групою «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки, у розмірі 3/8.</p> <p><i>Розуміє</i> образний зміст та характер прослуханих та виконаних творів, їхнє значення для набуття власного музичного досвіду.</p> <p><i>Добирає</i> розмір, ритмічну групу для створення музичного характеру, образу [4 МІО 1.1].</p> <p><i>Експериментує, імпровізує</i> з розмірами, метрами, ритмічними групами для втілення ідеї в музичному образі [4 МІО 1.2]; <i>використовує</i> їх у творчій діяльності [4 МІО 1.3].</p>	<p>Ритмічні групи «восьма – дві шістнадцяті» та «дві шістнадцяті – восьма».</p> <p>Жанрова природа ритмічних груп з двома шістнадцятими.</p> <p>Полька – ритмічна формула.</p> <p>Ритмічний малюнок з двома шістнадцятими та паузами – особливості групування у вивчених розмірах.</p>	<p>відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням вивчених ритмічних малюнків, запис ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: прості зразки в обсязі 4–8 тактів, з вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені рухом по головних тризвуках, оберненнях $T(t)^5_3$, стрибками на вивчені інтервали, секвенціями, оспівуванням стійких ступенів, вивченими ритмічними труднощами.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різним супроводом – другий голос, акордовий супровід, ритмічне остинато, контрастний ритмічний малюнок.</p> <p>Ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> рухливі та мімічно-жестові ігри для досягнення тридольності з різною тривалістю долі (3/4 та 3/8) у піснях, танцях; ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки, восьма пауза в різних розмірах, початку мелодії із сильної або слабкої долі; асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом; ігри-загадки «сильна і слабка долі початку», «дво- та тридольність», «доля такту» (розмір 3/8 та 3/4), ритмічна група з шістнадцятими, паузи; пісні-загадки, віршовані форми; настільні: «метричне леґо», «леґо-тривалості»; на клавіатурі фортепіано; рольові казки з елементами хореографії для засвоєння вивчених розмірів, ритмів, затакту. <p>Виконання народних ігрових пісень з дитячого фольклору, веснянкових</p>
---	--	---

<p><i>Розпізнає</i> власні емоції від вживання розміру 3/8, ритмічних груп «восьма – дві шістнадцяті» та навпаки у власній творчій діяльності, <i>обирає</i> твори з їхнім яскравим використанням [4 МІО 3.4].</p> <p><i>Презентує</i> створені ритмічні та мелодичні приклади за допомогою вивчених ритмічних груп для виявлення музичних образів, настроїв чи характерів, пояснює свій задум [4 МІО 3.2].</p>		<p>ігор, хороводів, пісень дитячого репертуару з руховим компонентом та власним супроводом на основі вивчених ритмічних груп.</p> <p>Проведення вікторини з визначенням вивчених ритмічних груп, метрів, розмірів, звуків у затакті на основі танцювальних та пісенних зразків з творів українських композиторів у власному репертуарі.</p> <p>Конструювання: мелодії за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо): - у розмірі 3/4 та 3/8; - із затактом або без нього; - з використанням ритмічних груп з шістнадцятими як секвенційної ланки; - з паузами як елементом членування форми; повторного ритмічного малюнку при зміні мелодичної лінії в першому та другому реченнях періоду; фрази, речення з наданих мелодичних рухів за заданою ритмічною чи метричною інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента: до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутні такти – не більше трьох у різних місцях – на основі вивчених ритмічних груп, заміни тривалостей звуків паузами та навпаки.</p> <p>Створення музичних загадок.</p> <p>Імпровізація ритму, мелодії на основі вивчених ритмічних груп голосом без назв звуків і з ними.</p>
---	--	--

МОДУЛЬ 13. ЕЛЕМЕНТИ МУЗИЧНОЇ ФОРМИ

<p><i>Виявляє цікавість</i> до навчання.</p> <p><i>Поводиться відповідально</i> під час</p>	<p>Тема 1.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Визначення у нотному тексті: елементів музичного синтаксису (мотиву, фрази, речення та</p>
---	-----------------------	---

<p>навчання та самостійної підготовки.</p> <p><i>Поважає</i> думку викладача, <i>дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, прагне їх врахувати.</p> <p><i>Знає</i> музичну грамоту та термінологію в межах модельної навчальної програми.</p> <p><i>Розуміє, правильно тлумачить, вимовляє і пише</i> музичні терміни, елементи музичного синтаксису (фраза, речення, період), квадратний період повторної будови.</p> <p><i>Вміє орієнтуватися</i> в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрої, темп, виконавський склад).</p> <p><i>Розпізнає</i> в музичному тексті вивчені елементи синтаксису.</p> <p><i>Помічає та аналізує</i> власні незначні труднощі визначення елементів синтаксису, квадратного періоду повторної будови та знаходить їхні рішення за наставництвом викладача</p>	<p>Музичний синтаксис.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Квадратний період повторної будови.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ</p> <p>ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«МОТИВ»,</p> <p>«фраза»,</p> <p>«речення»,</p> <p>«період»,</p>	<p>періоду); точного повторення та зміненого (варіантів); ознак квадратного періоду повторної будови; початку із сильної долі чи затакту та відповідного закінчення музичного зразка; темпу, характеру, динаміки та штрихів.</p> <p>Схематичне позначення (літерами) елементів музичного синтаксису.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ з голосу викладача, нотного тексту, цифрового та літерного позначення, звучання фортепіано (самостійно, з викладачем, іншими учнями, у мікрогрупі, з одночасною грою на фортепіано, у власному / викладача інструментальному та ритмічному супроводі):</p> <p>гам, тетраходів, руху по головних ступенях ладу та інших ступеневих послідовностей у вивчених розмірах, з використанням вивчених ритмічних груп із шістнадцятими, паузами, затакту як мотивів; інтервалів з оберненнями та видів тризвуку в гармонічному викладі поза тональністю (з грою на інструменті, у мікрогрупі), інтервальних послідовностей ланцюжком, вужиком; акордів методом нашарування почергово вголос та про себе або <i>portando</i>, послідовностей з головних тризвуків та обернень тонічного тризвуку прямим способом у мелодичному викладі; секвенції, точно повторених та змінених мотивів, фраз; фраз, речень квадратного періоду повторної будови у вивчених тональностях та видах ладу; речень квадратного періоду повторної будови в одно- і двоголосі; одно- та двоголосних музичних зразків у формі квадратного періоду повторної будови з використанням репризи та вольт.</p> <p>Координація дихання співвідносно до елементів періоду (мотив, фраза), «люфт» при поділі періоду на речення.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>виділених з мелодій у формі періоду окремих речень, музичних фраз</p>
---	---	---

<p>[4 МИО 3.1].</p> <p><i>Демонструє точність інтонування, виконання штрихів, інших засобів музичної виразності та відтворює голосом і на фортепіано мотиви, фрази, речення, період.</i></p> <p><i>Застосовує слуховий контроль як метод роботи над інтонуванням під час вивчення та виконання музичного твору.</i></p> <p><i>Сольфеджує одноголосні та двоголосні вправи (з грою одного з голосів та у дуєті).</i></p> <p><i>Розуміє власну відповідальність за результат як виконавця одноголосся та учасника виконавського ансамблю у двоголоссі.</i></p> <p><i>Має навички емоційного виконання музичних зразків відповідно до їх характеру та образності.</i></p> <p><i>Читає з аркуша незнайомі приклади в межах фрази, речення, квадратного періоду повторної будови в запропонованих зразках для запису до восьми тактів включно.</i></p> <p><i>Виконує напам'ять українські</i></p>	<p>«квадратність»,</p> <p>«квадратний період»,</p> <p>«цезура»,</p> <p>«люфт»,</p> <p>«форма»,</p> <p>«побудова»,</p> <p>«повторна побудова»,</p> <p>«повторення»,</p> <p>«неточне повторення»,</p> <p>«реприза»,</p> <p>«вольта».</p>	<p>та окремих мотивів, інтонацій, які можна виділити з мотивів; музичних зразків у формі періоду з членуванням на елементи за допомогою цезур, їх позначення за допомогою рухів; одно та двоголосних музичних зразків у формі квадратного періоду повторної будови.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення:</p> <p>різних ритмічних малюнків з шістнадцятими у вивчених розмірах, із затактом, паузами в зразках у формі періоду квадратної будови; супроводу на основі ритмічного остинато, контрастного ритмічного малюнку до мелодії; ритмічного двоголосся, ритмічного канону тощо (з поділом на мікрогрупи, самостійно).</p> <p>Тактування у вивчених розмірах.</p> <p>Проспівування гам, тетраходів вивчених тональностей та видів ладу, ступеневих, інтервальних та акордових послідовностей, секвенцій у поєднанні із заданим інструкцією викладача ритмом у вивчених розмірах або з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Визначення розміру, тривалості долі, розташування пауз, ритмічних груп «чотири шістнадцяті», «дві шістнадцяті – восьма» та навпаки, «чвертна з крапкою – восьма» у вивчених розмірах, величини тривалості у затакті, пауз, рівномірного та нерівномірного ритму.</p> <p>Запис ритмічного малюнку у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів).</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>окремих елементів синтаксису (мотивів, фраз, речень);</p>
--	--	--

<p>народні та авторські пісні та музичні зразки, сприймає їх як дієвий засіб вияву національного патріотизму.</p> <p><i>Має навички</i> самостійного корегування власних простих виконавських труднощів.</p> <p><i>Сприймає</i> художні музичні зразки як твори мистецтва.</p> <p><i>Проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до художніх музичних зразків у різний спосіб.</p> <p><i>Розпізнає</i> власні емоції від сприйняття музичних зразків [4 МІО 3.4].</p> <p><i>Зосереджує</i> увагу на деталях.</p> <p><i>Пояснює</i>, що подобається у творі, а що ні.</p> <p><i>Визначає</i> елементи синтаксису як засоби художньої виразності [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Визначає на слух</i> елементи синтаксису.</p> <p><i>Записує</i> одноголосну мелодію у формі квадратного періоду повторної будови в тональностях</p>	<p>Музичний синтаксис.</p> <p>Елементи музичного синтаксису.</p> <p>Мотив.</p> <p>Фраза.</p> <p>Речення.</p> <p>Повторення.</p> <p>Варіант.</p> <p>Період.</p> <p>Період квадратної будови.</p> <p>Різниця між періодом та</p>	<p>зразків у формі квадратного періоду повторної будови; мотивів, фраз, речень, визначених у творах власної програми з фаху / загального фортепіано.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>у періоді повторної будови мотивів, фраз чи речень що повторюються, змінених каденційних фраз.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнків, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мотиву, фрази, речення у вивчених розмірах, із затактом або без, вивченими ритмічними групами з шістнадцятими (не більше однієї) після короткого ознайомлення з нотним текстом з 4 тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної звучанню ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності в різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями вивчених ритмічних малюнків, ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: зразки обсягом 4–8 тактів, з вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнені стрибками на вивчені інтервали, рухом по звуках головних тризвуків та їхніх обернень, секвенціях,</p>
--	---	---

<p>з трьома знаками при ключі, мажорі та трьох видах мінору, рухом по головних ступенях ладу, звуках тонічного тризвуку, секвенцією.</p> <p><i>Добирає</i> приклади дитячих музичних творів і творів із власного виконавського репертуару для ілюстрації елементів синтаксису, квадратного періоду повторної будови для творення художнього образу [4 МИО 1.1].</p> <p><i>Експериментує</i>, використовуючи елементи синтаксису для втілення ідеї в художньому образі [4 МИО 1.2].</p> <p><i>Презентує</i> створені музичні образи.</p> <p><i>Пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> думку [4 МИО 3.2].</p> <p><i>Оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами.</p> <p><i>Визначає</i> за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії.</p> <p><i>Відстоює</i> своє право на самовираження [4 МИО 3.1].</p>	<p>реченням.</p> <p>Повторна побудова.</p> <p>Квадратний період.</p> <p>Визначення мотивів, фраз, речень, квадратного періоду повторної будови, репризи, вольт, точного і зміненого повторення, цезури в музичних зразках, творах з власного репертуару з фаху/загального фортепіано.</p>	<p>оспівуванням тоніки та стійких ступенів.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями (розуміння елементів музичного синтаксису, структури квадратного періоду повторної будови у вокальному та інструментальному типах мелодії у відповідних музичному образу темпі, динаміці, характері та обраними штрихами тощо).</p> <p>Ігри:</p> <p>рухливі та мімічно-жестові ігри для осягнення елементів форми періоду в піснях, танцях, маршах, інструментальних творах; асоціативні ігри для опанування теоретичним матеріалом: мотив, фраза, речення, період, квадратність, секвенція, точне і змінене повторення;</p> <p>настільні: «музичні пазли-мотиви»;</p> <p>на клавіатурі фортепіано (транспозиція, стрибки, секвенції, реприза, вольти з використанням динаміки та штрихів);</p> <p>рольові на основі танцювальних пісень з точним, зміненим і секвенційним повторенням (реприза, вольти) для вирізнення повторних та змінених елементів квадратного періоду повторної будови.</p> <p>Вікторина на матеріалі вокальних та інструментальних зразків з творчості композиторів (українських та зарубіжних), творів власного репертуару по спеціальності та загальному фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії повторної будови у формі квадратного періоду у вивчених тональностях, мажорі та видах мінору за допомогою настільних ігор.</p> <p>Розташування:</p> <p>вивчених ритмічних груп з шістнадцятими, паузами на різних долях вивчених розмірів, затакту як початку кожного з речень квадратної побудови, початку, середини з поняттям цезури та закінчення</p>
---	---	---

		<p>мелодії, з використанням секвенції, репризи, вольт; наданих мелодичних рухів, ступеневих послідовностей, вивчених інтервалів, тризвуків, обернень $T(t)^5_3$ як ланки секвенції, елементу форми квадратного періоду повторної будови у вивчених розмірах; кульмінації в періодах із затактом та без нього за заданою синтаксичною інструкцією викладача в обраному самостійно темпі, динаміці та зі штрихами.</p> <p>Докомпоновування початку, середини або кінця мелодії, із сильної долі або із затактом у формі квадратного періоду повторної будови.</p>
<p>4 КЛАС / 4 РІК НАВЧАННЯ</p>		
<p>МОДУЛЬ 14. ЛАД ТА ТОНАЛЬНІСТЬ</p>		
<p><i>Усвідомлює</i> необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, необхідність подальшого навчання на наступному етапі початкової мистецької освіти; <i>виявляє</i> цікавість до навчання, <i>розуміє</i> важливість самоорганізації та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів у навчанні, <i>поводиться</i> відповідально під час навчання та самостійної підготовки, <i>самостійно опрацьовує</i> розібрані за наставництва викладача музичні зразки.</p> <p><i>Має</i> уявлення, <i>розуміє</i> та <i>правильно застосовує</i> у власній діяльності</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Тональності з 4 знаками:</p> <p>будова;</p> <p>види мінору;</p> <p>ступені;</p> <p>тонічний тризвук,</p> <p>стійкі, нестійкі ступені;</p> <p>ввідні ступені;</p> <p>головні ступені;</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Запис назв звуків літерними позначеннями.</p> <p>Утворення альтерованих назв у літерних позначеннях звуків.</p> <p>Запис вивчених тональностей літерними позначеннями.</p> <p>Порядок запису ключових знаків E-dur, cis-moll, As-dur, f-moll у скрипковому і басовому ключі.</p> <p>Побудова гам тональностей з чотирма знаками, видів мінору, інтервалів, головних тризвуків та їхніх обернень.</p> <p>Позначення і виділення стійких, нестійких, ввідних, головних ступенів.</p> <p>Транспонування мелодії з ключа в ключ; у межах вивчених тональностей.</p> <p>Докомпоновування початку, середини або кінця мелодії, іншого голосу.</p>

<p><i>поняття</i> про тональності з чотирма знаками при ключі, однойменні тональності, паралельно-змінний лад, літерну систему назв звуків і тональностей.</p> <p><i>Знає</i> музичну грамоту, термінологію та правила нотної орфографії, <i>орієнтується</i> в елементах графічної фіксації нотного тексту (правопис тональностей з чотирма знаками при ключі) складовою та літерною системою позначень звуків та тональностей, <i>правильно тлумачить, вимовляє і пише</i> музичні терміни в межах модельної навчальної програми.</p> <p><i>Розпізнає</i> в музичному тексті тональності з чотирма знаками, однойменні тональності, паралельно-змінний лад як характерні елементи музичної мови втілення музичного образу; <i>розуміє</i> образний зміст прослуханих музичних зразків у паралельно-змінному ладі.</p> <p><i>Має навички</i> інтонування гам тональностей до чотирьох знаків включно, паралельно-змінного ладу, однойменних тональностей; <i>демонструє</i> точність інтонування, виконання штрихів під час вивчення та виконання музичних зразків</p>	<p>головні тризвуки.</p> <p>Тема 2.</p> <p>Літерна система позначень звуків та тональностей.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Однойменні тональності.</p> <p>Тема 4.</p> <p>Паралельно-змінний лад.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«складові назви звуків», «літерні назви звуків», «a», «h», «c», «d», «e», «f», «g», «дієз», суфікс «is», суфікс «es», «b», «мажор», «dur», «мінор», «moll», «види мінору», «лад», «паралельно-змінний лад», «головні</p>	<p>Реконструкція цілого через початок і кінець мелодії з наступним визначенням правильної тональності.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ (a cappella, з інструментальним супроводом викладача):</p> <p>тональностей до чотирьох знаків включно при ключі, паралельних тональностей складовими та літерними назвами звуків, однойменних тональностей в межах тематичного змісту; гам, тетраходів, ступеневих послідовностей, стійких, нестійких, ввідних ступенів, інтервалів, головних тризвуків з оберненнями та розв'язаннями, мелодичних рухів, поспівок, секвенцій, мотивів, фраз, речень і періодів з голосу викладача, нотного тексту у вивчених ключах, зі звучання фортепіано; ступеневих та інтервальних послідовностей ланцюжком, вужилом; поспівок з використанням стрибків на вивчені інтервали поза тональністю.</p> <p>Виконання одно- та двоголосних музичних зразків у тональностях до чотирьох ключових знаків, паралельно-змінному ладі почергово вголос та про себе або mormorando.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>гам з чотирма знаками при ключі, їхніх тетраходів з використанням різних ритмів і розмірів складовими та літерними назвами звуків; розв'язання нестійких ступенів у стійкі, оспівування стійких ступенів, головних ступенів; T(t)⁵₃ та головних тризвуків; вправ, конструктивних та художніх зразків у паралельно-змінних ладах, транспонованих в однойменну тональність.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення гам, тетраходів та ступеневих послідовностей у різних ритмічних малюнках, вивчених розмірах; ритмічного супроводу до мелодії (з поділом на мікрогрупи); ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо, з використанням неакцентної ритміки.</p>
---	--	--

a carrella та в супроводі інструмента, сольно та в групі.

Сольфеджує конструктивні вправи відповідної складності, одноголосні вправи з нот та напам'ять, двоголосні приклади з грою одного з голосів та в дуеті (групі) [4 МІО 3.3], *читає з аркуша* одноголосні музичні зразки у тональностях до чотирьох ключових знаків включно, паралельно-змінному ладі, *застосовує* при цьому слуховий контроль.

Відтворює на фортепіано гами тональностей до чотирьох знаків включно, мажор та види мінору, побудови у паралельно-змінному ладі, однойменних тональностях, конструктивні та художні зразки.

Стежить за звучанням нескладних одно- та двоголосних музичних зразків за нотами.

Розпізнає на слух паралельно-змінний лад.

Співпереживає почутому та *виявляє* емоційні реакції; *розпізнає* власні емоції під час виконання музичних зразків [4 МІО 3.4].

Записує ключові знаки вивчених тональностей, одноголосну мелодію (8–12 тактів); *зосереджує* увагу на

ступені», «головні тризвуки», «тоніка», «субдомінанта», «домінанта», «однойменні тональності».

Розташування:

стійких, нестійких, ввідних та головних ступенів та тризвуків у гамі;

тонік у паралельно-змінному ладі, однойменних тональностях.

Es-dur.

cis-moll.

As-dur.

F-moll.

Будова гами тональностей з чотирма знаками при ключі, видів мінору.

Визначення стійких, нестійких, ввідних ступенів.

ГРА НА ФОРТЕПІАНО:

гам тональностей з чотирма знаками в прямому і ламаному русі; мажору та видів мінору; верхніх тетраходів мажору та трьох видів мінору; однойменних тональностей; паралельно-змінного ладу; секвенцій; головних тризвуків вивчених тональностей окремо та в послідовностях; ступеневих послідовностей; двоголосних прикладів зі співом одного з голосів; транспозиції вивчених зразків у вивчені тональності.

Імпровізація в однойменних тональностях, паралельно-змінному ладі.

ВИЗНАЧЕННЯ НА СЛУХ:

мажору та трьох видів мінору, тетраходів гам; мажорних та мінорних тризвуків; головних тризвуків тональностей, обернень тонічного тризвуку; у мелодіях руху по тетраходах мажорних та трьох видів мінорних гам, рухів по звуках головних тризвуків тональності.

ДИКТАНТ:

Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявність повторів, секвенцій, затакту.

Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в однойменній тональності.

Зоровий: запис мелодії обсягом до чотирьох тактів після короткого перегляду (не довше 2 хвилини).

Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів

<p>ладових особливостях; <i>визначає</i> тональність за ключовими знаками, паралельно-змінний лад, однойменні тональності як засоби художньої виразності [4 МІО 2.1] та елементи художньої мови [4 МІО 2.2]; <i>вміє</i> записувати одноголосні зразки (у формі диктанту), прості двоголосні приклади гармонічного складу (двоголосні диктанти).</p> <p><i>Добирає</i> приклади дитячих музичних творів і творів із власного виконавського репертуару з паралельно-змінним ладом, тональностях з чотирма ключовими знаками для ілюстрації, творення художнього образу у власних мелодіях [4 МІО 1.1]; <i>експериментує</i>, використовуючи паралельно-змінний лад, однойменні тональності для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2]; <i>презентує</i> створені музичні образи, <i>пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> власну думку [4 МІО 3.2]; <i>оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами; <i>визначає</i> за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії; <i>відстоює</i> своє право на самовираження [4 МІО 3.1]; <i>бере участь</i> у колективних творчих проєктах, <i>виконує</i> різні дії/ролі у творчому</p>	<p>Визначення тональностей та видів мінору, паралельно-змінного ладу в зразках для сольфеджування, диктанті.</p> <p>Система літерних позначень звуків.</p> <p>Утворення назв знаків альтерації у літерній системі назв звуків.</p> <p>Винятки в назвах альтерованих звуків у літерній системі.</p> <p>Утворення назв тональностей у літерній системі назв тональностей.</p> <p>Однойменні тональності – мажор та мінор на одній звуковій висоті.</p> <p>Паралельно-змінний лад.</p> <p>Будова.</p> <p>Розташування тонік у</p>	<p>відповідної до звучання ритмічної (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності в різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням вивчених ритмічних малюнків, запис ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у визначених тактах прослуханої мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: одноголосний – обсягом 8 тактів, з вивченими мелодичними рухами вгору та вниз, ускладнений стрибками на вивчені інтервали вгору та вниз, рухом по звуках головних тризвуків, секвенцією, оспівуванням тоніки та стійких ступенів; двоголосний обсягом 4 тактів гармонічного складу.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів у тональностях з чотирма знаками при ключі, у паралельно-змінному ладі з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> народні ігрові пісні та з дитячого репертуару з руховим компонентом; рухливі та мімічно-жестові для засвоєння складніших ступеневих послідовностей; асоціативні, ігри-загадки про вивчені тональності та їхні ключові знаки; пісні-загадки, віршовані форми: «порядок знаків при ключі»; настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура», «нотне лото»; ігри на клавіатурі фортепіано. <p>Вікторина з вивчених понять музичної грамоти.</p> <p>Конструювання мелодії за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо) – усвідомлення тональності,</p>
---	--	---

<p>процесі [4 МИО 3.3]; <i>обговорює</i> з іншими особами враження від творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб [4 МИО 3.3] <i>пояснює</i>, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МИО 3.4].</p> <p><i>Має</i> власні музичні уподобання; <i>виявляє</i> любов до музики загалом та української музики зокрема.</p> <p><i>Виявляє</i> повагу до викладача та інших учнів, <i>поважає</i> думку іншого, <i>дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, <i>прагне</i> їх врахувати; <i>аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі, <i>знаходить</i> рішення за допомогою викладача, <i>оцінює</i> та <i>корегує</i> їх [4 МИО 3.1].</p>	<p>паралельно-змінному ладі.</p> <p>Паралельно-змінний лад у музичному творі.</p>	<p>початок та закінчення на тоніці у восьмому такті, домінанті – у четвертому та сьомому, використання різних видів ладів; речення, періоду повторної будови за заданою ладовою, тональною та ритмічною інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елемента: до мелодичної послідовності – ритм, розмір і навіпаки; тактові риси до мелодично-ритмічної послідовності; відсутні такти у визначених розділах музичної побудови – на основі заданих ступеневих послідовностей, секвенцій, ритмічних малюнків.</p> <p>Транспонування мелодії на заданий інтервал для створення відповідного музичного образу.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі секвенцій, ритмічних та ступеневих послідовностей, мажору та видів мінору на фортепіано, голосом без назв звуків і з ними у межах вивчених тональностей.</p>
<p>МОДУЛЬ 15. ПРОСТІ ІНТЕРВАЛИ</p>		
<p><i>Усвідомлює</i> необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, важливість самоорганізації та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Інтервал тритону (загальне поняття).</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Запис тритону.</p> <p>Позначення ступеневої та тонової величини зб.4 та зм.5.</p> <p>Будова зб.4 та зм.5 на ступенях вивчених тональностей.</p> <p>Запис зб.4 та зм.5 з розв'язаннями.</p> <p>Запис інтервальної послідовності нотами, літерними та цифровими позначеннями.</p>

<p>у навчанні.</p> <p><i>Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про прості інтервали, включно з тритоном, їхній виклад, ступеневу і тонову величину, фонічну характеристику, літерне і цифрове позначення, відстань між голосами як інтервальну послідовність у простих видах двоголосся, «золотий хід валторн», про другий голос з головних ступенів ладу як основу супроводу до мелодії.</i></p> <p><i>Знає правила нотної орфографії запису двоголосся.</i></p> <p><i>Орієнтується в елементах нотного тексту (правопис голосів на одному нотному стані, простих інтервалів включно з тритоном та їхніх позначень, інтервальних послідовностей, другого голосу як супроводу з головних ступенів ладу, запис «золотого ходу валторн»).</i></p>	<p>Тема 2.</p> <p>Інтервальні послідовності.</p> <p>«Золотий хід валторн».</p> <p>Тема 3.</p> <p>Супровід мелодії.</p> <p>Супровід головними ступенями як формування другого голосу.</p>	<p>Будова інтервалів «золотого ходу валторн».</p> <p>Запис двоголосся на двох нотних станах.</p> <p>Транспонування мелодії у межах вивчених тональностей на заданий інтервал.</p> <p>Докомпоновування: пачатку, середини або кінця мелодії з використанням стрибків на тритон; іншого голосу з використанням золотого ходу валторн; супроводу з головних трізвуків.</p> <p>Реконструкція цілого через початок і кінець мелодії з використанням стрибків на тритон у мелодії.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ складовими та літерними назвами звуків:</p> <p>інтервалів та їхніх обернень, тритонів з оберненнями та розв'язаннями, інтервальних послідовностей ланцюжком, вужиком, мелодично і гармонічно (з одночасною грою на фортепіано або в парі, групі) з голосу викладача, нотного тексту, цифрового та літерного запису, звучання фортепіано; мелодичних рухів, поспівок, секвенцій, мотивів, фраз, речень, періоду в одно- та двоголоссі.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>інтервальних послідовностей з діатонічних інтервалів в мажорі та мінорі; інтервалів ланцюжком вгору та вниз по черзі поза тональністю; «золотого ходу валторн» у вивчених тональностях; діатонічних секвенцій вгору та вниз, складених з одного або декількох мелодичних інтервалів; конструктивних і художніх зразків одноголосся зі стрибками на тритон; мелодії у двоголоссі під акомпанемент з головних ступенів ладу; зразків двоголосся (парами або з грою іншого голосу на фортепіано)</p>
--	--	---

<p><i>Розпізнає у музичному тексті рух по головних ступенях ладу, прості інтервали включно з тритоном, інтервальні послідовності у двоголоссі, «золотий хід валторн».</i></p> <p><i>Має навички інтонування простих інтервалів включно з тритоном та їхніх послідовностей вгору та вниз, «золотого ходу валторн», секвенцій.</i></p> <p><i>Дотримується точного інтонування під час вивчення та виконання музичних зразків а cappella та в супроводі інструмента, сольно та в групі.</i></p> <p><i>Застосовує під час інтонування слуховий контроль.</i></p> <p><i>Сольфеджує одноголосні вправи у вивчених тональностях з нот та напам'ять, двоголосні приклади з грою одного з голосів та в дуєті (групі) [4 МИО 3.3].</i></p> <p><i>Читає з аркуша одноголосні музичні зразки.</i></p> <p><i>Відтворює на інструменті</i></p>	<p>Тема 4.</p> <p>Двоголосний диктант: прості форми.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ</p> <p>ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«інтервал», «дисонанс»,</p> <p>«тритон», «збільшена кварта», «зменшена квінта»,</p> <p>«розв'язання», «обернення»,</p> <p>«інтервальна послідовність»,</p> <p>«золотий хід валторн»,</p>	<p>з різними типами голосоведення: прямого, паралельного, непрямого та протилежного.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>відтворення ступеневих та інтервальних послідовностей, секвенцій у поєднанні з різними ритмічними малюнками, затактом, вивченими ритмічними групами, паузами у вивчених розмірах; ритмічного остинато на витриманому звуці до мелодії (з поділом на мікрогрупи, самостійно); ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо, з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>тритонів у гармонічному та мелодичному викладі тональності вгору та вниз з розв'язанням та без нього; ступеневих послідовностей зі стрибками на тритони; інтервальних послідовностей з використанням тритону з розв'язаннями, «золотого ходу валторн»; секвенцій зі стрибками на тритон та його розв'язання; зразків одноголосся зі стрибками на тритон, яскраво вираженими функційними ознаками; двоголосних зразків з використанням тритонів, «золотим ходом валторн» зі співом одного з голосів; зразків творів з власного репертуару по фаху/загальному фортепіано, де використані тритони, «золотий хід валторн»; транспозиція посівки на заданий інтервал в межах вивчених тональностей.</p> <p>Імпровізування за клавіатурою простої мелодії з використанням стрибків на тритон, послідовності з тритону та його розв'язання, мотивів зі стрибком на тритон для висхідних та низхідних секвенцій на вивчені інтервали, іншого голосу до заданої мелодії для створення «золотого ходу валторн» між голосами.</p>
--	--	--

<p>(фортепіано) прості інтервали включно з тритоном, інтервальні послідовності, «золотий хід валторн», послідовності з використанням головних ступенів ладу, секвенції.</p> <p><i>Розпізнає</i> власні емоції під час виконання музичних зразків.</p> <p><i>Зосереджує увагу та визначає</i> стрибки на вивчені інтервали включно з тритоном, інтервальні послідовності, «золотий хід валторн», рух по головних ступенях ладу [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Пояснює</i>, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МІО 3.4].</p> <p><i>Записує</i> цифрове та літерне позначення простих інтервалів включно з тритоном, інтервальну послідовність (3–5 інтервалів), двоголосся (прості форми), одноголосну мелодію (8–12 тактів) зі стрибками на вивчені інтервали, секвенцією.</p> <p><i>Добирає</i> інтервали для створення</p>	<p>«двоголосся», «супровід».</p> <p>Тритон.</p> <p>Фонізм тритону.</p> <p>Тоновна величина тритону.</p> <p>Ступенева величина тритону.</p> <p>Розташування тритону на ступенях натурального мажору та гармонічного мінору.</p> <p>Цифрові позначення тритону.</p> <p>Літерні позначення тритону.</p>	<p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>інтервальних послідовностей з 3–4-ох інтервалів у тональності, «золотого ходу валторн», послідовностей з 3-ох інтервалів поза тональністю в різних регістрах; секвенцій з інтервалів, кроку секвенції у мелодичних зразках; в акомпанементі до мелодії головних ступенів ладу.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мелодії зі стрибками з 4 тактів після короткого ознайомлення з нотним текстом .</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідно до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним плесканням долонями вивчених ритмічних малюнків, запис ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах прослуханої мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: одноголосний – обсягом 8 тактів, з вивченими мелодичними рухами, ускладнений стрибками на вивчені інтервали вгору та вниз, секвенціями, оспівуванням тоніки та стійких ступенів; двоголосний – гармонічного складу обсягом 4 такти.</p>
---	--	--

<p>певного музичного образу у власних мелодіях [4 МІО 1.1]; <i>презентує</i> їх, <i>пояснює</i> свій задум та <i>відстоює</i> думку [4 МІО 3.2].</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори.</p> <p><i>Проявляє</i> емоційно-ціннісне ставлення до музичних творів у різний спосіб.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі.</p> <p><i>Знаходить</i> рішення за допомогою викладача, оцінює та корегує їх [4 МІО 3.1].</p> <p><i>Поважає</i> думку викладача.</p> <p><i>Дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, <i>прагне</i> їх врахувати.</p>	<p>Розв'язання зб.4 та зм.5.</p> <p>Інтервальна послідовність «золотий хід валторн».</p> <p>Історичне значення інтервальної послідовності «золотий хід валторн».</p> <p>Двоголосся з мелодії та супроводу з послідовності головних ступенів.</p> <p>Двоголосний диктант.</p>	<p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень зі стрибками на вивчені інтервали, двоголосних пісень та музичних творів з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <p>народні пісні з руховим компонентом; рухливі та мімічно-жестові для засвоєння стрибків на вивчені інтервали з оберненням; асоціативні: фонізм інтервалів, ступенева і тонова величина; ігри-загадки на тему «інтервали з оберненням та розв'язанням», «тонова величина інтервалу»; пісні-загадки, віршовані форми: «порядок знаків при ключі», пісенька про інтервали, гра «Коза і семеро козенят», настільні: «веселка» (за М. Леонтовичем), «мобільна клавіатура», «нотне лото», ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії зі стрибками на вивчені інтервали з оберненнями та розв'язанням за допомогою настільних ігор (нотне лото, пропси, леґо-конструювання тощо) – усвідомлення тональності, інтервалів з наступним заповненням поступеним рухом та без нього, стрибками у половинній та заключній каденціях за заданою інструкцією викладача.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування від фрази до речення, відсутнього елемента.</p> <p>Складання інтервальних послідовностей як основи двоголосся, дописування другого голосу (з витриманими звуками головних ступенів, паралельними інтервалами, тимчасовим розходженням голосів в каденційних зворотах).</p> <p>Створення музичних загадок.</p> <p>Транспонування мелодії на заданий інтервал для створення відповідного музичного образу.</p>
---	--	---

Імпровізація мелодії з інтервалами у секвенціях, ступеневих послідовностей на фортепіано, голосом без назв звуків і з ними у межах вивчених тональностей.

МОДУЛЬ 16. АКОРДИ.

Усвідомлює необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, важливість самоорганізації та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів у навчанні.

Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про тризвуки та їхні обернення, головні тризвуки та їхні обернення, септакорд, D₇, розташування на ступенях мажору та гармонічного мінору, їхній виклад, ступеневу і тонову величину, функційну та фонічну характеристику, літерне і цифрове позначення.

Вміє обертати тризвуки.

Тема 1.

Обернення головних тризвуків.

Літерне та цифрове позначення обернень головних тризвуків.

Тема 2.

D₇ з розв'язанням у тональності.

Літерне та цифрове позначення D₇.

Тема 3.

Обернення мажорного та

НОТНА ГРАМОТА:

Запис обернень головних тризвуків у мелодичному та гармонічному розташуванні.

Будова обернень головних тризвуків.

Літерне і цифрове позначення обернень головних тризвуків.

Запис D₇ та його розв'язання у мелодичному та гармонічному викладі.

Будова D₇ та його розв'язання у вивчених тональностях.

Будова обернень мажорного та мінорного тризвуків від звуку вгору та вниз.

Запис акордової послідовності нотами та літерно-цифровими позначеннями.

Запис акомпанементу.

ІНТОНУВАННЯ:

головних ступенів ладу, звуків головних тризвуків та їхніх обернень з розв'язаннями, D₇ з розв'язанням та інших ступеневих послідовностей у вивчених тональностях та видах ладу; секвенцій з рухом по звуках вивчених акордів; ступеневих та акордових послідовностей у прямому русі, ланцюжком, вужином;

<p><i>Усвідомлює</i> математичну закономірність результату обернень.</p> <p><i>Знає</i> правила нотної орфографії при записі гармонічного та мелодичного викладу акорду, акордової послідовності.</p> <p><i>Орієнтується</i> в елементах нотного тексту (правопис акордів, супроводу з головних тризвуків ладу, їхніх обернень та D₇).</p> <p><i>Розпізнає</i> в музичному тексті рух по ступенях головних тризвуків та їхніх обернень, D₇, вивчені акорди в послідовностях у триголоссі методом нашарування.</p> <p><i>Має навички</i> інтонування головних тризвуків та їхніх обернень, D₇, у мелодичному викладі та їхніх послідовностей вгору та вниз, секвенцій.</p> <p><i>Дотримується</i> точного інтонування під час вивчення та виконання музичних зразків а саррелла та в супроводі інструмента, сольно та в групі,</p>	<p>мінорного тризвуків від звука вгору та вниз.</p> <p>Тема 4.</p> <p>Акордові послідовності.</p> <p>Головні тризвуки як акомпанемент мелодії.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять: «акорд», «тризвук», «мажорний тризвук», «мінорний тризвук», «секстакорд», «квартсекстакорд», «септакорд», «інтервальний склад септакорду», «рух по</p>	<p>руху по звуках вивчених акордів у мелодичному та гармонічному викладі, акордів методом нашарування, видів тризвуку поза тональністю; речень і періоду в одно- і двоголоссі.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:</p> <p>T(t)⁵₃, S(s)⁵₃, D⁵₃ з оберненнями, D₇ з розв'язанням в натуральному мажорі та гармонічному мінорі; мажорних і мінорних тризвуків та обернень тризвуків, побудованих від звука вгору і вниз; акордових ланцюжків з T(t)⁵₃, S(s)⁵₃, D⁵₃, їхНІХ обернень в мажорі та гармонічному мінорі; конструктивних і художніх зразків з рухом по звуках головних тризвуків, їхніх обернень і D₇; зразків двоголосся (парами або з грою іншого голосу на фортепіано) з різними типами голосоведення.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення ступеневих, акордових послідовностей у поєднанні з різними ритмічними малюнками, затактом, вивченими ритмічними групами, паузами у вивчених розмірах; супроводу на основі ритмічного остинато, контрастного ритмічного малюнку до мелодії; ритмічного двоголосся з витриманим басом, ритмічного канону тощо з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою довгих тривалостей як акцентування функції головних ступенів ладу на межах речень.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>головних тризвуків та їхніх обернень, D₇ з розв'язанням у гармонічному та мелодичному викладі; мажорного та мінорного тризвуків, їхніх обернень від звука в гармонічному та мелодичному викладі; акордових послідовностей у вивчених тональностях;</p>
--	---	---

<p><i>Застосовує</i> слуховий контроль при триголосному виконанні акордів у групі.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні вправи у вивчених тональностях з нот та напам'ять, двоголосні приклади з грою одного з голосів та у дуєті (групі) [4 МИО 3.3].</p> <p><i>Читає з аркуша</i> одноголосні музичні зразки.</p> <p><i>Відтворює</i> на інструменті (фортепіано) вивчені тризвуки, їхні обернення, головні тризвуки та їхні обернення, D₇, ступеневі та акордові послідовності, секвенції з рухом по звуках тризвуків, їхніх обернень, D₇.</p> <p><i>Сприймає</i> музичні твори і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб.</p> <p><i>Розпізнає</i> власні емоції під час виконання музичних зразків.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі.</p> <p><i>Знаходить</i> рішення за допомогою</p>	<p>звуках акорду», «тоніка», «тонічний сектакорд», «тонічний квартсектакорд», «домінанта», «домінантовий сектакорд», «домінантовий квартсектакорд», «домінантовий септакорд», «субдомінанта», «субдомінантовий сектакорд», «субдомінантовий квартсектакорд», «акордова послідовність», «акомпанемент», «супровід», «рух по звуках септакорду».</p> <p>Інтервальний склад обернень мажорного тризвуку.</p>	<p>акомпанементу головними тризвуками та D₇ до мелодій, зі співом мелодії;</p> <p>у творах з програми з фаху/загального фортепіано – фрагментів з використанням головних тризвуків, D₇.</p> <p>Імпровізування за клавіатурою простих мелодій з використанням руху по вивчених акордах, іншого голосу з головних ступенів ладу до заданої мелодії.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>мажорних і мінорних тризвуків, їхніх обернень, побудованих від звука, а також D₇.;</p> <p>ступеневих послідовностей як основи акордової послідовності у тональності з визначенням функції;</p> <p>акордового акомпанементу, що складається з головних тризвуків тональності;</p> <p>акордових послідовностей з трьох головних тризвуків та їхніх обернень;</p> <p>руху по звуках обернень головних тризвуків, D₇ у зразках з різним ритмічним малюнком.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів (з одним – по звуках D₇), спроба проспівати мелодію у іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мелодії з рухом по звуках вивчених акордів після короткого ознайомлення з нотним текстом з 4 тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідно до звучання ритмічної послідовності (обсягом 4–8 тактів), мелодичної</p>
---	--	---

<p>викладача, <i>оцінює та корегує</i> їх [4 МІО 3.1].</p> <p><i>Зосереджує увагу та визначає</i> рух по звуках вивчених акордів включно з D_7, акордові послідовності, рух по головних ступенях ладу [4 МІО 2.1].</p> <p><i>Розпізнає на слух та визначає</i> мажорний та мінорний тризвуки, їхні обернення, головні тризвуки та їхні обернення, включно з D_7 у гармонічному та мелодичному викладі, ступеневу, акордову послідовність, секвенцію.</p> <p><i>Записує</i> цифрове та літерне позначення головних тризвуків та їхніх обернень та D_7, акордову послідовність (3 акорди), двоголосся (прості форми), одноголосну мелодію (8–12 тактів) з рухом по ступенях головних тризвуків та їхніх обернень, D_7, секвенцією.</p> <p><i>Добирає</i> акорди для створення певного музичного образу у власних мелодіях, супроводу [4 МІО 1.1].</p> <p><i>Презентує</i> власні мелодії, <i>пояснює</i></p>	<p>Інтервальний склад обернень мінорного тризвуку.</p> <p>Розташування обернень головних тризвуків, D_7 на ступенях ладу.</p> <p>Функційна таблиця.</p> <p>D_7: фонізм; будова D_7 та його розв'язання. Літерне та цифрове позначення.</p> <p>Обернення $T(t)^5_3$. Їхнє ступеневе розташування.</p> <p>Обернення D^5_3. Їхнє ступеневе розташування.</p> <p>Літерне та цифрове позначення.</p> <p>Обернення $S(s)^5_3$. Їхнє ступеневе розташування.</p>	<p>послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням вивчених ритмічних малюнків, запис ритму та створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: одноголосний обсягом 8 тактів, з вивченими мелодичними рухами, ускладнений рухом по головних ступенях, звуках вивчених акордів вгору та вниз, секвенціями, оспівуванням тоніки та стійких спупенів; двоголосний гармонічного складу –обсягом 4 такти.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень з рухом по звуках головних тризвуків з оберненнями, D_7, з власним супроводом, двоголосних пісень та музичних творів з різними завданнями.</p> <p>Ігри:</p> <p>асоціативні для засвоєння головних ступенів та тризвуків з оберненнями, D_7, фонізму акордів, функційності; пісні з вивченими акордами; загадки на тему види тризвуку, головних тризвуків з оберненнями, D_7;</p> <p>настільні ігри: «веселка» (за М. Леонтовичем), «нотне лото», ігри на клавіатурі фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії:</p> <p>з рухом по звуках головних тризвуків з оберненнями, D_7, за допомогою настільних ігор; усвідомлення ладової архітектури (будови) через функційне значення головних та ввідних ступенів; з зупинкою у половинній та заключній каденціях за заданою інструкцією викладача.</p>
--	---	---

<p>свій задум та <i>відстоює</i> думку [4 МИО 3.2].</p> <p><i>Пояснює</i>, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МИО 3.4].</p> <p><i>Поважає</i> думку викладача.</p> <p><i>Дослухається</i> до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, <i>прагне</i> їх врахувати.</p>	<p>Літерне та цифрове позначення в мажорі та мінорі.</p> <p>Визначення головних тризвуків та їхніх обернень, D₇ у музичних зразках, творах з власного репертуару з фаху/загального фортепіано.</p>	<p>Реконструкція цілого через докомпоновування тактів, відсутнього елемента.</p> <p>Складання до мелодії іншого голосу, супроводу, акордової послідовності.</p> <p>Створення власних музичних загадок.</p> <p>Транспонування мелодії для створення відповідного музичного образу та перенесення мелодії у зручний для власного голосу діапазон.</p> <p>Імпровізація мелодії з рухом по звуках вивчених акордів у секвенціях; ступеневих послідовностях.</p>
--	---	---

МОДУЛЬ 17. МЕТРОРИТМ

<p><i>Усвідомлює</i> необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, необхідність подальшого навчання на наступному етапі початкової мистецької освіти.</p> <p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання, <i>розуміє</i> важливість самоорганізації та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів у навчанні, <i>поводиться</i> відповідально під час навчання та</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Пунктирний ритм «восьма з крапкою – шістнадцята».</p> <p>Тема 2.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Правопис ритмічної групи «восьма з крапкою – шістнадцята».</p> <p>Запис розміру 6/8.</p> <p>Групкування тривалостей у розмірі 6/8.</p> <p>Запис ритмічного малюнку в розмірі 6/8; пунктирного ритму у правильному групуванні у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт; з кількома звуками в затакті; поділ ритмічного малюнку, мелодії в розмірі 6/8 тактовими рисками на письмі.</p> <p>Запис мелодій в розмірі 6/8, використанням пунктирного ритму із затактом з кількох тривалостей у вивчених розмірах.</p>
--	--	---

<p>самостійної підготовки.</p> <p><i>Має уявлення, розуміє та правильно застосовує у власній діяльності поняття про рівномірний та пунктирний ритм, вивчені ритмічні групи у затакті, розмір 6/8.</i></p> <p><i>Знає музичну грамоту, термінологію та правила нотної орфографії, орієнтується в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрій, темп, виконавський склад) та нотного тексту (правопис пунктирного ритму, групування у розмірі 6/8), правильно тлумачить, вимовляє і пише вивчені музичні терміни в межах модельної навчальної програми.</i></p> <p><i>Розпізнає їх у музичному тексті як характерні елементи музичної мови втілення музичного образу.</i></p> <p><i>Має навички тактування у розмірі 6/8, точного виконання рівномірного та пунктирного ритму, вивчених ритмічних груп у затакті.</i></p> <p><i>Відтворює ритмічні послідовності з рівномірним, нерівномірним та пунктирним ритмами, вивченими ритмічними групами у затакті, розмірі 6/8.</i></p>	<p>Вивчені ритмічні групи</p> <p>в затакті.</p> <p>Тема 3.</p> <p>Розмір 6/8 – ритмічні групи</p> <p>без шістнадцятих.</p> <p>ТЕОРЕТИЧНЕ</p> <p>ОСМИСЛЕННЯ:</p> <p>Визначення понять:</p> <p>«розмір 6/8», «затакт»,</p> <p>«неповний такт»,</p> <p>«пунктирний ритм»,</p> <p>«ритмічна група восьма</p>	<p>Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків та пауз у розмірі 3/8 та 6/8.</p> <p>ІНТОНУВАННЯ: складовими та літерними назвами звуків гам, тетраходів, руху по головних ступенях ладу та інших ступеневих послідовностей у розмірі 6/8 з тактуванням, з використанням ритмічної групи «восьма з крапкою – шістнадцята», за заданим ритмічним малюнком у вивчених тональностях та видах ладу; секвенцій, мотивів, фраз, речень, періоду в одно- і двоголосі у розмірі 6/8, з вивченими ритмічними групами в затакті, пунктирним ритмом.</p> <p>СОЛЬФЕДЖУВАННЯ: гам, тетраходів, ступеневих, інтервальних, акордових послідовностей з використанням ритмічної групи «восьма з крапкою – шістнадцята», у розмірі 6/8 (чвертними – восьмими), із затактом та без нього; секвенцій у розмірі 6/8, з пунктирним ритмом у вивчених розмірах; конструктивних і художніх зразків одно і двоголосся в розмірі 6/8, з пунктирним ритмом, із затактом і без нього, у вивчених розмірах.</p> <p>РОБОТА НАД РИТМОМ:</p> <p>Відтворення різних ритмічних малюнків:</p> <ul style="list-style-type: none"> у розмірі 6/8; з кількома звуками у затакті, з паузами, з використанням пунктирного ритму у вивчених розмірах; супроводу на основі ритмічного остинато з групи «восьма з крапкою – шістнадцята»; контрастного ритмічного малюнку до мелодії; ритмічного двоголосся, ритмічного канону тощо. <p>Тактування в розмірі 6/8 як метрична координація власного співу; у часі звучання музичних зразків, виконуваних викладачем, учнями, іншим учнем/ученицею.</p> <p>Визначення розміру, тривалості долі, сильної і відносно сильної долей у розмірі 6/8, розташування пауз, вивчених ритмічних груп,</p>
--	--	---

<p><i>Самостійно опрацьовує</i> розібрані під наставництвом викладача музичні зразки.</p> <p><i>Демонструє</i> точність інтонування, виконання штрихів, виконання ритмів та вивчених ритмічних груп, метричної пульсації під час вивчення та виконання музичних зразків а саррелла та у супроводі інструмента, сольно та у групі.</p> <p><i>Має навички виконання</i> конструктивних вправ відповідної складності.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні вправи з нот та напам'ять, двоголосні приклади з грою одного з голосів та у дуєті (групі) [4 МІО 3.3], <i>читає з аркуша</i> одноголосні музичні зразки з пунктирним ритмом, вивченими ритмічними групами у затакті, у розмірі 6/8, <i>застосовує</i> при цьому слуховий контроль.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі, знаходить рішення за допомогою викладача, оцінює та корегує їх [4 МІО 3.1].</p> <p><i>Стежить</i> за звучанням нескладних одно та двоголосних музичних зразків за нотами.</p>	<p>з крапкою – шістнадцята», «сильна доля», «відносно сильна доля».</p> <p>Розмір 6/8: схема тактування.</p> <p>Особливості групування тривалостей у розмірі 6/8.</p> <p>Жанрова природа розміру 6/8.</p> <p>Типові ритмічні малюнки в розмірі 6/8 без шістнадцятих.</p> <p>Особливості запису ритмічного малюнку</p>	<p>пунктирного ритму у такті, величини тривалості в затакті, пауз, рівномірного, нерівномірного та пунктирного ритмів.</p> <p>Структурування періоду повторної будови за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями 4 і 8 тактів).</p> <p>Ритмічні загадки: вивчені розміри, ритми, ритмічні групи з шістнадцятими у вивчених розмірах, кількість звуків та їхніх тривалостей в затакті.</p> <p>Ритмічні лабіринти.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>зразків у розмірі 6/8, ритмічною групою «восьма з крапкою – шістнадцята», з вивченими ритмічними групами в затакті; творів з фаху/загального фортепіано з пунктирним ритмом, у розмірі 6/8; супроводу в заданому ритмічному малюнку (ритмічне остинато на основі пунктирного ритму).</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>розміру музичного зразка; метру у фрагменті мелодії та наявності в ньому затакту; особливостей ритмічного малюнку музичного зразка; ритмічної групи затакту; пунктирного ритму в музичному зразку; розташування ритмічної групи «восьма з крапкою – шістнадцята»; мелодії в розмірі 6/8 серед запропонованих зразків у різних розмірах.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту.</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох</p>
---	---	---

<p><i>Розуміє</i> образний зміст прослуханих музичних зразків з пунктирним ритмом, у розмірі 6/8; <i>визначає</i> пунктирний ритм, вивчені ритмічні групи в затакті, розмір 6/8.</p> <p><i>Записує</i> пунктирний ритм, вивчені ритмічні групи у затакті, ритмічну послідовність у розмірі 6/8, двоголосся (прості форми), одноголосну мелодію (8–12 тактів) з вивченими ритмічними групами, у розмірі 6/8; <i>зосереджує</i> увагу на ритмічних групах з пунктирним ритмом, розмірі; <i>пояснює</i>, що з метроритміки подобається у творі, а що ні, <i>визначає</i> пунктирний ритм, розмір 6/8 як засоби художньої виразності [4 МІО 2.1] та елементи художньої мови [4 МІО 2.2].</p> <p><i>Відтворює</i> вивчені ритмічні малюнки у запропонованих зразках для запису (диктанти у формі періоду), <i>вміє</i> записувати прості двоголосні приклади гармонічного складу (двоголосні диктанти).</p> <p><i>Добирає</i> приклади в тому числі з власного виконавського репертуару з пунктирним ритмом, вивченими ритмічними групами у затакті, розміром 6/8 для ілюстрації, творення художнього образу у власних мелодіях [4 МІО 1.1];</p>	<p>в розмірі 6/8.</p> <p>Затакт з вивчених ритмічних груп.</p> <p>Пунктирний ритм.</p> <p>Особливості запису ритмічної групи «восьма з крапкою – шістнадцята».</p> <p>Образна та жанрова природа пунктирного ритму.</p> <p>Визначення розміру, пунктирного ритму, затакту в музичних зразках, творах</p>	<p>вивчених мелодичних рухів, проспівування мелодії в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис мелодії в розмірі 6/8, у вивчених розмірах з ритмічною групою «восьма з крапкою – шістнадцята» після короткого ознайомлення з нотним текстом з 4 тактів.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів різних розмірів відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 8 тактів), мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (одноголосної – обсягом 8 тактів, двоголосної обсягом 4 такти гармонічного складу або елементами гетерофонії).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним виконанням ритмічного малюнку, запис ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4 – 8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: одноголосний в обсязі 8 тактів, з вивченими мелодичними рухами, ускладнений стрибками на вивчені інтервали, рухом по звуках головних тризвуків та їхніх обернень, D₇, секвенцією, оспівуванням тоніки та стійких спупенів; двоголосний гармонічного складу або з елементами гетерофонії обсягом 4 такти.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різним супроводом – інший голос, акордовий супровід, ритмічне остинато, контрастний ритмічний малюнок.</p> <p>Ігри:</p> <ul style="list-style-type: none"> асоціативні (розмір 3/8 та 6/8); ігри-загадки для опанування розміру 6/8, пунктирного ритму; настільні; на клавіатурі фортепіано. <p>Виконання пісень з власним супроводом, різними ритмічними групами</p>
---	--	---

<p><i>експериментує</i>, використовуючи пунктирний ритм, вивчені ритмічні групи у затакті, розмір 6/8 для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2]; <i>презентує</i> створені музичні образи, <i>пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> власну думку та право на самовираження [4 МІО 3.1; 4 МІО 3.2]; <i>оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами; <i>визначає</i> за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних творчих проєктах, <i>виконує</i> різні дії/ролі у творчому процесі [4 МІО 3.3]; <i>обговорює</i> з іншими враження від творчої діяльності [4 МІО 3.3], <i>пояснює</i>, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МІО 3.4].</p>	<p>з власного репертуару</p> <p>з фаху / загального фортепіано.</p>	<p>у вивчених розмірах.</p> <p>Вікторина з визначенням вивчених ритмічних груп, метрів, розмірів, звуків у затакті на основі творів з власного репертуару.</p> <p>Конструювання мелодії за допомогою настільних ігор: у розмірі 3/8 та 6/8, початок із затакту або повного такту; використання пунктирного ритму як секвенційної ланки, з правильним групуванням пауз як елементу членування форми.</p> <p>Реконструкція цілого через докомпоновування відсутнього елементу.</p> <p>Складання ритмічної послідовності з довгих і коротких звуків та пауз у розмірах 3/8 та 6/8.</p> <p>Створення учнями власних музичних загадок.</p> <p>Імпровізація мелодії на основі вивчених розмірів та ритмічних груп.</p>
---	---	--

МОДУЛЬ 18. МУЗИЧНИЙ СИНТАКСИС

<p><i>Усвідомлює</i> необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, необхідність подальшого навчання на наступному етапі початкової мистецької освіти.</p> <p><i>Виявляє</i> цікавість до навчання, <i>розуміє</i> важливість самоорганізації</p>	<p>Тема 1.</p> <p>Квадратний період</p> <p>з варіюванням 2 речення.</p>	<p>НОТНА ГРАМОТА:</p> <p>Визначення в нотному записі:</p> <p>елементів музичного синтаксису; кількості фраз у періоді та повторність цих фраз (A+A+B+B); ритмічного та мелодичного варіювання мелодії; пари періодичностей.</p> <p>Схематичне позначення (літерами) елементів синтаксису у квадратному періоді, пари періодичностей, варійованої фрази, речення.</p>
--	--	---

та самостійної роботи поза навчальним класом для досягнення успіхів у навчанні, *поводиться* відповідально під час навчання та самостійної підготовки, *виявляє* повагу до викладача та інших учнів, думки іншого, *дослухається* до зроблених ним/нею конструктивних зауважень до результатів опанування модельної навчальної програми, *прагне* їх врахувати.

Має уявлення, *розуміє* та *правильно застосовує* у власній діяльності *поняття* про квадратний період з та без варіювання, пару періодичностей, мелодичне, ритмічне варіювання; *розуміє* структуру періоду пари періодичностей, образний зміст прослуханих музичних зразків у формі квадратного періоду, періоду пари періодичностей у народнопісенних зразках як особливостями музичної мови.

Знає музичну грамоту, термінологію та правила нотної орфографії, *орієнтується* в елементах графічної фіксації музичного твору (назва, автор, настрій, темп, виконавський склад тощо).

Розпізнає в нотному тексті вивчені

Тема 2.

Пара періодичності.

Тема 3.

Варіювання мелодії.

Мелодичне та ритмічне варіювання.

ТЕОРЕТИЧНЕ

ОСМИСЛЕННЯ:

Визначення понять:

«елементи музичного синтаксису», «елементи музичної мови», «мотив»,

ІНТОНУВАННЯ складовими та літерними назвами звуків:

гам, тетраходів, ступеневих послідовностей, інтервальних послідовностей, акордових послідовностей у вивчених розмірах, з використанням різних ритмічних груп;

мотивів, фраз, речень та квадратного періоду з варіюванням другого речення у вивчених тональностях та видах ладу;

секвенцій, основних мотивів, фраз, речень та їхніх мелодичних і ритмічних варіацій;

квадратного періоду з варіюванням другого речення у одно- і двоголосі.

СОЛЬФЕДЖУВАННЯ:

гам, тетраходів, ступеневих, інтервальних, акордових послідовностей;

мотивів, фраз, речень за певними синтаксичними інструкціями викладача;

одноголосних та двоголосних конструктивних і художніх зразків у формі періоду квадратної будови з варіюванням в другому реченні (ритмічним, мелодичним або ладовим), пари періодичностей;

мелодій з проявом варіювання ритмічного, мелодичного, ладового на будь-якому етапі музичного розвитку.

РОБОТА НАД РИТМОМ:

Відтворення:

супроводу на основі ритмічного остинато, контрастного ритмічного малюнку до мелодії, з використанням ритмічного варіювання;

ритмічного двоголосся, ритмічного канону тощо,

<p>елементи синтаксу, елементарні музичні побудови (квадратний період з варіюванням другого речення, пара періодичностей); <i>правильно тлумачить, вимовляє і пише</i> вивчені музичні терміни в межах модельної навчальної програми.</p> <p><i>Демонструє</i> точність інтонування, виконання штрихів, інших засобів музичної виразності під час вивчення та виконання музичних зразків а саррелла та в супроводі інструмента, сольо та в групі.</p> <p><i>Сольфеджує</i> одноголосні вправи з нот та напам'ять, двоголосні приклади з грою одного з голосів та в дуєті (групі) [4 МІО 3.3].</p> <p><i>Читає з аркуша</i> одноголосні музичні зразки, <i>застосовує</i> при цьому слуховий контроль.</p> <p><i>Самостійно опрацьовує</i> розібрані під наставництвом викладача музичні зразки.</p> <p><i>Аналізує</i> власні незначні виконавські труднощі, знаходить рішення за допомогою викладача, оцінює та корегує їх [4 МІО 3.1].</p> <p><i>Стежить</i> за звучанням нескладних</p>	<p>«фраза», «речення», «період», «квадратність», «повторність», «варіювання», «мелодія», «мелодичне варіювання», «ритм», «ритмічне варіювання», «пара періодичностей», «повторність фраз».</p> <p>Музичний синтаксис.</p> <p>Музична мова та її елементи.</p> <p>Мелодія, ритм як елементи музичної мови.</p> <p>Варіювання.</p> <p>Повторення.</p> <p>Кількість фраз у періоді.</p>	<p>зразка з використанням неакцентної метроритміки.</p> <p>Запис ритмічного малюнку у вивчених розмірах, з використанням репризи, вольт; поділ ритмічного малюнку, мелодії у вивчених розмірах тактовими рисками на письмі.</p> <p>Структурування квадратного періоду з варіюванням другого речення, пари періодичностей за допомогою ритмічного малюнку (виділення довгими тривалостями) меж речень.</p> <p>ГРА НА ФОРТЕПІАНО:</p> <p>окремих елементів синтаксичної будови періоду;</p> <p>конструктивних та художніх зразків у формі квадратного періоду з ритмічним, мелодичним варіюванням другого речення;</p> <p>народних мелодій, побудованих на основі пари періодичностей (А+А+В+В);</p> <p>фрагментів творів з власної програми з фаху/загального фортепіано у формі квадратного періоду повторної будови, квадратного періоду з варіюванням другого речення, пари періодичностей.</p> <p>СЛУХОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ:</p> <p>повторних елементів періоду, їхнього розташування в мелодії;</p> <p>варіантного (зміненого) повторення у зразках квадратного періоду;</p> <p>типу варіювання (ритмічне, мелодичне, ладове) – на простих, знайомих зразках;</p> <p>цезури між реченнями в періоді повторної будови і зі зміненим другим реченням, побудованих за принципом пари періодичностей.</p> <p>ДИКТАНТ:</p> <p>Визначення регістру, октави, ладу та його виду, тональності, ступеня</p>
--	--	---

<p>одно- та двоголосних музичних зразків за нотами.</p> <p><i>Розпізнає</i> на слух та <i>визначає</i> квадратний період без та з варіюванням, період пари періодичностей.</p> <p><i>Записує</i> схематично квадратний період без та з варіюванням другого речення, період пари періодичностей, двоголосся (прості форми), одноголосну мелодію (8–12 тактів), диктанти у формі періоду, прості двоголосні диктанти гармонічного складу; <i>зосереджує</i> увагу на синтаксичній будові; <i>визначає</i> мелодичні та ритмічні зміни при варіюванні як засоби художньої виразності [4МІО2.1] та елементи художньої мови [4 МІО 2.2].</p> <p><i>Добирає</i> народнопісенні зразки з дитячих музичних творів (власного виконавського репертуару) періоду пари періодичностей, квадратного періоду з та без варіювання для ілюстрації, творення художнього образу у власних мелодіях [4 МІО 1.1]; <i>експериментує</i> з мелодичним, ритмічним варіюванням для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО 1.2]; <i>презентує</i> створені</p>	<p>Пара періодичностей.</p> <p>Форма А+А+В+В.</p> <p>Квадратність.</p> <p>Період квадратної будови.</p> <p>Визначення у запропонованих зразках та творах з фаху/загального фортепіано:</p> <p>мотивів, фраз та речень у періоді квадратної будови;</p> <p>повторності фраз у періоді;</p> <p>елементу музичної мови, який варіюється;</p> <p>форми квадратного періоду</p>	<p>початкового і кінцевого звуку, розміру, кількості тактів, мелодичних рухів, особливостей ритмічного та мелодичного малюнку, наявності повторів, секвенцій, затакту, визначення типу періоду (повторної будови, зі зміненим другим реченням).</p> <p>Усний: повторення назвами звуків мелодії з 4–8 тактів з кількох вивчених мелодичних рухів, спроба проспівати мелодію в іншій тональності.</p> <p>Зоровий: запис одного з речень у вивчених видах періоду після короткого ознайомлення з нотним текстом.</p> <p>Пазловий: складання з «перемішаних» тактів у вивчених розмірах відповідної до звучання ритмічної послідовності (обсягом 8 тактів), одноголосної мелодичної послідовності у різних вивчених тональностях (обсягом 8 тактів), двоголосної побудови гармонічного складу або з елементами гетерофонії (обсягом 4 такти).</p> <p>Ритмічний: проспівування мелодії з одночасним проплескуванням ритмічного малюнку, запис ритму, створення мелодії за цим ритмом (обсягом 4–8 тактів).</p> <p>Ступеневий: запис частини ступенів у пропущених тактах мелодії (обсягом 8 тактів).</p> <p>Мелодичний: одноголосний в обсязі 8 тактів, з вивченими мелодичними рухами, ускладнений стрибками по вивчених інтервалах, рухом по звуках головних тризвуків та їхніх обернень, D₇, секвенціями, оспівуванням тоніки та стійких ступенів; двоголосний – обсягом 4 такти гармонічного складу.</p> <p>ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ:</p> <p>Тематичний концерт з вивчених пісень та музичних творів з різними завданнями.</p> <p>Виконання музичних зразків у формі періоду з діленням на елементи за допомогою цезур, з визначенням речень, кадансів, початку з сильної долі чи затакту та відповідного закінчення музичного зразка, темпу,</p>
---	--	--

<p>музичні образи, <i>пояснює</i> свій задум, <i>відстоює</i> власну думку [4 МІО 3.2], своє право на самовираження [4 МІО 3.1]; <i>оцінює</i> власну творчість за визначеними орієнтирами; <i>визначає</i> за допомогою викладача необхідні для самовдосконалення дії.</p> <p><i>Бере участь</i> у колективних творчих проєктах, <i>виконує</i> різні дії у творчому процесі [4 МІО 3.3]; <i>обговорює</i> з іншими враження від творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб [4 МІО 3.3] <i>пояснює</i>, від чого одержує насолоду у власній творчості [4 МІО 3.4].</p>	<p>з варіюванням другого речення;</p> <p>пари періодичностей у народнопісенних зразках.</p>	<p>характеру, динаміки та штрихів.</p> <p>Ігри (період, транспозиція, секвенції, реприза, вольти з використанням темпу, динаміки та штрихів, ритмічне та мелодичне варіювання тощо):</p> <ul style="list-style-type: none"> асоціативні ігри; настільні; на клавіатурі фортепіано. <p>Вікторина на матеріалі вокальних та інструментальних зразків з української народної творчості та композиторських опусів (українських та зарубіжних), творів власного репертуару з фаху/загального фортепіано.</p> <p>Конструювання мелодії у формі періоду з використанням мелодичного і ритмічного варіювання, на основі пари періодичностей.</p> <p>Докомпоновування тактів до мелодії, іншого голосу, супроводу.</p>
---	---	--

III. ФОРМИ І ВИДИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, зокрема процес їх досягнення. Задля оцінювання з урахуванням вікових особливостей учнів 1–4 класів щодо можливостей оволодіння певними складниками результатів навчання виокремлено **об'єктивні результати навчання** (знання та навички оперування знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності) та **особисті надбання** (активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення), які він/вона виявляє в процесі досягнення результатів навчання.

Основними **видами оцінювання** на навчальному предметі «СОЛЬФЕДЖІО» у початковій школі є:

- **формувальне оцінювання**, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду та побудови індивідуальної освітньої траєкторії особистості;
- **підсумкове оцінювання**, метою якого є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими результатами навчання в розрізі компетентностей, визначених Стандартом початкової музичної освіти та Державним стандартом початкової освіти.

1–2 класи – для оцінювання об'єктивних результатів та особистісних надбань використовується вербальна оцінка за індексами:

1. Інтонування, сольфеджування, робота над ритмом: працює над чистотою інтонації в межах власного діапазону за контролем викладача у: вивчених гамах мажору та мінору, його видах, тетра хордах, ступеневих послідовностях, інтервалах, тризвуках; читає та співає по нотах, напам'ять поспівки, прості конструктивні зразки, вивчені дитячі пісні з використанням ритмічних малюнків з тактуванням згідно програмних вимог.

2. Теоретичне осмислення, нотна грамота та орфографія, гра на фортепіано: називає, розуміє, пояснює, відтворює на письмі, усно та на фортепіано звуки різних октав у скрипковому та басовому ключах, інші елементи нотного тексту, гами, лади, ступені, прості інтервали, тонічні тризвуки; нотний текст оригінальний і в транспозиції; вивчені розміри та ритми.

3. Слухове визначення, диктант:

- розрізняє на слух реєстри, лади (мажор, види мінору), прості інтервали в межах модельної навчальної програми, тризвуки, дводольність і тридольність;
- визначає тональність за наданими ключовими знаками, розмір, сильну і слабку долі, кількість тактів, початок із затакту, вивчені ритмічні групи, повторність як елемент форми, секвенції, репризу, вольти; записує простий одноголосний диктант – ритмічний і мелодичний.

4. Творча діяльність: виявляє здатність до творчого застосування набутих знань, умінь та навичок.

3–4 класи – для оцінювання об'єктивних результатів за рішенням навчального закладу застосовується рівнева оцінка, для особистісних надбань – вербальна оцінка за індексами:

1. Інтонування, сольфеджування, робота над ритмом: чисто інтонує, усвідомлюючи власний діапазон: вивчені гами мажору та мінору, його види, тетра хорди, ступеневі послідовності, інтервали, інтервальні послідовності, тризвуки та їхні обернення D₇ – основний вид з розв'язанням, прості акордові послідовності; читає з аркуша, співає по нотах і напам'ять з тактуванням конструктивні та художні зразки одноголосся та елементарні види двоголосся в різних ритмічних малюнках згідно програмних вимог, транспонує прості одноголосні зразки в іншу тональність, з басового в скрипковий ключ.

2. Теоретичне осмислення, нотна грамота та орфографія, гра на фортепіано: називає, розуміє, пояснює музично-теоретичні терміни і поняття; відтворює і будує на письмі, усно та на фортепіано гами, лади, види мінору, тетра хорди, ступеневі послідовності, прості інтервали, тризвуки та їхні обернення від звуків, головні тризвуки та D₇ в основному виді з розв'язанням у тональностях, знаходить їх у музичних зразках; виконує транспозицію; знаходить у нотному тексті вивчені елементи музичної морфології та синтаксису.

3. Слухове визначення, диктант:

- розрізняє на слух лади (мажор, види мінору), прості інтервали та їхні послідовності, тритон, тризвуки та їхні обернення, головні тризвуки з оберненнями, основний вид D₇ з розв'язанням, дводольність і тридольність;

- визначає тональність за наданими ключовими знаками, розмір, кількість тактів, сильну і слабку долі, різні види затакту, вивчені ритмічні групи, повторність як елемент форми, секвенції, репризу, вольти; відтворює письмово і усно різні види одноголосного диктанту.

4. **Творча діяльність:** застосовує набуті знання, вміння та навички у творчих завданнях; виявляє творчу ініціативу в різних видах діяльності.

Після завершення кожного року (етапу) навчання відбувається контрольний захід (за вибором навчального закладу). Підсумковий контроль здійснюється після четвертого року навчання початкової школи за результатами опанування модельної навчальної програми у формі іспиту з «СОЛЬФЕДЖІО».

Метою іспиту є перевірка знань, вмінь та навичок, набутих під час навчання. Іспит складається з письмової та усної частин. Письмова робота передбачає запис одноголосного диктанту в скрипковому ключі, в одному з вивчених розмірів. Усна частина іспиту містить завдання: точне інтонування, сольфеджування музичних зразків, визначення на слух, володіння знаннями з музичної грамоти та відповідною термінологією. Форма усного іспиту визначається навчальним закладом.

ОРІЄНТОВНИЙ ЗРАЗОК ІСПИТУ:

I. Письмовий:

- диктант з 8 тактів та двох речень повторної або неповторної будови з використанням вивчених мелодичних та ритмічних труднощів;

- кількість програвань: 2 – для ознайомлення, 10 – для запису, 1 – для перевірки.

II. Усний іспит – обов'язкові типи / групи завдань:

- інтонування;
- знання музичної грамоти;
- сольфеджування (спів з аркуша);
- визначення на слух.

Особливості оцінювання результатів навчання учнів мистецького ліцею визначаються Міністерством культури України.

Зразки диктантів для іспиту

КДМЛ ім. М. Лисенка

КДМЛ ім. М. Лисенка

ЛДМЛ ім. С. Крушельницької

ЛДМЛ ім. С. Крушельницької

ОДМЛ ім. В. Столярського

ОДМЛ ім. В. Столярського

ХДМЛ

ХМДЛ

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Учень демонструє такі навчальні результати:

1. *Усвідомлює* необхідність вивчення навчального предмета «СОЛЬФЕДЖІО» для становлення себе як музиканта-професіонала, *розуміє* необхідність подальшого навчання на наступному етапі мистецької освіти.
2. *Самостійно опрацьовує* розібрані під наставництвом викладача музичні зразки.
3. *Знає* музичну грамоту, термінологію та правила нотної орфографії, *орієнтується* в елементах графічної фіксації нотного тексту, *правильно називає, тлумачить і записує* вивчені терміни в межах модельної навчальної програми, *правильно їх застосовує* у власній діяльності.
4. *Демонструє* точність інтонування, виконання штрихів, вивчених ритмічних груп, метричної пульсації під час виконання музичних зразків.
5. *Має навички* тактування у вивчених розмірах.
6. *Сольфеджує* конструктивні та художні зразки української / світової композиторської / народної творчості: одноголосні – з нот та напам'ять, двоголосні – з грою одного з голосів та в дуеті (групі); *читає з аркуша* одноголосні музичні зразки, *транспонує, застосовує* при цьому слуховий контроль.
7. *Відтворює* усно, письмово та на фортепіано вивчені елементи музичної мови.
8. *Вміє розпізнавати* характерні елементи музичної мови у нотному тексті та на слух.
9. *Записує* одноголосні диктанти (до 8 тактів) конструктивного / художнього типу з вивченими труднощами, фрагменти двоголосся.